श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

श्रीलक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः ।

अथ बृहद्धातुरूपावल्याम् ।

धातुकोशः ।

लक्ष्मीलावण्यपीयूषपानपात्रायितेक्षणः ।
सनीरनीरदश्यामः पातु वो भगवान् हरिः ॥

धातुपाठे विद्यमानानां किञ्चिदूनद्विसहस्रधातूनां मध्ये मुख्यत्वेन कठिनत्वेन च मह्यं रुचितानां द्विषष्ट्यधिकषट्शतानां (६६२) धातूनां रूपाणि सप्रकारं धातुरूपावल्यां प्रदर्शितानि । अधुना तेषां, तदनुक्तानां च सर्वेषां धातूनां वर्णानुक्रमणी प्रदर्श्यते ।

अस्य प्रयोजनानि त्रीणि—

१. पूर्वोक्ताः (६६२) धातवोऽत्र स्थूलाक्षरैः सम्मुद्यन्ते । अत्रापि तेषां क्रमिकसंख्या वितीर्णाऽस्ति । तेन धातुरूपावल्याम् अन्वेषणप्रयासं विना तेषां स्थानं सुखेन ज्ञायेत ।

यथा—

× **अगि** (अङ्ग्)=गतौ [६७] १ । सक० । सेट् । प० । अङ्गति । इति । अनेन स धातुः तच्छ्रेण्यां ६७ तमे स्थाने द्रष्टव्यः अस्य रूपविवरणं तत्र वर्तते इति ज्ञायते ।

२. इतरेषां तत्सदृशानां मध्ये अयं धातुः धातुरूपावल्यां अमुकधातुवत् इति श्तिपा निर्देशपूर्वकम् अतिदिश्यते ।

यथा—

स्त्यै=शब्दसङ्घाते । १ । सक० । सेट् । प० । स्त्यायति । 'ध्यायति' (२६७) वत् इति । अनेन अस्य रूपाणि 'ध्यै' धातुवत्, स च २६७ तमे स्थाने वर्तते इति च बुध्येत ।

३. धातुरूपावल्यां विवृतरूपेभ्यो धातुभ्यो विसदृशरूपा अपि केचन धातवः प्रमादात् सङ्कलयितुं विस्मृताः । तेषां मध्ये यस्य कस्यापि रूपाणि अत्र मुद्रयित्वा, इतरेषां तत्सदृशानां रूपाणि, अमुक-धातुवत् इत्यतिदेशः कृतः ।

यथा—

गुड=रक्षायाम् । ६ । सक० । सेट् । प० । गुडति । 'कुच' धातुवत् । अनेन अस्य आदर्शो धातुः कुचधातुः । तस्य च रूपाणि धातुकोशे विवृतानि । इति ज्ञायेत ।

एतेन धातुपाठस्थानां सर्वेषां धातूनां रूपाण्यपि विवृतप्रायाणि भवन्ति ।

अ०

अंश=विभाजने । १० । सक० । सेट् । उ० । अंशयति–अंशयते । ५. अंशयाञ्चकार–ञ्चक्रे । अंशयामास । अंशयाम्बभूव । अंशो-भागः । अंशुः ।

अंस=समाघाते । १० । सक० । सेट् । उ० । अंसयति–ते । ९. आंसिसत्–त । अंसः स्कन्धः । अंसलः ।

अक=कुटिलायां गतौ । १ । अक० । सेट् । प० । अकति । ५. आक । ६. अकिता । ९. आकीत् । 'अटति' (१०२) वत् ।

× आकि (अङ्क्)=लक्षणे [५६] १ । सक० । सेट् । आ० । अङ्कते । अङ्कितम्=स्वनामधेयचिह्नितम् ।

× अक्षू (अक्ष्)=व्याप्तौ [१९२] १ । सक० । वेट् । प० । अक्ष्णोति-अक्षति । अक्षमिन्द्रियम् । अक्षि नेत्रम् ।

अग=कुटिलायां गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । अगति । 'अटति' (१०२) वत् । अगति सर्पः ।

अगद=नीरोगत्वे । ११ । अगद्यति ।

× आगि (अङ्ग्)=गतौ [६७] १ । सक० । सेट् । प० ।

अघि (अङ्घ्)=गत्याक्षेपे । आक्षेपो निन्दा । गतौ गत्यारम्भे चेत्यन्ये । १ । अक० । सेट् । आ० । 'अङ्कति' (५६) वत् । अङ्घते गच्छति दानादिना इति अघं पापम् ।

× अङ्क=पदे लक्षणे च [६५८] १० । सक० । सेट् । उ० । अङ्कयति-ते ।

अङ्ग=पदे लक्षणे च । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । अङ्गयति-ते ।

अचि (अञ्च्)=गतौ याचने च । १ । सक० । सेट् । उ० । परस्मैपदे अञ्चति इत्यादि 'अङ्गति' (६७) वत् । आत्मनेपदे अञ्चते इत्यादि 'अङ्कति' (५६) वत् ।

अचु (अच्)=गतौ याचने च । १ । सक० । सेट् । उ० । उदित् । परस्मैपदे अचति इत्यादि 'अटति' (१०२) वत् । आत्मनेपदे अचते इत्यादि 'अयति' (१४२) वत् । अचित्वा-अक्त्वा । अक्तः ।

× अज=गतिक्षेपणयोः [८९] १ । सक० । सेट् । व्यादेशे त्वनिट् । प० । अजति ।

अजि (अञ्ज्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । अञ्जयति-ते ।

× अञ्चु (अञ्च्)=गतिपूजनयोः [७९] १ । सक० । सेट् । प० ।

× अञ्चु (अञ्च्)=गतौ याचने च [२५१] १। सक०। सेट्०। उ०। अञ्चति–ते।

अञ्चु (अञ्च्)=विशेषणे। १०। सक०। सेट्। उ०। उदित्। अञ्चयति–ते। ९. आञ्चिचत्–त।

अञ्जू (अञ्ज्)=व्यक्तिम्रक्षणकान्तिगतिषु [५५६] सक०। वेट्। प०। अनक्ति।

× अट=गतौ [१०२] १। सक०। सेट्। प०। अटति।

अट्ट=अतिक्रमहिंसनयोः। १। सक०। सेट्। आ०। अट्टते 'अङ्कति' (५६) वत्। अट्टः क्षौमः हर्म्यादि।

अट्ट=अनादरे। १०। सक०। सेट्। उ०। अट्टयति–ते। ९. आट्टिटत्–त।

अठि(अण्ठ्)=गतौ। १। सक०। सेट्। आ०। इदित्। अण्ठते। ५. आनण्ठे। 'अङ्कति' (५६) वत्।

अड=उद्यमने। १। सक०। सेट्। प०। अडति। 'अटति' (१०२) वत्। अडो वृश्चिकलाङ्गूलम्।

अड्ड=अभियोगे। १। सक०। सेट्। प०। अड्डति। 'अर्चति' (८१) वत्।

अण=शब्दे। १। सक०। सेट्। प०। अणति। ५ आण। 'अटति' (१०२) वत्। अणुः।

× अण=प्राणने [४२७] ४। अक०। सेट्। आ०। अण्यते।

× अत=सातत्यगमने [२७] १। सक०। सेट्। प०। अतति।

× अति (अन्त्)=बन्धने [४५] १। सक०। सेट्। प०। अन्तति।

× अद=भक्षणे [३२६] २। सक०। अनि०। प०। अत्ति।

अदि (अन्द्)=बन्धने । १ । सक० । सेट् । प० । इदित् । अन्दति । 'अन्तति' (४९) वत् ।

× अन=प्राणने [१७४] २ । अक० । सेट् । प० । अनिति । अन्यः अन्यौ अन्ये ।

अन=प्राणने । ४ । अक० । सेट् । आ० । अन्यते । 'अण्यति' (४२७) वत् ।

अन्ध=दृष्ट्युपघाते । १० । सक० । सेट् । उ० । अन्धयति-ते । अन्धः ।

अबि (अम्ब्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । आ० । इदित् । अम्बते । ५. आनम्बे । 'अङ्कति' (५६) वत् । अम्बकं नेत्रम् । अम्बरं वस्त्रम् । अम्बा माता । अम्बु जलम् ।

अभि (अम्भ्)=शब्दे । पूर्ववत् ।

अभ्र=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । अभ्रति । ५. आनभ्र । 'अर्चति' (८१) वत् । अभ्रं गगनं मेघो वा ।

अम=गत्यादिषु । १ । सक० । सेट् । प० । अमति । ५. आम । 'अटति' (१०२) वत् । अयं न मित् । आमयति ।

अम=रोगे । १० । सक० । सेट् । उ० । आमयति-ते । आमयो रोगः ।

× अय=गतौ [१४२] १ । सक० । सेट् । आ० । अयते ।

अररु=क्रूरकर्मणि । ११ । अरर्यति ।

अर्क=स्तवने तपने च । १० । सक० । सेट् । उ० । अर्कयति-ते ।

अर्घ=मूल्ये । १० । सक० । सेट् । उ० । अर्घयति-ते । अर्घो मूल्यम् । महार्घः ।

×**अर्च**=पूजायाम् [८१] १ । अक० । सेट् । प० । अर्चति । अर्चनम् । अर्चा । अर्चकः ।

अर्च=पूजायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । अर्चयति-ते । अर्चति-ते इत्यपि ।

×**अर्ज**=अर्जने [८६] १ । सक० । सेट् । पर० । अर्जति ।

अर्ज=प्रतियत्ने । १० । सक० । सेट् । उ० । अर्जयति-ते । ९. आर्जिजत्-त । अर्जनमप्यस्यार्थः । यथा धनमर्जयति ।

×**अर्थ**=उपयाञ्चायाम् [६५३] १० । सेट् । आ० । अर्थयते । अर्थो धनं वस्तु वा । अर्थी ।

×**अर्द**=गतौ याचने च । [४०] १ । सक० । सेट् । प० । अर्दति ।

अर्द=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । अर्दयति-ते । ९. आर्दिदत् । अर्दति-ते । जनार्दनः ।

अर्ब=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । अर्बति । ५. आनर्ब । 'अर्चति' (८१) वत् ।

अर्व=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । अर्वति । ५. आनर्व । 'अर्चति' (८१) वत् ।

×**अर्ह**=पूजायाम् । [२१०] १ । सक० । सेट् । प० । अर्हति । अर्घो मूल्यम् ।

×**अर्ह**=पूजायाम् [६२९] १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । अर्हयति-ते ।

×**अल**=भूषणपर्याप्तिवारणेषु [१५१] १ । सक० । सेट् । प० । अलति । केचिदिममुभयपदिनं मन्यन्ते । तन्मते अलते इत्याद्यपि । अलं वृश्चिकपुच्छकण्टकः । अलङ्करोति भूषयति । अलते गङ्गा ; पापं निवारयतीत्यर्थः ।

× **अव**=रक्षणगतिकान्तिप्रीतितृप्त्यवगमप्रवेशश्रवणस्वाम्यर्थयाचनक्रियेच्छा-वाप्त्यालिङ्गनहिंसादानभागवृद्धिषु [१७१] १। सक०। प०। अवति।

× **अश**=भोजने [५९५] ९। सक०। सेट्। प०। अश्नाति।

× **अशू** (अश्)=व्याप्तौ सङ्घाते च [४८६] ५। सक०। वेट्। आ०। अश्नुते।

अष=गतिदीप्त्यादानेषु। १। दीप्तावकर्म०। सेट्। उ०। परस्मैपदे अषति इत्यादि 'अटति' (१०२) वत्। आत्मनेपदे अषते इत्यादि 'अयति' (१४२) वत्।

अस=पूर्ववत्। स्वसा स्वसारौ स्वसारः।

× **अस**=भुवि [३६९] २। अक०। सेट्। प०। अस्ति।

× **असु** (अस्)=क्षेपणे [४५६] ४। सक०। सेट्। प०। पुषादिः। अस्यति। अभ्यस्यति शिक्षते। विन्यस्यति स्थापयति। उप-न्यस्यति वचनमारभते। परास्यति मारयति।

असूञ्=उपतापे। ११। असूयति। असूया गुणेषु दोषाविष्करणम्। असूयुः। देवदत्ताय असूयति।

अह=व्याप्तौ। ५। सक०। सेट्। प०। छान्दसः। अह्नोति। अह्नुतः। अह्नुवन्ति। २. अह्नोतु। ३. आह्नोत्। ४. अह्नुयात्। शेषं 'अटति' (१०२) वत्।

अहि (अंह्)=गतौ। सक०। सेट्। आ०। इदित्। अंहते। ५. आनंहे। 'अङ्कति' (५६) वत्। अंहते गच्छति दानादिना इति अंहः पापम्।

अहि (अंह्)=भषायाम्। भासन इत्येके। १०। सक०। सेट्। उ०। अंहयति–ते।

आ०

आङः क्रन्द सातत्ये। 'क्रन्द'धातुं पश्यत।

आञ्छि (आञ्छ्)=आयामे। १। सक०। सेट्। प०। इदित्। आञ्छति। २. आञ्छतु ३. आञ्छत्। ४. आञ्छेत्। ५. आनाञ्छ। ६. आञ्छिता। ७. आञ्छिष्यति। ८. आञ्छ्यात्। ९. आञ्छीत्। १०. आञ्छिष्यत्। **कर्मणि**—आञ्छ्यते। **णिचि**—आञ्छयति-ते। **सनि**—आञ्चिच्छिषति। **कृत्सु**—आञ्छितव्यम्। आञ्छितः। आञ्छनम्। आञ्छित्वा। प्राञ्छ्य।

×**आप्लृ** (आप्)=व्याप्तौ [४८२] ५। प०। लृदित्। आप्नोति। अम्भस्तोयम्। अम्भसी अम्भांसि।

आप्लृ (आप्)=लम्भने। १०। सक०। सेट्। उ०। लृदित्। आधृषीयः। आपयति-ते। आपति-ते। ९. आपिपत्-त। आपत्-त।

×**आस**=उपवेशने [३३६] २। अक०। सेट्। आ०। आस्ते। अध्यास्ते। अध्यास्ते वैकुण्ठं हरिः।

इ०

×इ=गतौ [१०७] १। सक०। अनि। प०। अयति।

×इक् (इ)=स्मरणे [३५४] २। सक०। अनि०। प०। नित्यमधिपूर्वोऽयम्। अध्येति। इतरः। अधीगर्थदयेशां कर्मणि—श्रुतेरध्ययनम्।

इख=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। एखति। २. एखतु। ३. ऐखत्। ४. एखेत्। ५. प्र० इयेख। ईखतुः। ईखुः॥ म० इयेखिथ। ईखथुः॥ उ० इयेख। ईखिव। ६. एखिता। ७. एखिष्यति। ८. इख्यात्। ९. ऐखीत्। १०. ऐखिष्यत्।

कर्मणि—इख्यते । **णिचि**—एखयति-ते । **सनि**—एचिखिषति । **कृत्सु**—एखितव्यम् । इखितः ।

इखि (इङ्ख्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । इदित् । प्रायः प्रपूर्वक एवायं प्रयुज्यते । इङ्खति । 'उङ्खति' (६६) वत् । प्रेङ्खो दोला ।

× **इगि** (इङ्ग्)=गतौ [१८] १ । सक० । सेट् । प० । इङ्गति । इङ्गनम् । इङ्गितम् ।

× इङ् (इ)=अध्ययने [३५३] २ । सक० । अनि० । आ० । नित्यमधिपूर्वोऽयम् । अधीते । आख्यातोपयोगे—उपाध्यायादधीते ।

इट=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । एटति । **५.** इयेट । ईटतुः । **६.** एटिता । 'इख' धातुवत् ।

× **इण्** (इ)=गतौ [३५२] २ । सक० । अनि० । प० । एति । एकः । एतद् । 'इणो गा लुङि' इत्यादौ विशेषणार्थो णकारः ।

× **इदि** (इन्द्)=परमैश्वर्ये [४४१] १ । अक० । सेट् । प० । इन्दति ।

× **ञि इन्धी** (इन्ध्)=दीप्तौ [५४६] ७ । अक० । सेट् । आ० । इन्धे ।

इयस्=ऐश्वर्ये । ११ इयस्यति ।

इरज्=ईर्ष्यायाम् । ११ । इरज्यति ।

इरञ्=ईर्ष्यायाम् । ११ । ईर्यति—ते ।

इरस्=ईर्ष्यायाम् । ११ । इरस्यति ।

इल=स्वप्नक्षेपणयोः । ६ । स्वप्नेऽकर्म० । क्षेपणे सकर्म० । सेट् । प० । इलति । **२.** इलतु । **३.** ऐलत् । **४.** इलेत् । **५.** इयेल । ईलतुः । म० इयेलिथ । ईलथुः उ० इयेल । ईलिव ।

६. एलिता। ७. एलिष्यति ८. इल्यात्। ९. ऐलीत्
इली छुरिकापीठम्। इला पृथिवी।

इल=प्रेरणे। १०। सक०। सेट्। उ०। इलयति-ते।

× इवि (इन्व्)=व्याप्तौ [१६९] १। सक०। सेट्। प० इन्वति

× इष=गतौ [४०१] ४। सक०। सेट्। प०। इष्यति। इषीका। इष्टका। इषुर्बाणः।

इष=आभीक्ष्ण्ये। ९। सक० सेट्। प०। इष्णाति। २. इष्णातु। ३. ऐष्णात्। ४. इष्णीयात्। आर्धधातुके 'इष्यति' (४०१) वत्। एषितव्यम्–एष्टव्यम्। इष्टः। इष्णन्। एषितुम्–एष्टुम्। एषित्वा–

× इष=इच्छायाम् [५०६] ६। सक०। सेट्। प०। इच्छति।

इषुध=शरधारणे। ११। इषुध्यति।

× ई=गतौ [१०८] १। स० अनि०। प०। अयति।

ई=गतिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु। २। अर्थानुगुण्येन सकर्मकोऽकर्मकश्च अनि०। प०। एति। ईतः। इयन्ति। **म०** एषि। ईथः। ईथ **उ०** एमि। ईवः। ईमः। २. एतु–ईतात्। ईताम्। इयन्तु **म०** ईहि–ईतात्। ईतम्। ईत। **उ०** अयानि। **३.** ऐत् ऐताम्। आयन्। **म०** ऐः। ऐतम्। ऐत। **उ०** आयम् ऐव। ऐम। **४.** ईयात्। ईयाताम्। ईयुः। **५.** अयाञ्चकार **६.** एता। **७.** एष्यति। ८. ईयात्। ईयास्ताम्। ईयासुः ९. ऐषीत्। ऐष्टाम्। १०. ऐष्यत्। **कर्मणि**—ईयते **णिचि**—आययति–ते। **सनि**—इषिषति। एतव्यम्। अयनीयम्। एयम्। ईतः। ईयन्। इयती। एष्यन्।
अयनम्। ईत्वा। प्रेय।

× ईक्ष=दर्शने [१७७] १ । सक० । सेट् । आ० । ईक्षते । राधीक्ष्यो-र्यस्य विप्रश्नः—कृष्णाय ईक्षते । पृष्टो गर्गः कृष्णाय शुभाशुभं पर्यालोचयतीत्यर्थः ।

ईखि (ईङ्ख्)=गतौ । सक० । सेट् । प० । ईङ्खति 'उङ्खति' (६६) वत् ।

× ईङ् (ई)=गतौ [४०७] ४ । सक० । अनि० । आ० । ईयते ।

ईज=गतिकुत्सनयोः । १ । सक० । सेट् । आ० । ईजते । ५. ईजाञ्चक्रे । ईजाम्बभूव । 'ईक्षति' (१७७) वत् ।

× ईड=स्तुतौ [३३४] २ । सक० । सेट् । आ० । इट्टे । ऋक्षु डस्य ळः प्रायेण । अग्निमीळे पुरोहितम् ।

ईड=गतौ । १० । सक० । सेट् । उ० । ईडयति–ते ।

× ईर=गतौ कम्पने च [३३३] २ । सक० । सेट् । आ० । ईर्ते ।

× ईर=क्षेपे [६३१] १० । सक० । सेट् । उ० । ईरयति–ते । प्रेरणम् । प्रेरणा ।

ईर्क्ष्य=ईर्ष्यायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । ईर्क्ष्यति । 'ईर्ष्यति' (१५१) वत् ।

× ईर्ष्य=ईर्ष्यायाम् [१५१] सक० । सेट् । प० । ईर्ष्यति । देवदत्ताय ईर्ष्यति ।

× ईश=ऐश्वर्ये [३३५] २ । अक० । सेट् । आ० । ईष्टे । ईशनीयम् । ईश्यम् । ईशितः । ईशानः । ईशितुम् । ईशित्वा । ईश्वरः । अधीगर्थदयेशां कर्मणि–सर्पिष ईशनम् ।

× ईष=गतिहिंसादर्शनेषु [१७८] १ । सक० । सेट् । आ० । ईषते । अभीषुः प्रग्रहे रश्मौ । ईषः । ईष्यः । प्रेषयति यापयति । प्रेष्यो दासः ।

× ईष=उञ्छे [२००] १ । सक० । सेट् । प० । ईषति ।

× ईह=चेष्टायाम् [१८४] १ । सक० । सेट् आ० । समीहते इच्छति यतते वा ।

उ०

× उक्ष=सेचने [१९४] १ । सक० । सेट् । प० । उक्षति । प्रोक्षणं यज्ञार्थे पशुहननम् । प्रक्षालनं वा ।

× उख=गतौ [६५] १ । सक० । सेट् । प० । ओखति । उखा यज्ञपात्रविशेषः ।

× उखि (उङ्ख्)=गतौ [६६] । १ । सक० । सेट् । प० । उङ्खति ।

उङ्(उ)=शब्दे । १ । अक० । अनि० । आ० । अवते । २. अवताम् । ३. आवत । ४. अवेत । ५. ऊवे । ऊवाते । म० ऊविषे । ऊवाथे । ऊविध्वे—ढ्वे । उ० ऊवे । ऊविवहे । ६. ओता । ७. ओष्यते । ८. ओषीष्ट । ९. औष्ट । औषाताम् । औढ्वम् । १०. औष्यत । **भावे** ऊयते । **णिचि**—आवयति—ते । **सनि**—ऊषिषते । **कृत्सु**—ओतव्यम् । अवनीयम् । आव्यम्—अव्यम् । उतम् । उत्वा । प्रोत्य । अवमानः । ओतुम् ।

उच=समवाये । समवायः सङ्गमो मिश्रणम् । ४. अक० । सेट् । प० । पुषादिः । उच्यति । ५. उवोच । ऊचतुः । ऊचुः । म० उवोचिथ । उ० ऊचिव । ६. ओचिता । ७. ओचिष्यति । ८. उच्यात् । ९. औचत् । ओचितव्यम् । ओचनीयम् । ओच्यम् । उचितः । ओचितुम् । ओचित्वा । प्रोच्य । औचित्यम् । औचिती । ओकः ओकसी । उल्बः । उच्यति केशः स्नानेनेति मनोरमायाम् ।

× उच्छि (उञ्छ्)=उञ्छे [८४] १ । सक० । सेट् । प० । उञ्छति ।

उच्छि (उञ्छ्)=उञ्छे । ६ । सक० । सेट् । प० । उञ्छतीत्यादि भौवादिक (८४) वत् । स्वरे विशेषः ।

उच्छी (उच्छ्)=विवासे । विवासः समाप्तिः । १ । अक० । सेट् । प० । मायेणायं विपूर्वः । ईदित् । व्युच्छति । उञ्छति (८४) वत् । व्युचिच्छिषति । व्युष्टः । व्युष्टवान् ।

उच्छी (उच्छ्) विवासे । ६ । व्युच्छति इत्यादि पूर्ववत् । स्वरे विशेषः ।

× **उज्झ**=उत्सर्गे [५०१] ६ । सक० । सेट् । प० । उज्झति ।

उठ=उपघाते । १ । सक० । सेट् । प० । ओठति । ५. उवोठ । ऊठतुः । ७. ओठिष्यति । 'ओखति' (१५) वत् ।

उतृदिर् 'तृदिर्' धातुं पश्यत ।

उध्रस=उञ्छे । ९ । सक० । सेट् । प० । उकारो धात्ववयव इत्येके । नेत्यन्ये । आद्यपक्षे—उध्रस्नाति । २. उध्रस्नातु । ३. औध्रस्नात् । ४. उध्रस्नीयात् । ५. उध्रसाञ्चकार । ६. उध्रसिता । ७. उध्रसिष्यति । ८. उध्रस्यात् । उध्रस्यास्ताम् । ९. औध्रसीत् । १०. औध्रसिष्यत् । **कर्मणि**—उध्रस्यते । **णिचि** उध्रासयति–ते । **सनि**—उदिध्रसिषति । **कृत्सु**—उध्रसितव्यम् । उध्रसितः । उध्रसित्वा । उध्रस्नन् ।

× **उन्दी** (उन्द्)=क्लेदने [५५५] ७ । सक० । सेट् । प० उनत्ति ।

उबुन्दिर् 'बुन्दिर्' धातुं पश्यत ।

उब्ज=आर्जवे । ६ । सक० । सेट् । प० । उब्जति । ५. उब्जाञ्चकार । 'उज्झति' (५०१) वत् ।

उभ=पूरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । उभति । २. । उभतु । ३. औभत् । ४. उभेत् । ५. उवोभ । ऊभतुः । म० ऊभिथ । उ० उवोभ । ऊभिव । 'इख' धातुवत् । उभौ ।

उम्भ=पूरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । उम्भतु । ५. उम्भाञ्चकार । 'इखि' धातुवत् । कुम्भः । कुम्भी ।

उरस्=बलार्थे । ११ । उरस्यति ।

× उर्द=माने क्रीडायां च [१७] १ । अक० । सेट् । आ० । ऊर्दते ।

उर्वी (उर्व्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । ईदित् । ऊर्वति । २. ऊर्वतु । ३. और्वत् । ५. ऊर्वाञ्चकार । ६. ऊर्विता । ८. ऊर्व्यात् । ९. और्वीत् । ऊर्णः । ऊर्णवान् । ऊः उरौ उरः ।

× उष=दाहे [२०१] १ । सक० । प० । ओषति । ऊष्मा । उष्णः । उष्णालुः । ओष्ठः । उष्ट्रः ।

उषस्=प्रभातभावे । ११ । उषस्यति रात्रिः । उष ।

उहिर् (उह्)=अर्दने । १ । सक० । सेट् । प० । इरित् । ओहति । ५. उवोह । ६. ओहिता । ९. औहत्—औहीत् । 'ओखति' (६५) वत् ।

ऊ

ऊठ=उपघाते । १ । सक० । सेट् । प० । ऊठति । २. ऊठतु । ३. औठत् । ४. ऊठेत् । ५. ऊठाञ्चकार । ६. ऊठिता । ९. औठीत् । 'ईर्ष्यति' (१५१) वत् । ऊंठिषिषति ।

ऊन=परिहाणे । १० । सक० । सेट् । उ० । ऊनयति–ते । ९. औनिनत्–त । ऊनं हीनम् ।

× ऊयी (ऊय्)=तन्तुसंताने । [१४४] सक० । सेट् । आ० । ऊयते ।

× ऊर्ज=बलप्राणनयोः [६०५] १० । सक० । सेट् । उ । ऊर्जयति–ते । ऊर्जस्वी अधिकबलवान् ।

× ऊर्णुञ् (ऊर्णु)=आच्छादने [३४६] २ । सक० । सेट् । उ० । ऊर्णोति ऊर्णौति ।

ऊष=रुजायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । ऊषति । 'ईर्ष्यति' (१५१) वत् । ऊषरः क्षारभूमिः ।

× ऊह=वितर्के [१८८] १ । सक० । सेट् । आ० । ऊहते । ऊहा ।

ऋ

× ऋ=गतिप्रापणयोः [२८१] १ । सक० । अनि० । प० । ऋच्छति ।

ऋ=गतौ । ३ । सक० । अनि० । प० । इयर्ति । इयृतः । इयृति । २. इयर्तु–इयृतात् । इयृताम् । इयृतु । म० इयृहि । उ० इयराणि । ३. ऐयः । ऐयृताम् । ऐयरुः । म० ऐयः । ऐयृतम् । उ० ऐयरम् । ऐयृव । ४. इयृयात् । ५. आर । म० आरिथ । उ० आर । आरिव । ६. अर्ता । ७. अरिष्यति । ८. अर्यात् । ९. आरत् । आरताम् । अर्यः स्वामिवैश्ययोः । आर्यो ब्राह्मणः । सम्पूर्वकोऽयमात्मनेपदी । समियृते । समियृाते । ५. समारे । इत्यादि ।

× ऋच=स्तुतौ [५००] ६ । सक० । सेट् । प० । ऋचति । अर्कः ।

× ऋच्छ=गतिप्रलयेन्द्रियमूर्तिभावेषु [४९९] ६ । अक० । सेट् । प० । ऋच्छति ।

× ऋज=गतिस्थानार्जनोपार्जनेषु [७२] सक० । सेट् । आ० । अर्जते । ऋजुः । आर्जनम् ।

ऋजि (ऋञ्ज्)=भर्जने । भर्जनं पाकविशेषः । १ । सक० । सेट् । आ० । इदित् । ऋञ्जते । ५. ऋञ्जाञ्चक्रे । ६. ऋञ्जिता । ८. ऋञ्जिषीष्ट । ९. आर्ञ्जिष्ट । ढ्वम्–ध्वम् ।

ऋणु (ऋण्)=गतौ । ८ । सक० । सेट् । उ० । उदित् । तनोत्यादिः । ऋणोति–अर्णोति । ऋणुते–अर्णुते । ५. आनर्ण–आनृणे । ६. अर्णिता । ९. आर्णीत्–आर्णिष्ट । ऋतः । अर्णितुम् । ऋतं सत्यम् । अर्णित्वा–ऋत्वा । प्रार्त्य–प्रार्ण्य । अर्णवः । स्वर्णम् । सुवर्णम् ।

× ऋधु (ऋध्)=वृद्धौ [४६९] ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । ऋध्यति ।

× ऋधु (ऋध्)=वृद्धौ [४८८] ५ । अक० । सेट् । प० । ऋध्नोति ।

ऋफ=हिंसायाम् । सक० । सेट् । प० । ऋफति । ५. आनर्फ । 'ऋचति' (५००) वत् ।

ऋम्फ=हिंसायाम् । ६ । सक० । सेट् । प० । ऋम्फति । 'उञ्छति' (६६) वत् ।

ऋषी (ऋष्)=गतौ । ६ । सक० । सेट् । प० । ऋषति । 'ऋचति' (५००) वत् । ऋषिः । ऋषभः । ऋष्टः । ऋष्टवान् ।

ॠ

ॠ=गतौ । ९ । सक० । सेट् । प० । प्वादिः । ॠणाति । २. ॠणातु । ३. आर्णात् । ४. ॠणीयात् । ५. आराञ्चकार । ६. अरिता । ७. अरिष्यति । ८. ईर्यात् । ९. आरीत् । **कर्मणि**—ईर्यते । प्रेर्यते । **णिचि**—ईरयति-ते । ईर्णः । ईर्त्वा ।

ए

× एजृ (एज्)=दीप्तौ [७४] १ । अक० । सेट् । आ० । एजते ।

× एजृ (एज्)=कम्पने [९१] १ । अक० । सेट् । प० । एजति । एजन् । उदेजयः ।

एठ=विबाधायाम् । १ । सक० । सेट् । आ० । एठते । 'एजति' (७४) वत् ।

× एध=वृद्धौ [२] १ । अक० । सेट् । आ० । एधते ।

एला=विलासे । ११ । एलायति ।

एषृ (एष्)=गतौ प्रयत्ने च । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । एषते । २. एषताम् । ३. ऐषत । ४. एषेत । ५. एषाञ्चकार । 'एधति' (२) वत् ।

ओ०

ओखृ (ओख्)=शोषणालमर्थयोः । १ । अक० । सेट् । प० । ऋदित् । ओखति । 'ओणति' (१३७) वत् ।

× **ओणृ** (ओण्)=अपनयने [१३७] १ । सक० । सेट् । प० । ओणति ।

ओ प्यायी 'प्यायी' धातुं पश्यत ।

ओ लजी 'लजी' धातुं पश्यत ।

ओ लडि 'लडि' धातुं पश्यत ।

ओ लस्जी 'लस्जी' धातुं पश्यत ।

ओ विजी 'विजी' धातुं पश्यत ।

ओ वै 'वै' धातुं पश्यत ।

ओ व्रश्चू 'व्रश्चू' धातुं पश्यत ।

ओ श्वि 'श्वि' धातुं पश्यत ।

ओ हाक् 'हाक्' धातुं पश्यत ।

ओ हाङ् 'हाङ्' धातुं पश्यत ।

क०

कक=लौल्ये । लौल्यं गर्वश्चापल्यं च । १ । अक० । सेट् । आ० । ककते । 'कलति' (१४९) वत् । काकः ।

ककि (कङ्क्)=गतौ । १ सक० । सेट् । आ० । इदित् । कङ्कते । ५. चकङ्के । ६. कङ्किता । ८. कङ्किषीष्ट । ९. अकङ्किष्ट । 'वन्दति' (९) वत् । कङ्कः पक्षिविशेषः । कङ्कतिका प्रसाधिनी ।

कखे (कख्)=हसने । १ । सक० । सेट् । प० । एदित् । कखति । ५. चकाख । 'गदति, (३७) वत् । ९. अकखीत् ।

कगे (कग्)=नोच्यते। अस्यायमर्थ इति नोच्यत इत्यर्थः। अनेकार्थोऽयम्। क्रियासामान्यार्थो वा। १। सक०। सेट्। प०। एदित्। कगति। ५. चकाग। 'गदति' (३७) वत्। ९. अकगीत्।

कच=बन्धने। १। सक०। सेट्। आ०। कचते। 'कलति' (१४९) वत्। कचते बध्नाति यूनां मनांसीति 'कचः।'

कचि (कञ्च्)=दीप्तिबन्धनयोः। १। दीप्तावक०। बन्धने। सक०। सेट्। आ०। इदित्। कञ्चते। ५. चकञ्चे। 'वन्दति' (९) वत्। कञ्चुकः।

कटी (कट्)=गतौ। १। सक०। सेट्। ईदित्। कटति। ५. चकाट। ९. अकाटीत्। 'गदति' (३७) वत्। कट्टः। कट्टवान्।

कटे (कट्)=वर्षावरणयोः। सक०। सेट्। प०। एदित्। कटति। ५. चकाट। ९. अकटीत्। 'गदति' (३७) वत्। कटः। कटी। कटकम्। कटुः।

कठ=कृच्छ्रजीवने। १। अक०। सेट्। प०। कठति। 'गदति' (३७) वत्। अयमात्मनेपद्यपि कठते 'कलति' वत्। कठः। कठिनम्। कठोरम्।

कठि (कण्ठ्)=शोके। शोक इह आध्यानम्। १। अक०। सेट्। आ०। कण्ठते। 'वन्दति' (९) वत्। उत्पूर्वोयमुत्कण्ठायाम्। उत्कण्ठते।

कठि (कण्ठ्)=शोके। अर्थः पूर्ववत्। १०। अक०। सेट्। उ०। आधृषीयः। कण्ठयति-ते। कण्ठति-ते।

कड=मदे। १। अक०। सेट्। प०। कडति। ५. चकाड। 'गदति' (३७) वत्।

कड=बन्धने मदे च । ६ । बन्धने । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । कडति । 'गदति' (३७) वत् । कडन् । कडन्ती–कडती ।

कडि (कण्ड्)=मदे । १ । अक० । सेट् । प० । कण्डति । 'क्रन्दति' (५०) वत् । अयमात्मनेपद्यपि । कण्डते । ५. चकण्डे । 'वन्दति' (९) वत् ।

कडि (कण्ड्)=मदे । १ । अक० । सेट् । आ० । कण्डते । 'वन्दति' (९) वत् । कण्डनी उलूखलम् । कण्डुः ।

कडि(कण्ड्)=भेदने । १० । सक० । सेट् । उ० । कण्डयति–ते । ९. अचकण्डत्–त ।

कड्ड=कार्कश्ये । कार्कश्यं कठोरत्वम् । १ । अक० । सेट् । प० । कड्डति । ५. चकड्ड । 'नर्दति' (४१) वत् ।

कण=शब्दे । गतौ च । १ । अक० । सकर्मकश्च । सेट् । प० । कणति । ५. चकाण । चकणतुः । 'गदति' (३७) वत् । कणः । कण्ठः ।

कण=सङ्कोचने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । काणयते । ९. अचीकणत ।

कण=निमीलने । १० । सक० । सेट् । उ० । काण्यादिः । काणयति–ते । ९. अचीकणत्–अचकाणत्–त ।

कण्डूञ्=गात्रविघर्षणे । ११ । कण्डूयति । कण्डूः ।

× कत्थ=श्लाघायाम् [२६] १ । सक० । सेट् । आ० । कत्थते ।

कत्र=शैथिल्ये । १० । अक० । सेट् । उ० । कत्रयति–ते । ९. अचकत्रत्–त ।

× कथ=वाक्यप्रबन्धे [६४१] १० । सक० । सेट् । उ० । कथयति–ते ।

कदि (कन्द्)=आह्वाने रोदने च । १ । आह्वाने सक० । रोदने त्वकर्म० ।

कन्दति । ५. चकन्द । 'क्रन्दति' (९०) वत् । कन्दयति पुत्रं देवदत्तेन । ९. अचकन्दत् । कन्दलः । कन्दली । कन्दरः ।

कदि (कन्द्)=वैक्लव्ये । वैकल्य इत्येके । वैक्लव्यं भयादिना अभिभवः । वैकल्यं न्यूनत्वम् । १ । अक० । सेट् । आ० । घटादिः । कन्दते । 'वन्दति' (९) वत् ।

× कनी (कन्)=दीप्तिकान्तिगतिषु । कान्तिः कामना [१३८] १ । अक० । सेट् । प० । इदित् । कनति । चङ्कन्यते । कन्नः । कन्नवान् ।

× कपि (कम्प्)=चलने [११८] १ । अक० । सेट् । आ० । कम्पते । अनुकम्पते दयते । कपोलः ।

कबृ (कब्)=वर्णे । १ । अक० । सेट् । आ० । ऋदित् । कबते । 'कलति' (१४९) वत् । णौ चङि—अचकाबत् । कबरः । कबरी । कर्बुरः । कपोतः ।

× कमु (कम्)=कान्तौ । कान्तिरिच्छा [१२४] १ । सक० । सेट् । आ० । अयं न मित् । कामयते । कमठः ।

कर्ज=व्यथने ।१। सक० । सेट् । प० । कर्जति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

कर्ण=भेदने । १० । सक० । सेट् । उ० । कर्णयति–ते । आकर्णयति शृणोति । कर्ण्यते अनेनेति कर्णः श्रोत्रम् ।

× कर्द=कुत्सिते (कौक्षे) शब्दे [४४] १ । अक० । सेट् । प० । कर्दति । कर्दमः ।

कर्ब=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । कर्बति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

कर्व=दर्पे । १ । अक० । सेट् । प० । कर्वति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

कल=शब्दसंख्यानयोः (कल=कामधेनौ । कामधेनुवत् सर्वार्थप्रदः इत्येके)

[१४९] १। अर्थानुगुण्येन सकर्मकोऽकर्मकश्च। सेट्। आ०। कलते।

कल=क्षेपे। १०। सक०। सेट्। उ०। कालयति–ते। कालयति द्रावयतीत्यर्थः। ९. अचीकलत्–त। सनि—चिकालयिषति ते।

कल=गतौ संख्याने च। १०। सक०। सेट्। उ०। अदन्तः। कलयति–ते। ९. अचकलत्–त। सङ्कलयति-ते मेलयतीत्यर्थः।

कल्ल=अव्यक्ते शब्दे। १। अक०। सेट्। आ०। कल्लते। 'कत्थति' वत्। कल्लोलः।

कश=गतिशासननोः। २। सक०। सेट्। आ०। कष्टे। कशाते। कशते। म०। कक्षे। कड्ढ्वे। 'वस' (३३८) वत्। कशा। कश्यः।

कशि (कंश्)=गतिशासनयोः। २। सक०। सेट्। आ०। कंष्टे। कंशाते। कंशते। 'कसि' धातुवत्।

कस=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। कसति। 'गदति' (२७) वत्। कस्वरः।

कसि (कंस्)=गतिशासनयोः। २। सक०। सेट्। आ०। कंस्ते। कंसाते। कंसते। म० कंस्से। कंसाथे। कन्ध्वे। २. कंस्ताम्। कंसाताम्। ३. अकंस्त। ४. कंसीत। ५. चकंसे। चकंसाथे। चकन्ध्वे। ६. कंसिता। ७. कंसिष्यते। ८. कंसिषीष्ट। ९. अकंसिष्ट। म० ढ्वम्–ध्वम्।

×काक्षि (काङ्क्ष्)=काङ्क्षायाम् [१९६] १। सक०। सेट्। प०। काङ्क्षति।

काचि (काञ्च्)=दीप्तिबन्धनयोः। १। दीप्तावकर्म०। बन्धने। सक०। सेट्। आ०। इदित्। काञ्चते। काञ्चनम्। काञ्चिः। काञ्ची।

काल=कालोपदेशे। १०। सक०। सेट्। उ०। अदन्तः। कालयति–ते। कालः समयः।

×काशृ (काशृ)=दीप्तौ [१८७] १। अक०। सेट्। आ०। काशते।

×काशृ (काश्)=दीप्तौ [४१७] ४। अक०। सेट्। आ०। काश्यते।

कासृ (कास्)=शब्दकुत्सायाम्। १। अक०। सेट्। आ०। कासते। 'काशति' (१८७) वत्। कासते वृद्धः। कासो रोगविशेषः।

कि=ज्ञाने। ३। छान्दसः। सक०। अनिट्। प०। चिकेति। चिकीतः। चिक्यति।

किट=त्रासे गतौ च। १। अक०। सेट्। प०। केटति। ५. चिकेट। चिकिटतुः। 'चेटति' (१०६) वत्।

×कित=निवासे रोगापनयने च। [३१२] १। सक०। सेट्। प०। चिकित्सति। निकेत्यतेऽस्मिन्निति निकेतनं गृहम्। निवासार्थे केतति। केततः। केतन्ति। इत्यादि रूपाणीति वोबदेवः।

किल=श्वैत्ये। क्रीडायां च। ६। अक०। सेट्। प०। किलति। चिकेल। चिकिलतुः। 'चेटति' (१०६) वत्। केलिः क्रीडा।

कीट=वर्णे। १०। अक०। सेट्। उ०। कीटयति–ते। ९. अचीकिटत्। कीटः कृमिः।

कील=बन्धने। १। सक०। सेट्। प०। कीलति। 'मीलति' (१५४) वत्। कीलकः। शङ्कुः।

×कु=शब्दे [३४२] २। अक०। अनि०। प०। उकारान्तः। कौति। कूपः। कविः।

कुक=आदाने। १। सक०। सेट्। आ०। कोकते। ५. चुकुके। ९. अकोकिष्ट। द्युतादिकार्यं विना 'रोचति' (२१४) वत्।

कुङ् (कु)=शब्दे । १ । अक० । अनि० । आ० । उकारान्तः । कवते । २. कवताम् । ३. अकवत । ४. कवेत । ५. चुकुवे । ६. कोता । ७. कोष्यते । ८. कोषीष्ट । ९. अकोष्ट । १०. अकोष्यत । **भावे**—कूयते । **णिचि**—कावयति । **सनि** चुकूषते । **यङि**—चोकूयते । **यङ्लुकि**—चोकवीति–चोकोति । **कृत्सु**—कोतव्यम् । कवनीयम् । कोतुम् । कवनम् । कुत्वा । प्रकुत्य ।

कुङ् (कु)=शब्दे । ६ । अक० । अनि । आ० । उकारन्तः । कुटादिः । कुवते । २. कुवताम् । ३. अकुवत । ४. कुवेत । ५. चुकुवे । ६. कुता । ७. कुष्यते । ८. कुषीष्ट । म० ध्वम् । ९. अकुत । **कृत्सु**—कुवितव्यम् । कुवनीयम् । कूयम् । आवश्यके काव्यम् । कुतः । कुवानः । कुतुम् । कुवनम् । कुत्वा । विकुत्य ।

कुच=सम्पर्चनकौटिल्यप्रतिष्टम्भविलेखनेषु । १ । सक० । सेट् । प० । कोचति । ५. चुकोच । ६. कोचिता । 'शोचति' (७१) वत् ।

कुच=सङ्कोचने । सङ्कोचो ह्रस्वीभवनम् । ६ । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । प्रायेणायं सम्पूर्वः प्रयुज्यते । संकुचति । २. संकुचतु । ३. समकुचत् । ४. संकुचेत् । ५. सञ्चुकोच । सञ्चुकुचतुः । म० सञ्चुकुचिथ । ६. संकुचिता । ८. संकुच्यात् । समकुचीत् । सङ्कुचन् । सङ्कोचः ।

× कुञ्च=कौटिल्याल्पीभावयोः [७७] १ । अक० । सेट् । प० । कुञ्चति ।

कुजु (कुज्)=स्तेयकरणे । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । कोजति । 'शोचति' (७६) वत् । कोजित्वा–कुक्त्वा । कुक्तः ।

कुट=कौटिल्ये । ६ । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । कुटति । ५. चुकोट । चुकुटतुः । 'कुच सङ्कोचने' वत् । कुट्मलम् । कोटरः । कुटिलम् । कुटी । ह्रस्वा कुटी कुटीरः ।

कुट=छेदने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । कोटयते । ९. अचूकुटत ।

× कुट्ट=छेदनभर्त्सनयोः । पूरण इत्येके [६०७] १० । सक० । सेट् । उ० । कुट्टयति–ते ।

कुट्ट=प्रतापने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । कुट्टयते । ९. अचुकुट्टत ।

कुठि (कुण्ठ्)=वेष्टने । १० । सक० । सेट् । उ० । इदित् । कुण्ठयति–ते । अचुकुण्ठत्–त । इदित्पाठात् पाक्षिको णिच् तस्मात् कुण्ठति–ते इत्यपि । अवकुण्ठनम् ।

× कुठि (कुण्ठ्)=प्रतिघाते [११३] १ । सक० । सेट् । प० ।

कुड=बाल्ये । ६ । अकर्म० । सेट् । प० । कुटादिः । कुडति । चुकोड । 'कुच=सङ्कोचने' इति वत् । कुड्मलः ।

कुडि (कुण्ड्)=दाहे । १ । सकर्म० । सेट् । आ० । इदित् । कुण्डते । 'स्कुन्दति' (८) वत् ।

कुडि (कुण्ड्)=वैकल्ये । १. अक० । सेट् । प० । इदित् । कुण्डति । 'कुन्थति'[३१]वत् ।

कुडि (कुण्ड्)=रक्षणे । १०. । सकर्म० । सेट् । उ० । कुण्डयति–ते । ९. अचुकुण्डत्–त ।

कुण=शब्दोपकरणयोः । ६. । अक० । सेट् । प० । कुणति । चुकोण । 'कुच=संकोचने' वत् । कोणो वीणादिवादनम् ।

कुण=आमन्त्रणे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । कुणयति–ते । अचुकुणत्–त ।

× कुत्स=अवक्षेपणे (निन्दने) [६२४] १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । कुत्सयते ।

कुथ=पूतीभावे । पूतीभावो दौर्गन्ध्यम् । ४ । अक० । सेट् । प० । कुथ्यति । चुकोथ । 'कुप्यति' (४६५) वत् ।

कुथ=संश्लेषणे । संक्लेशन इत्येके । ९ । सक० । सेट् । प० । कुथ्नाति । चुकोथ । 'मुष्णाति' (५९७) वत् । कुथः ।

× **कुथि** (कुन्थ्)=हिंसासंक्लेशनयोः [३२] १ । सक० । सेट् । प० । कुन्थति ।

कुद्रि (कुन्द्र्)=अनृतभाषणे । १० । सक० । सेट् । उ० । इदित् । कुन्द्रयति–ते । कुन्द्रति–ते । अचुकुन्द्रत्–त ।

कुन्थ=संश्लेषणे । ९ । 'कुथ' धातुवत् । ८. कुथ्यात् ।

× **कुप=क्रोधे** [४६५] ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । कुप्यति ।

कुप=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । कोपयति–ते । अचूकुपत्–त ।

कुबि (कुम्ब्)=आच्छादने । १ । सक० । सेट् । प० । कुम्बति । 'कुन्थति' (३२) वत् । कुबेरः ।

कुबि (कुम्ब्)=आच्छादने । १० । सक० । सेट् । उ० । इदित् । कुम्बयति–ते । कुम्बति–ते । अचुकुम्बत्–त ।

कुमार=क्रीडायाम् । १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । कुमारयति–ते । ९. अचुकुमारत् । कुमारः ।

कुर=शब्दे । ६ । अक० । सेट् । प० । कुरति । 'कुच सङ्कोचने' वत् । ८. कूर्यात् ।

× **कुर्द=क्रीडायाम्** [१८] १ । अक० । सेट् । आ० । कूर्दते ।

कुल=संत्याने बन्धुषु च । संत्यानं सङ्घीकरणम् । १ । अक० । सेट् ।

प० । कोलति । 'शोचति' (७६) वत् । कुलम् । कुलीनः । कुल्यः । कौलीनः । कौलेयकः=श्वा ।

कुशि (कुंश्)=भाषायाम् । १० । अक० । सेट् । उ० । इदित् कुंशयति-ते । कुंशति ते । ९. अचुकुंशत्-त । कुशिः

कुष=निष्कोषे । तच्च अन्तर्गतस्य बहिर्निस्सारणम् । ९. सक० । सेट् । पर० । कुष्णाति 'मुष्णाति' (५९७) वत् । कुषित्वा । कोष्ठं कुक्षिः ।

कुषुभ=क्षेपे । ११ । कुषुभ्यति ।

× **कुस**=श्लेषणे [४९८] ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । कुस्यति ।

कुसि (कुंस्)=भाषायाम् । १० । अक० । सेट् । उ० । कुंसयति-ते । भ्रुवा कुंसयति=भ्रूकुंसः ।

कुस्म=कुत्सितस्मये । १० । अक० । सेट् । आ० । कुस्मयते ।

कुह=विस्मापने । १० । सक० । सेट् । आ० । आगर्वीयः । अदन्तः । कुहयते । ९. अचुकुहत । कुहको वञ्चकः ।

कुङ् (कु)=शब्दे । ६ । अक० । सेट् । आ० । ऊकारान्तः । ङित् । कुवते । २. कुवताम् । ३. अकुवत । ४. कुवीत । ५. चुकुवे । ६. कुविता । ८. कुविषीष्ट । ९. अकुविष्ट । १०. अकुविष्यत । कूतः । कुवितुम् । कूतम् । कूत्वा । शेषं 'कुङ्' वत् ।

× **कूज**=अव्यक्ते शब्दे [८५] १ । अक० । सेट् । प० । कूजति ।

कूट=आप्रदाने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । कूटयते । अचुकूटत । कूटः=छद्म, राशिर्वा ।

कूट=परितापे । १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । कूटयति-ते । अचुकूटत्-त ।

कूण=सङ्कोचने । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । कूणयति-ते । कूणिः=कुञ्चितकरः ।

कूल=आवरणे । १ । सक० । सेट् । प० । कूलति । 'कूजति' (८५) वत् । कूलं=तीरम् ।

× कृञ् (कृ)=हिंसायाम् [४७६] ५ । सक० । अनि० । उ० । ऋकारान्तः । ञित् । कृणोति-कृणुते ।

× (डु) कृञ् (कृ)=करणे । [५६५] ८ । सक० । अनि० । उ० । करोति-कुरुते ।

कृड=घनत्वे । घनत्वं सान्द्रता । वसने इत्येके । ६ । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । कृडति । २. कृडतु । ५. चकर्ड । ६. कर्डिता । ८. कृड्यात् । ९. अकृडीत् ।

× कृती (कृत्)=छेदने [५३७] ६ । सक० । सेट् । प० । ईदित् । मुचादिः । कृन्तति ।

कृती (कृत्)=वेष्टने । ७ । सक० । सेट् । पर० । ईदित् । कृणत्ति । कृन्तः । कृन्तन्ति । 'वृणक्ति' (५५८) वत् ।

कृप=दौर्बल्ये । १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । कल्पयति-ते । ९. अचकल्पत्-त ।

× कृपू (कृप्)=सामर्थ्ये [२२४] १ । अक० । वेट् । ऊदित् । आ० । कल्पते ।

कृवि (कृण्व्)=हिंसाकरणयोश्च । चाद्गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । इदित् । कृणोति । 'धिनोति' (१७०) वत् ।

× कृश=तनूकरणे [४६१] ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । कृश्यति ।

×**कृष**=विलेखने। विलेखनमाकर्षणम्। [३०९] १। द्विकर्मकः। अनि०। प०। ग्राममजां कर्षति। कर्षति।

× **कृष**=विलेखने [४९४] ६। सक०। अनि०। उ०। कृषति-ते।

× **कॄ**=विक्षेपे [११८] ६। ॠकारान्तः। सक०। सेट्। प०। किरति।

× **कॄ**=हिंसायाम् [५८३] ९। ॠकारान्तः। सक०। सेट्। प०। कृणाति।

× **कॄञ्**=हिंसायाम् [५७९] ९। ॠकारान्तः। सक०। सेट्। प्वादिः। उ०। कृणाति-कृणीते।

×**कॄत**=संशब्दने [६२०] १०। सक०। सेट्। उ०। कीर्तयति-ते। कीर्तिः। कीर्तितः। कीर्तनम्।

केत=निमन्त्रणे श्रवणे च। १०। सक०। सेट्। उ०। अदन्तः। केतयति-ते। अचिकेतत्-त।

केपृ (केप्)=कम्पने गतौ च। १। अक०। सेट्। आ०। ऋदित्। केपते। ५. चिकेपे। 'देवति' (१५०) वत्।

केला=विलासे। ११। केलायति। केलिः।

केलृ (केल्)=चलने। १। अक०। सेट्। प०। ऋदित्। केलति। चिकेल। 'खेलति' (१९९) वत्। केलिः। केली। केला।

केवृ (केव्)=सेवने। १। सक०। सेट्। आ०। केवते। ५. चिकेवे। 'वेष्टति' (९४) वत्।

×**कै**=शब्दे [२६९] १। अक०। अनि०। प०। ऐकारान्तः। कायति। किम्। कः कौ के। काकः।

क्नथ=हिंसायाम्। १। सक०। सेट्। प०। क्नथति। 'गदति' (३७) वत्।

क्रसु (क्रस्)=ह्वरणदीप्त्योः । ४ । ह्वरणं कौटिल्यम् । अक० । सेट् । प० । उदित् । क्रस्यति । 'यस्यति' (४५७) वत् ।

क्रञ् (क्रू)=शब्दे । ९ । अक० । सेट् । ञित् । उ० । क्रूनाति । क्रूनीते । ५. चुक्राव चुक्रुवे । ७. क्रविष्यति–ते । ९. अक्रावीत्–अक्रविष्ट ।

क्रूयी (क्रूय्)=शब्दे उन्दने च । १ । शब्दे अक० । उन्दने सक० । सेट् । आ० । ईदित् । क्रूयते । ५. चुक्रूये । ६. क्रूयिता । ८. क्रूयिषीष्ट । ९. अक्रूयिष्ट । क्रोपयति ।

क्मर=ह्रूर्च्छने । ह्रूर्च्छनं कौटिल्यम् । १ । अक० । सेट् । प० । क्मरति । 'कणति' (१३५) वत् ।

क्रथ=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । घटादिः । क्रथति । 'कणति' (१३५) वत् । मित्त्वेपि वृद्धिर्भवति । क्राथयति चोरस्य इति । मित्त्वफलं तु अक्राथि–अक्रथि इत्यादौ चिण्णमुलोर्दीर्घविकल्पः ।

क्रद=आह्वाने रोदने च । १ । सक० । सेट् । प० । घटादिः । क्रदति । क्रदयति ।

× क्रदि (क्रन्द्)=आह्वाने रोदने च [१०] १ । आह्वाने सक० । रोदने त्वकर्म० । सेट् । प० । क्रन्दति ।

क्रदि (क्रन्द्)=वैक्लव्ये । वैकल्ये च । १ । अक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । क्रन्दते । ५. चक्रन्दे । ६. क्रन्दिष्यते । ९. अक्रन्दिष्ट । 'वन्दति' (९) वत ।

× आङः क्रन्द=सातत्ये [६२८] १० । अक० । सेट् । उ० । आक्रन्दयति-ते ।

क्रप=कृपायाम् । १ । सक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । क्रपते । चक्रपे । क्रपयते । कृपणः । कृपाणः । कृपा । कर्पूरम । 'कलति' (१४९) वत् ।

×क्रमु (क्रम्)=पादविक्षेपे [१४१] १ । सक० । सेट् । प० । क्राम्यति–क्रामति ।

×(डु) क्रीञ् (क्री)=द्रव्यविनिमये [९६६] ९। सक० । अनि० । उ० । क्रीणाति–क्रीणीते ।

×क्रीडृ (क्रीड्)=विहारे [११४] १ । अक० । सेट् । प० । क्रीडति ।

कुञ्च=कौटिल्याल्पीभावयोः । १ । अक० । सेट् । प० । क्रुञ्चति । 'कुञ्चति' (२७) वत् ।

कुड=निमज्जने । ६ । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । क्रुडति । चुक्रोड । 'त्रुटति' (९१०) वत् । क्रोडा ।

×क्रुध=कोपे [४२८] ४ । अक० । अनि० । प० । पुत्राय क्रुध्यति । शत्रुमभिक्रुध्यति ।

×क्रुश=आह्वाने रोदने च [२४८] १ । आद्ये सक० । रोदने त्वकर्म० । अनि० । क्रोशति ।

क्लथ=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । घटादिः । क्लथति । 'क्णति' (१३९) वत् ।

क्लदि= (क्लन्द्)=आह्वाने रोदने च । १ । आह्वाने सक० । रोदने त्वक० । सेट् । प० । इदित् । क्लन्दति । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

क्लप=व्यक्तायां वाचि । १० । सक० । सेट् । उ० । क्लापयति-ते ।

×क्लमु (क्लम्)=ग्लानौ [४९४] ४ । अक० । सेट् । प० । क्लाम्यति-क्लामति ।

×क्लिदि (क्लिन्द्)=परिदेवने [१३] १ । सक० । सेट् । आ० । क्लिन्दते ।

×क्लिदि (क्लिन्द्)=परिदेवने [५१] १ । सक० । सेट् । प० । क्लिन्दति ।

× क्लिन्दू (क्लिन्द्)=आर्द्रीभावे [४६८] ४ । अक० वेट् ० । पुषादिः । क्लिद्यति ।

× क्लिश=उपतापे [४१६] ४ । अक० । सेट् । आ० । क्लिश्यते ।

× क्लिशू (क्लिश्)=विबाधने [५९४] ९ । सक० । वेट् । प० । क्लिश्नाति ।

× क्लीबृ (क्लीब्)=अधार्ष्ट्ये [११९] १ । अक० । सेट् । आ० । क्लीबते ।

क्लुङ्=गतौ । १ । सक० । अनि० । आ० । क्लवते । चुक्लुवे ।

क्लेश=अव्यक्तायां वाचि । बाधन इति केचित् । १ । सक० । सेट् । आ० । क्लेशते । चिक्लेशे । 'वेष्टति' (९४) वत् ।

× क्वण=शब्दे [१९५] १ । अक० । सेट् । प० । क्वणति ।

× क्वथे (क्वथ्)=निष्पाके [२४०] १ । अक० । सेट् । प० । क्वथति ।

क्षजि (क्षञ्ज्)=गतिदानयोः । १ । सक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । इदित् । क्षञ्जते । ५. चक्षञ्जे । ७. क्षञ्जिता । ९. अक्षञ्जिष्ट । सनि—चिक्षञ्जिषते । क्षञ्जितुम् । क्षञ्जित्वा ।

क्षणु (क्षण्)=हिंसायाम् । ८ । सक० । सेट् । उ० । तनोत्यादिः । उदित् । क्षणोति–क्षणुते । उ० क्षण्वः–क्षणुवः । क्षण्वहे–क्षणुवहे । ५. चक्षाण–चक्षणे । ९. अक्षणीत्–अक्षत–अक्षणिष्ट । म० अक्षथाः–अक्षणिष्ठाः । 'सनोति' (९६१) वत् । क्षत्वा–क्षणित्वा । क्षतः । क्षतम् ।

क्षप=प्रेरणे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । क्षपयति–ते । ९. अचक्षपत्–त । प्रायश्चित्तं पापं क्षपयति । क्षपा=रात्रिः ।

क्षपि (क्षम्प्)=क्षान्त्याम् । १० । सक० । सेट् । उ० । क्षम्पयति–ते । ९. अचक्षम्पत्–त । क्षम्पति–ते इत्यपि ।

× क्षमू (क्षम्)=सहने [४५२] ४ । सक० । वेट् । प० । क्षाम्यति । शमामष्टानां दीर्घः श्यनि ।

×**क्षमूष्** (क्षम्)=सहने [१२३] १। सक०। वेट्। आ०। क्षमते

क्षर=सञ्चलने। स्रवणे च। १। अक०। सेट्। प०। क्षरति। ५. चक्षार। 'कणति' (१३५) वत्। क्षर=नश्वरः।

×**क्षल**=शौचकर्मणि [६१६] १०। सक०। सेट्। उ०। क्षालयति–ते।

×**क्षि**=क्षये [९८] १। अक०। अन्तर्भावितण्यर्थस्तु सक०। अनि०। प०। क्षयति।

क्षि=हिंसायाम्। ५। सक०। अनि०। प०। इदन्तः। छान्दसः। क्षिणोति।

×**क्षि**=निवासगत्योः [५१६] ६। अक०। अनि०। प०। इकारान्तः। क्षियति।

×**क्षिणु** (क्षिण्)=हिंसायाम् [५६२] ८। सक०। सेट्। उ०। क्षिणोति–क्षिणुते।

×**क्षिप**=प्रेरणे [३९९] ४। सक०। अनि०। प०। क्षिप्यति। क्षिप्रम्। क्षेपीयस्। क्षेपिष्ठम्।

×**क्षिप**=प्रेरणे [४९३] ६। सक०। अनि०। उ०। क्षिपति–ते।

क्षीज=अव्यक्ते शब्दे। १। अक०। सेट्। प०। क्षीजति। 'क्रीडति' (११४) वत्।

×**क्षीबृ** (क्षीब्)=मदे [१२०] १। अक०। सेट्। आ०। क्षीबते।

क्षीवु (क्षीव्)=निरसने। १। सक०। सेट्। प०। उदित्। क्षीवति। ५. चिक्षीव। 'क्रीडति' (११४) वत्।

क्षीष् (क्षी)=हिंसायाम्। ९। सक०। अनि०। प०। प्वादिः। षित्। क्षिणाति। ५. चिक्षाय। चिक्षियतुः। ६. क्षेता। ८. क्षीयात्। ९. अक्षैषीत्। प्वादित्वमस्य नास्तीति मते क्षीणातीत्यादि। षित्वादङ् क्षियः।

=शब्दे । २ । अक० । सेट् । प० । क्षौति । क्षुतः । क्षुवन्ति । ५. चुक्षाव । चुक्षुवतुः । म० चुक्षविथ । उ० चुक्षाव–चुक्षव । ६. क्षोता । क्षुरः ।

×**क्षुदिर्** (क्षुद्)=सम्पेषणे [५४४] ७ । सक० । अनि० । उ० । क्षुणत्ति–क्षुन्ते ।

×**क्षुध**=बुभुक्षायाम् [४३९] ४ । अक० । अनि० । प० । क्षुध्यति ।

×**क्षुभ**=सञ्चलने [२१७] १ । अक० । सेट् । आ० । क्षोभते ।

×**क्षुभ**=सञ्चलने [४६७] ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । क्षुभ्यति ।

क्षुभ=सञ्चलने । ९ । अक० । सेट् । प० । क्षुभ्नादिः । क्षुभ्नाति । **२.** क्षुभ्नातु । **३.** अक्षुभ्नात् । **४.** क्षुभ्नीयात् । **५.** चुक्षोभ । **६.** क्षोभिता । **८.** क्षुभ्यात् । **९.** अक्षोभीत् । क्षुभ्नादित्वान्न णत्वम् । 'मुष्णाति' (९९७) वत् ।

क्षुर=विलेखने । ६ । सक० । सेट् । प० । क्षुरति । **५.** चुक्षोर । 'कुच सङ्कोचने' वत् । **८.** क्षूर्यात् । क्षुरम् ।

क्षेवु=निरसने । १ । सक० । सेट् । प० । क्षेवति । चिक्षेव । 'नर्दति' (४१) वत् ।

क्षै=क्षये । १ । अक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । क्षायति । **५.** चक्षौ । 'गायति' (२७०) वत् । क्षामः ।

क्षोट=क्षेपे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । क्षोटयति–ते । **९.** अचुक्षोटत्–त ।

×**क्ष्णु**=तेजने [३४४] २ । सक० । सेट् । प० । क्ष्णौति ।

क्ष्मायी (क्ष्माय्)=विधूनने । १ । सक० । सेट् । आ० । ईदित् । क्ष्मा-

यते । ५. चक्ष्माये । ६. क्ष्मायिता । ९. अक्ष्मायिष्ट । क्ष्मातः । **णिचि**—क्ष्मापयति । 'गाधति' (४) वत् ।

क्ष्मील=निमेषणे । १ । अक० । सेट् । प० । क्ष्मीलति । ५. चिक्ष्मील । ९. अचिक्ष्मिलत् । 'क्रीडति' (११४) वत् ।

(ञि) क्ष्विदा (क्ष्विद्)=स्नेहनमोचनयोः । १ । सक० । सेट् । आ० । ञित् । आदिच्च । द्युतादिः । क्ष्वेदते । ५. चिक्ष्विदे । ७. क्ष्वेदिष्यते । ८. क्ष्वेदिषीष्ट । ९. अक्ष्वेदिष्ट । द्युतादित्वाल्लुङि परस्मैपदमपि । अक्ष्विदत् । क्ष्विण्णः ।

(ञि) क्ष्विदा (क्ष्विद्)=स्नेहनमोचनयोः । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । आदित् । क्ष्विद्यति । २. क्ष्विद्यतु । ३. अक्ष्विद्यत् । ४. क्ष्विद्येत् । ५. चिक्ष्वेद । ६. क्ष्वेदिता । ८. क्ष्विद्यात् । ९. अक्ष्विदत् । क्ष्वेदितव्यम् । क्ष्विण्णः ।

क्ष्वेळ (क्ष्वेल्)=चलने । १ । अक० । सेट् । प० । क्ष्वेला ।

ख

खच=भूतप्रादुर्भावे । भूतप्रादुर्भावोऽतिक्रान्तोत्पत्तिः । ९ । अक० । सेट् । प० । खच्नाति । खच्नीतः । खच्नन्ति । २. खच्नातु । म० खचान । ५. चखाच । ६. खचिता । ९. अखाचीत्-अखचीत् । खचित्वा । खचितः ।

खज=मन्थे । १ । सक० । सेट् । प० । खजति । ५. चखाज । 'गदति' (३७) वत् ।

× खजि (खञ्ज्)=गतिवैकल्ये [९०] १ । अक० । सेट् । प० । खञ्जति । खञ्जः ।

खट=काङ्क्षायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । खटति । ५. चखाट । 'गदति' (३७) वत् । खट्वा=मञ्चः ।

खट्ट=संवरणे । १० । सक० । सेट् । उ० । खट्टयति-ते । ९. अचखट्टत्-त ।

खड=भेदने । १० । सक० । सेट् । उ० । खडयति-ते । ९. अचीखडत्-त । खड्गः ।

खडि (खण्ड्)=भेदने । १० । सक० । सेट् । उ० । इदित् । खण्डयति-ते । ९. अचखण्डत्-त । खण्डः=शकलम् ।

खडि (खण्ड्)=मन्थे । १ । सक० । सेट् । आ० । इदित् । खण्डते । ५. चखण्डे । 'वन्दति' (९) वत् ।

खद=स्थैर्ये हिंसायां भक्षणे च । १ । स्थैर्येऽकर्म० । अन्यत्र सकर्म० । प० । खदति । ५. चखाद । 'गदति' (३७) वत् । खदिरः ।

× खनु (खन्)=अवदारणे [२५५] १ । सक० । सेट् । उ० । खनति-ते । खेयम् ।

खर्ज=व्यथने पूजने च । १ । सक० । सेट् । प० । खर्जति । ५. चखर्ज । 'नर्दति' (४१) वत् । खर्जूः=पामा ।

खर्द=दन्दशूके । दंशनहिंसनादिरूपायां दन्दशूकक्रियायामित्यर्थः । १ । सक० । सेट् । प० । खर्दति । ५. चखर्द । 'नर्दति' (४१) वत् ।

खर्ब=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । खर्बति । ५. चखर्ब । 'नर्दति' (४१) वत् ।

खर्व=दर्पे । १ । अक० । सेट् । प० । खर्वति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

खल=सञ्चये । १ । सक० । सेट् । प० । खलति । ५. चखाल । 'गदति' (३७) वत् । खलं धान्यसञ्चयस्थानम् ।

खव=भूतप्रादुर्भावे । भूतप्रादुर्भावोऽतिक्रान्तोत्पत्तिः । ९ । अक० । सेट् । प० । खौनाति । २. खौनातु । ३. अखौनात् । ४. खौनीयात् ।

५. चखाव । चखवतुः । ६. खविता । ८. खव्यात् । ९. अखावीत्–अखवीत् ।

खष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । खषति । 'गदति' (३७) वत् ।

× खादृ (खाद्)=भक्षणे [३६] १ । सक० । सेट् । प० । खादति ।

खिट=त्रासे । १ । अक० । सेट् । प० । खेटति । चिखेट । चिखिटतुः । 'चेटति' (१०६) वत् । खेटो=मृगया ।

× खिद्=दैन्ये [४२२] ४ । अक० । अनिट् । आ० । खिद्यते ।

× खिद्=परिघाते [५३८] ६ । सक० । अनिट् । प० । मुचादिः । खिन्दति ।

× खिद्=दैन्ये [५४७] ७ । अक० । अनिट् । आ० । खिन्ते ।

खुङ् (खु)=शब्दे । १ । सक० । अनिट् । आ० । ङित् । उकारान्तः । खवते । ५. चुखुवे । भ्वादि 'कुङ् शब्दे वत् ।

खुजु (खुज्)=स्तेयकरणे । १ । सक० । सेट् । प० । खोजति । ५. चुखोज । 'शोचति' (७६) वत् ।

खुड=संवरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । खुडति । ५. चुखोड । तौदादिक 'कुच' धातुवत् ।

खुडि (खुण्ड्)=खण्डने । १० । सक० । सेट् । उ० । खुण्डयति–ते । ९. अचुखुण्डत्–त ।

खुर=छेदने । ६ । सक० । सेट् । प० । खुरति । ८. खूर्यात् । 'कुच सङ्कोचने' वत् । खुरम् ।

खुर्द=क्रीडायाम् । १ । अक० । सेट् । आ० । खूर्दते । 'कूर्दति' (१८) वत् ।

खेट=भक्षणे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । खेटयति–ते । ९. अचिखेटत् ।

खेला=विलासे । ११ । खेलायति । खेला ।

× खेलृ (खेल्)=चलने [१५९] १ । अक० । सेट् । प० । खेलति ।

खेवृ (खेव्)=सेवने । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । खेवते । 'देवति' वत् ।

खै=खदने । खदनं स्थिरत्वं हिंसा च । १ । सक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । खायति । ९. चखौ । 'गायति' (२७०) वत् ।

खोट=भक्षणे । १० । सक० । सेट् । उ० । खोटयति–ते । अचुखोटत्–त ।

खोर्ऋ (खोर्)=गतिप्रतिघाते । १ । अक० । सेट् । प० । ऋदित् । खोरति । ५. चुखोर । 'खेलति' (१५९) वत् ।

खोलृ (खोल्)=गतिप्रतिघाते । १ । अक० । सेट् । प० । खोलति । चुखोल । पूर्वधातुवत् ।

× ख्या=प्रकथने [३६९] २ । सक० । अनि० । प० । ख्याति ।

ग

गज=शब्दे मदे च । १ । अक० । सेट् । प० । गजति । जगाज । 'गदति' (३७) वत् ।

गज=शब्दे । १० । अक० । सेट् । उ० । गाजयति–ते । ९. अजीगजत्–त ।

गजि (गञ्ज्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । गञ्जति । ५. जगञ्ज । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

गड=सेचने । १ । सक० । सेट् । प० । घटादिः । गडति । 'गदति' (३७) वत् ।

गडि (गण्ड्)=वदनैकदेशे । १ । अक० । सेट् । प० । गण्डति । जगण्ड । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

× गण=संख्याने [६४२] १० । सक० । सेट् । उ० । गणयति–ते ।

× गद=व्यक्तायां वाचि [३७] १ । सक० । सेट् । प० । गदति ।

गदी=देवशब्दे । १० । अक० । सेट् । उ० । गदयति-ते । ९. अज-
गदत्-त ।

गद्गद=वाक्स्खलने । ११ । गद्गद्यति ।

गन्ध=अर्दने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । गन्धयते ।
९. अजगन्धत ।

×**गम्लृ** (गम्)=गतौ [३०१] १ । सक० । अनि० । प० । गच्छति ।
गात्रम् । गामुकः । जगत् ।

×**गर्ज**=शब्दे [८७] १ । अक० । सेट् । प० । गर्जति ।

गर्ज=शब्दे । १० । अक० । सेट् । उ० । गर्जयति-ते । अजगर्जत्-त ।

×**गर्द**=शब्दे [४२] १ । अक० । सेट् । प० । गर्दति ।

गर्ब=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । गर्बति । ५. जगर्ब । 'नर्दति'
(४१) वत् ।

गर्व=माने । १ । अक० । सेट् । प० । गर्वति । ५. जगर्व । 'नर्दति'
(४१) वत् । गर्वः ।

×**गर्व**=माने [६९४] १० । अक० । सेट् । आ० । गर्वयते ।

×**गर्ह**=कुत्सायाम् [१८१] १ । सक० । सेट् । आ० गर्हते ।

गर्ह=निन्दने । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । गर्हयति-ते ।
९. अजगर्हत्-त । गर्हति इत्याद्यपि ।

गल=अदने स्रवणे च । १ । सक० । सेट् । प० । गलति । ५. जगाल
'गदति' (३७) वत् ।

गल=स्रवणे । १० । अक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । गालयते ।
९ अजीगलत ।

गल्भ=धार्ष्ट्ये । १ । अक० । सेट् । आ० । गल्भते । ५. जगल्भे ।
'कत्थति' (२६) वत् । प्रगल्भः ।

गल्ह=कुत्सायाम् । १ । सक० । सेट् । आ० । गल्हते । ५. जगल्हे । 'कत्थति' (२६) वत् ।

× **गवेष**=मार्गणे [६४८] १० । सक० । सेट् । उ० । गवेषयति–ते ।

गा=स्तुतौ । ३ । सक० । अनि० । प० । आकारान्तः । छान्दसः । जिगाति । जिगीतः । जिगति ।

× **गाङ्** (गा)=गतौ [२८८] १ । सक० । अनि० । आ० । आकारान्तः । गाते ।

× **गाधृ** (गाध्) =प्रतिष्ठालिप्सयोर्ग्रन्थे च [४] १ । सक० । सेट् । आ० । गाधते ।

× **गाहू** (गाह्)=विलोडने [१८९] १ । सक० । वेट् । आ० । गाहते ।

× **गु**=पुरीषोत्सर्गे [५१४] ६ । अक० । अनि । प० । उकारान्तः । गुवति ।

गुङ् (गु) =अव्यक्ते शब्दे । १ । अक० । अनि० । आ० । उकारान्तः । ङित् । गवते । ५. जुगुवे । भ्वादि 'कुङ्' धातुवत् ।

गुज=शब्दे । ६ । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । गुजति । ५. जुगोज । 'कुच' धातु वत् ।

× **गुजि** (गुञ्ज्)=अव्यक्ते शब्दे [८०] १ । अक० । सेट् । प० । गुञ्जति । गुञ्जा ।

गुठि (गुण्ठ्)=वेष्टने । १० । सक० । सेट् । उ० । गुण्ठयति–ते । अजुगुण्ठत्–त ।

गुड=रक्षायाम् । ६ । सक० । सेट् । पर० । कुटादिः । गुडति । ५. जुगोड । तुदादि 'कुच' धातुवत् । गुडः=इक्षुविकारः ।

गुडि)गुण्ड्)=वेष्टने । रक्षण इत्येके । १० । सक० । सेट् । उ० । गुण्डयति–ते ।

गुण=आमन्त्रणे । १० । सक० । सेट् । उ० । गुणयति-ते ।

गुद=क्रीडायाम् । चलने च । १ । अक० । सेट् । आ० । गोदते । ५. जुगुदे । 'मोदति' (१४) वत् । गुदम् ।

गुध=परिवेष्टने । ४ । सक० । सेट् । प० । गुध्यति । ५. जुगोध । 'कुप्यति' (४६९) वत् । गुधित्वा । गोधा । गोधिका ।

गुध=रोषे । ९ । अक० । सेट् । प० । गुध्नाति । (९९७) वत् ।

× **गुप**=गोपने [२९३] १ । सक० । सेट् । आ० । जुगुप्साविरामप्रमादार्थानामुपसंख्यानम् । पापाज्जुगुप्सते ।

गुप=व्याकुलत्वे । ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । गुप्यति । 'कुप्यति' (४६५) वत् ।

गुप=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । गोपयति-ते । ९. अजूगुपत्-त ।

× **गुपू** (गुप्)=रक्षणे [१२३] १ । सक० । सेट् । प० । गोपायति ।

गुफ=ग्रन्थे । ६ । सक० । सेट् । प० । गुफति । तुदादि 'कुच' धातुवत् ।

× **गुम्फ**=ग्रन्थे [५०३] ६ । सक० । सेट् । प० । गुम्फति । २. गुम्फतु । ३. अगुम्फत् । ४. गुम्फेत् । ५. जुगुम्फ । ६. गुम्फिता । ८. गुफ्यात् । ९. अगुम्फीत् । गुफित्वा-गुम्फित्वा ।

गुरी (गुर्)=उद्यमने । ६ । सक० । सेट् । आ० । कुटादिः । गुरते । ५. जुगुरे । ६. गुरिता । ७. गुरिष्यते । ८. गुरिषीष्ट । ९. अगुरिष्ट । गूर्यते । गूर्णः ।

गुर्द=क्रीडायाम् । १ । अक० । सेट् । आ० । गूर्दते । ५. जुगूर्दे । 'कूर्दति' (१८) वत् । णिचि--गूर्दयति-ते । ९. अजुगूर्दत्-त ।

गुर्द=पूर्वनिकेतने । १० । अक० । सेट् । उ० । गूर्दयति-ते । ९. अजुगूर्दत् ।

गुर्वी=उद्यमने । १ । सक० । सेट् । प० । ईदित् । गूर्वति । २. गूर्वतु । ३. अगूर्वत् । ४. गूर्वेत् । ५. जुगूर्व । ६. गूर्विता । ८. गूर्व्यात् । ९. अगूर्वीत् । गूर्णः । गूर्वितुम् । गूर्वित्वा ।

× **गुहू** (गुह्)=संवरणे [२५८] १ । सक० । वेट् । आ० । ऊदित् ।

गुर=उद्यमने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । गूरयते । ९. अजुगूरत ।

गूरी (गूर्)=हिंसागत्योः । ४ । सक० । सेट् । आ० । ईदित् । गूर्यते । ५. जुगूरे । ६. गूरिता । ८. गूरिषीष्ट । ढ्वम्–ध्वम् । ९. अगूरिष्ट । 'पूर्यति' (४१४) वत् । गूर्णः । गूरित्वा । गूरितुम् ।

गृ=सेचने । १ । सक० । अनि० । प० । ऋकारान्तः । गरति । जगार । जग्रतुः । गर्ता । 'सरति' (२८०) वत् । गर्तोऽवटः ।

गृ=विज्ञाने । १० । सक० । सेट् । आ० । ऋकारान्तः । आकुस्मीयः । गारयते ।

गृज=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । गर्जति । 'वर्षति' (२०२) वत् । गर्जित्वा । सिंहगर्जनम् ।

गृजि(गृञ्ज्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । इदित् । 'बृंहति' (२०९) वत् । गृञ्जति । गृञ्जनम्=मूलविशेषः ।

× **गृधु**(गृध्)=अभिकाङ्क्षायाम् [४७०] ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । गृध्यति । गर्धः स्पृहा । गर्धनो लुब्धः ।

गृह=ग्रहणे । १० । सक० । सेट् । आ० । अदन्तः । आगर्वीयः । गृहयते । ९. अजगृहत ।

× **गृहू**(गृह्)=गर्हणे । गर्हणं कुत्सनम् । [१९०] १ । सक० । वेट् । आ० । ऊदित् । गर्हते । गर्हणम् । गर्हा ।

×गॄ=निगरणे [५१९] ६ । सक० । सेट् । प० । गिरति-गिलति । गर्भः ।

×गॄ=शब्दे [५८४] ९ । अक० । सेट् । प० । प्वादिः । गृणाति । गीः गिरौ गिरः ।

गेपृ (गेप्)=कम्पने । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । गेपते । ५. जिगेपे । 'देवति' (१५०) वत् । णौ चङि अजिगेपत्-त ।

गेवृ (गेव्)=सेवने । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । गेवते । 'देवति' (१५०) वत् । चङि अजिगेवत्-त ।

गेषृ (गेष्)=अन्विच्छायाम् । अन्विच्छा अन्वेषणम् । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । गेषते । ५. जिगेषे । 'देवति' (१५०) वत् । चङि अजिगेषत्-त ।

×गै=शब्दे [२७०] १ । अक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । गायति । गाथा । गेष्णुर्गाथा । गादाभ्यामिष्णुच् ।

गोम=उपलेपने । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । गोमयति-ते । ९. अजुगोमत्-त । अजुगोमद्गोमयेन गृहं चेटी ।

गोष्ट=सङ्घाते । १ । अक० । सेट् । आ० । गोष्टते । ५. जुगोष्टे । 'वेष्टति' (९४) वत् । गोष्ठी=सभा ।

ग्रथि (ग्रन्थ्)=कौटिल्ये । १ । अक० । सेट् । आ० । इदित् । ग्रन्थते । ५. जग्रन्थे । 'श्रन्थति' (२९) वत् ।

×ग्रन्थ=सन्दर्भे [९९२] ९ । सक० । सेट् । प० । ग्रथ्नाति । ग्रन्थिः ।

ग्रन्थ=सन्दर्भे बन्धने च । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । ग्रन्थयति-ते । ९. अजग्रन्थत्-त । ग्रन्थः=शास्त्रम् ।

ग्रस=ग्रहणे । १० । सक० । सेट् । उ० । ग्रसयति-ते । ९. अजिग्रसत्-त ।

×ग्रसु (ग्रस्)=अदने [१८३] १ । सक० । सेट् । आ० । उदित् । ग्रसते ।

×ग्रह=उपादाने [५९८] ९ । सक० । सेट् । उ० । गृह्णाति–गृह्णीते ।

ग्राम=आमन्त्रणे । १० । सक० । सेट् । उ० । ग्रामयति–ते । ९. अजग्रामत्–त ।

ग्रुचु (ग्रुच्)=स्तेयकरणे । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । ग्रोचति । ५. जुग्रोच । ९. अग्रुचत्–अग्रोचीत् । **जृस्तम्भुम्रुचुम्लुचुग्रुचुग्लुचुग्लुञ्चुश्विभ्यश्च** । 'शोचति' (७६) वत् । ग्रुक्तः । ग्रुचित्वा । ग्रोचित्वा-ग्रुक्त्वा ।

ग्लसु (ग्लस्)=अदने । १ । सक० । सेट् । आ० । उदित् । ग्लसते । 'ग्रसति' (१८३) वत् ।

ग्लुचु (ग्लुच्)=स्तेयकरणे । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । ग्लोचति । 'ग्रुचु' धातुवत् ।

ग्लुञ्चु (ग्लुञ्च्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । ग्लुञ्चति । ५. जुग्लुञ्च । ९. अग्लुचत्–अग्लुञ्चीत् । 'कुञ्चति' (७७) वत् । **जृस्तम्भुम्रुचुम्लुचुग्रुचुग्लुचुग्लुञ्चुश्विभ्यश्च** । ग्लुक्तः । ग्लुञ्चित्वा ग्लुक्त्वा ।

ग्लेपृ=दैन्ये । कम्पने गतौ च । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । ग्लेपते । 'देवति' (१५०) वत् । चङि अजिग्लेपत्–त ।

ग्लेवृ=सेवने दैन्ये कम्पने गतौ च । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । ग्लेवते । 'देवति' (१५०) वत् ।

ग्लेषृ(ग्लेष्)=अन्विच्छायाम् । अन्विच्छा अन्वेषणम् । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । ग्लेषते । ५. जिग्लेषे । 'देवति' (१९०) वत् ।

× ग्लै=हर्षक्षये [२६५]। हर्षक्षयो धातुक्षयः। १। अक०। अनि०। प०। ऐकारान्तः। ग्लायति। ग्लास्नुः। ग्लौः।

घ

घघ=हसने। १। अक०। सेट्। प०। घघति। ५. जघाघ। 'गदति' (३७) वत्। घग्घ इति केचित्। घग्घति।

× घट=चेष्टायाम्। [२२५] १। अक०। सेट्। आ०। घटते।

घट=भाषायाम्। संघाते च। १०। सक०। सेट्। उ०। घाटयति-ते। ९. अजीघटत्-त। घटा करिणां समूह।

घटि (घण्ट्)=भाषायाम्। १०। सक०। सेट्। उ०। घण्टयति-ते। ९. अजघण्टत्-त। घण्टा।

× घट्ट=चलने [९६] १। अक०। सेट्। आ०। घट्टते। घट्टः=तीर्थावतरस्थानम्। घट्टना।

घट्ट=चलने। १०। अक०। सेट्। उ०। घट्टयति-ते। ९. अजघट्टत्-त।

घष=कान्तिकरणे। १। सक०। सेट्। आ०। घषते। 'कलति' (१४९) वत्।

× घस्लृ (घस्)=अदने [२०४] १। सक०। अनि०। प०। ऌदित्। घसति। घासः तृणम्।

घिणि (घिण्ण्)=ग्रहणे। १। सक०। सेट्। आ०। इदित्। घिण्णते। जिघिण्णे। 'क्लिन्दति' (१३) वत्।

घुङ् (घु)=शब्दे। १। अक०। अनि०। आ०। उकारान्तः। घवते। ५. जुघुवे। भ्वादि 'कुङ्' धातुवत्।

× घुट=परिवर्तने। [२१५] १। सक०। सेट्। आ०। द्युतादिः। घोटते।

घुट=प्रतिघाते। ६। सक०। सेट्। प० कुटादिः। घुटति। तौदादिक-'कुच' धातु'वत्।

घुण=भ्रमणे । १ । अक० । सेट् । आ० । घोणते । ९. जुघुणे । द्युतादिकार्यं विना 'रोचति' (२१४) वत् । घोणा नासिका ।

घुण=भ्रमणे । ६ । अ० । सेट् । प० । घुणति । ५. जुघोण । ६. घोणिता । 'कुच सङ्कोचने'वत् ।

घुणि (घुण्ण्)=ग्रहणे १ । सक० । सेट् । आ० । घुण्णते । 'क्रिन्दति' (१३) वत् ।

घुर=भीमार्थशब्दयोः । ६ । अक० । सेट् । प० । घुरति । 'कुच सङ्कोचने'वत् । घोरम् ।

घुष=कान्तिकरणे । १ । सक० । सेट् । आ । घोषते । ५. जुघुषे । 'रोचति' (२१४) वत् ।

घुषि (घुंष्)=कान्तिकरणे । १ । सक० । सेट् । आ० । घुंषते । ५. जुघुंषे । ९. अघोषिष्ट ।

× **घुषिर्**=अविशब्दने [१९१] १ । सक० । सेट् । इरित् । घोषति । घोषः आभीरपल्ली ।

घुषिर् =विशब्दने । १० । सक० । सेट् । उ० । इरित् घोषयति-ते । ९. अजूघुषत्-त । णिजभावपक्षे घोषति । ९. अघुषत्-अघोषीत् ।

घूरी (घूर्)=हिंसावयोहान्योः । ४ । सक० । सेट् । आ० । ईदित् । घूर्यते । ५. जुघूरे । ९. अघूरिष्ट । 'गूरी' धातुवत् । घूर्णः ।

× **घूर्ण**=भ्रमणे [१३०] १ । आ० । घूर्णते । घूर्णितः । घूर्णितुम् । घूर्णित्वा । घूर्णनम् । घूर्णमानः ।

× **घूर्ण**=भ्रमणे [९०९] ६ । प० । घूर्णति ।

× घृ=सेचने [२८२] १ । सक० । अनिट् । ऋकारान्तः । प० । घरति । घृणा=दया । बाहुळकान्नक् ।

घृ=क्षरणदीप्त्योः । ३ । क्षरणे सक० । दीप्तावक० । अनिट् । प० ।

ऋकारान्तः । छान्दसोऽयम् । जिघर्ति । घृणिः=सूर्यः । घृतमाज्यम् । घर्मः=स्वेदजलम् ।

× घृ=प्रस्रवणे [९१९] १० । सक० । सेट् । उ० । ऋकारान्तः । घारयति-ते ।

घृणि (घृण्)=ग्रहणे । १ । सक० । सेट् । आ० । इदित् । घृण्णते । ५. जिघृण्णे । 'क्लिन्दति' (१३) वत् ।

घृणु (घृण्)=दीप्तौ । ८ । अक० । सेट् । उ० । उदित् । तनोत्यादि । उप्रत्ययनिमित्तो लघूपधगुणः संज्ञापूर्वको विधिरनित्य इति न भवतीति मैत्रेयादयः । भवत्येवेत्यन्ये । अतो रूपद्वयम् । घृणोति–घर्णोति । घृणुते–घर्णुते । ५. जघर्ण–जघृणे । ९. अघर्णीत्–अघर्त–अघर्णिष्ट । घृतः । घर्णित्वा-घृत्वा । घृणा दया ।

× घृष=सङ्घर्षे [२०३] १ । सक० । सेट् । प० । घर्षति ।

× घ्रा=गन्धोपादाने [२७३] १ । सक० । अनि० । प० । आकारान्तः । जिघ्रति ।

ङ

ङुङ् (ङु)=अव्यक्ते शब्दे । १ । अक० । अनि । आ० । उकारान्तः । ङवते । भ्वाति 'कुङ्' धातुवत् ।

× चक=तृप्तौ [१३०] १ । अक० । सेट् । प० । चकति ।

× चक=तृप्तौ प्रतिघाते च । [५७] १ । सक० । सेट् । आ० । चकते । चकितो भीतः ।

× चकासृ (चकास्)=दीप्तौ [३७८] २ । अक० । सेट् । प० । ऋदित् । अनेकाच् । चकास्ति ।

चक्क=व्यथने । १० । सक० । सेट् । उ० । चक्कयति–ते । ९. अचचक्कत्–त ।

चक्षिङ् (चक्ष्)=व्यक्तायां वाचि [३३२] २ । सक० । सेट् । आ० । ङित् । नायमिदित् । इकारोऽनुदात्तो युजर्थः ।

चञ्चु (चञ्च्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । चञ्चति । ५. चचञ्च । 'गर्जति (८७) वत् । चञ्चित्वा–चक्त्वा । चक्तः । चञ्चुः पक्षिणामोष्ठम् ।

चट=भेदने । १० । सक० । सेट् । उ० । चाटयति–ते । ९. अचीचटत्–त । उच्चाटयति–ते । उच्चिचाटयिषति–ते । चटकः । चटुः ।

चटे=वर्षावरणयोः । १ । सक० । सेट् । प० । एदित् । चटति । चचाट । चेटतुः । ९. अचटीत् । 'चरति' (१६२) वत् । चटुः । चटुलः । चाटुः । चटकः । चटका ।

× चडि (चण्ड्)=कोपे [१००] १ । आ० । चण्डते ।

चण=दाने गतौ च । १ । सक० । सेट् । प० चणति । चचाण । 'चरति' (१६२) वत् ।

चते=याचने । १ । सक० । सेट् । उ० । एदित् । चतति–ते । ९. अचतीत्–अचतिष्ट । परस्मैपदे 'चरति' (१६२) वत् । आत्मनेपदे 'कलति' (१४९) वत् । चातकः पक्षी । ण्वुल् । चत्वारः चतुरः चतुर्भिः । चतुरः समर्थः । चातुर्यम् ।

× चदि (चन्द्)=आह्लादने दीप्तौ च । [४९] १ । प० । चन्दति ।

चदे=याचने । १ । सक० । सेट् । उ० । एदित् । चदति–ते । ९. अचदीत्–अचदिष्ट । 'चते' धातुवत् ।

चन=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । चनति । 'चरति' (१६२) वत् । घटादिः । चनयति–ते ।

चन=श्रद्धोपतापयोः । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । चानयति–ते । चनति–ते ।

चप=सान्त्वने । १ । सक० । सेट् । प० । चपति । 'चरति'(१६२) वत् । ज्ञपादित्वान्मित् । तस्माण्णौ चपयति-ते ।

चपि (चम्प्) =गत्याम् । १० । सक० । सेट् । उ० । चम्पयति-ते ।

× चमु (चम्)=भक्षणे [१४०] १ । प० । उदित् । चमति ।

चमु=भक्षणे । ५ । सक० । सेट् । प० । छान्दसोऽयम् । चम्नोति ।

चय=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । चयते । ५. चेये । 'दधति' (७) वत् । चयः समूहः ।

× चर=गतिभक्षणयोः [१६२] १ । सेट् । प० । चरति । चरमः । चरुः हव्यान्नम् ।

चर=संशये [६३०] १० । उ० । चारयति-ते । उच्चारयति ।

चरण=गतौ । ११ । चरण्यति । चरणः ।

× चर्च=अध्ययने [६२७] १० । उ० । चर्चयति-ते ।

चर्च=परिभाषणभर्त्सनयोः । १ । सक० । सेट् । प० । चर्चति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

चर्ब=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । चर्बति । ५. चचर्ब । 'नर्दति' (४१) वत् ।

× चर्व=अदने [१६८] १ । सक० । सेट् । प० । चर्वति । ताम्बूल-चर्वणम् ।

× चल=कम्पने [२३७] १ । अक० । सेट् । प० । घटादिः । चलति । चलाचलिः ।

चल=विलसने । ६ । सक० सेट् । प० । चलति । पूर्ववत् । स्वरे विशेषः ।

चल=भृतौ । १० । सक० । सेट् । उ० । चालयति-ते । ९. अचीचलत्-त ।

चष=भक्षणे । १ । सक० । सेट् । उ० । चषति । ५. चचाष ।

९. अचाषीत्–अचषीत् । 'रदति' (३८) वत् । आत्मनेपदे— 'दधति' (८) वत् । चषते । ५. चेषे । ९. अचषिष्ट । चषकः पात्रम् । चाषः पक्षिविशेषः ।

चह=परिकल्कने । १ । परिकल्कनं दम्भः शाठ्यं च । अक० । सेट् । प० । चहति । ५. चचाह । चेहतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

चह=परिकल्कने । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । ज्ञपादित्वा-न्मित् । चहयति–ते । ९. अचीचहत्–त ।

चायृ (चाय्)=पूजानिशामनयोः । १ । सक० । सेट् । उ० । ऋदित् । चायति । ५. चचाय । 'खादति' (३१) वत् । आत्मनेपदे चायते । ५. चचाये । 'गाधति' (४) वत् । तं पार्वतीयाः प्रमदाश्च-चायिरे । इति माघः । चायः की । चेकीयते ।

चिक्क=व्यथने । १० । सक० । सेट् । उ० । चिक्कयति–ते ।

× चिञ् (चि)=चयने [४७४] ५ । उ० । चिनोति-चिनुते । उच्चैः । नीचैः । चयः । निश्चयः । निकायः ।

चिञ् (चि)=चयने । १० । सक० । सेट् । उ० । ज्ञपादित्वान्मित्त्वम् । चि-स्फुरोर्णौ । इति आत्वपक्षे पुक् । चपयति-ते । णिजभावपक्षे चयति-ते ।

× चिट=परप्रेष्ये [१०६] १ । अक० । सेट् । प० । चेटति ।

चित=सञ्चलने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । चेतयते ।

× चिति (चिन्त्)=स्मृत्याम् [६००] १० । चिन्तयति–ते ।

× चिती (चित्)=संज्ञाने [२८] १ । अक० । सेट् । प० । ईदित् । चेतति । चित्तम्=मनः । चेतः, असुन् ।

चित्र=चित्रीकरणे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । चित्रयति–ते । चित्रम् ।

चिरि=हिंसायाम् । ५ । सक० । सेट् । प० । इकारान्तः । छान्दसः । चिरिणोति ।

चिरु=निवसने । ६ । सक० । सेट् । प० । चिरुति । ५. चिचेरु । 'किल' धातुवत् । चिल्यते इति चेलं वस्त्रम् ।

चिल्ल=शैथिल्ये भावकरणे च । १ । अक० । सेट् । प० । चिल्लति । ५. चिचिल्ल । 'कुञ्चति' (७७) वत् ।

चीक=मर्षणे । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । चीकयति-ते । चीकति-ते ।

चीभृ (चीभ्)=कत्थने । १ । सक० । सेट् । आ० । चीभते । 'क्लीबति' (११९) वत् ।

चीव=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । चीवयति-ते ।

चीवृ (चीव्)=आदानसंवरणयोः । १ । सक० । सेट् । उ० । ऋदित् । चीवति-ते । ५. चिचीव-वे । 'जीवति' (१६५) वत् । चीवरं कन्था ।

चुक्क=व्यथने । १० । सक० । सेट् । उ० । चुक्कयति-ते ।

चुच्य=अभिषवे । अभिषवः स्नपनं, पीडनं, स्नानं, सुरायाः सन्धानं च । १ । स्नानेऽकर्म० । अन्यत्र सक० । सेट् । प० । चुच्यति । 'कुञ्चति' (७७) वत् ।

चुट=छेदने । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । चुटति । ५. चुचोट । तुदादि 'कुच' धातुवत् ।

चुट=छेदने । १० । सक० । सेट् । उ० । चोटयति-ते ।

चुटि (चुण्ट्)=अल्पीभावे । १ । अक० । सेट् । प० । चुण्टति । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

चुटि (चुण्ट्)=छेदने । १० । सक० । सेट् । उ० । चुण्टयति-ते ।

चुट्ट=अल्पीभावे । १० । अक० । सेट् । उ० । चुट्टयति-ते ।

चुड=संवरणे । समुच्छ्राये च । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । चुडति । ५. चुचोड । 'कुच' धातुवत् । चूडा शिखा ।

चुडि (चुण्ड्)=अल्पीभावे । १ । अक० । सेट् । प० । चुण्डति । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

चुड्ड=भावकरणे । भावकरणमभिप्रायसूचनम् । १ । अक० । सेट् । प० । चुड्डति । ५. चुचुड्ड । 'कुञ्चति' (७७) वत् ।

चुतिर् (चुत्)=क्षरणे । १ । सक० । सेट् । प० । इरित् । चोतति । चुचोत । 'च्योतति' (२९) वत् ।

चुद=संचोदने । १० । सक० । सेट् । उ० । चोदयति-ते । ९. अचूचुदत्-त । चोदनम् । चोदना ।

चुप=मन्दायां गतौ । १ । अक० । सेट् । प० । चोपति । ५. चुचोप । 'शोचति' (७६) वत् ।

×चुबि (चुम्ब्)=वक्त्रसंयोगे [१२८] १ । सक० । सेट् । प० । चुम्बति ।
चुबि (चुम्ब्)=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । चुम्बयति-ते ।
×चुर=स्तेये । [५९९] १० । सक० । सेट् । उ० । चोरयति-ते ।
चुरण=चौर्ये । ११ । चुरण्यति ।

चुल=समुच्छ्राये । १० । सक० । सेट् । उ० । चोलयति-ते ।

चुल्ल=भावकरणे । 'चुड्ड' धातुं पश्यत । चुल्लिः । चुल्ली ।

चूरी (चूर्)=दाहे । ४ । सक० । सेट् । आ० । ईदित् । चूर्यते । ५. चुचूरे । 'गूरी' धातुवत् । चूर्णः ।

चूर्ण=प्रेरणे सङ्कोचने च । १० । सक० । सेट् । उ० । चूर्णयति-ते । ९. अचुचूर्णत्-त ।

×चूष=पाने [१९८] १ । सक० । सेट् । प० । चूषति ।

चृती (चृत्)=हिंसाग्रन्थनयोः । ६ । सक० । सेट् । प० । चृतति । २. चृततु । ३. अचृतत् । ४. चृतेत् । ५. चचर्त । चचृततु । ६. चर्तिता । ७. सेऽसिचि कृतचृत-तीड्विकल्पः । चर्त्स्यति-च-

र्तिष्यति । ८. चृत्यात् । ९. अचर्तीत् । चृत्तः । चृत्तवान् । 'कृन्तति' (९३७) वत् ।

चृप=सन्दीपने । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । चर्पयति–ते ।

चेल्ल(चेल्)=चलने । १ । अक० । सेट् । प० । चेलति । 'खेलति' (१५९) वत् । चेलं वस्त्रम् ।

× चेष्ट=चेष्टायाम् [९९] १ । अक० । सेट् । आ० । ऋदित् । चेष्टते

च्यु=सहने । १० । सक० । सेट् । उ० । च्यावयति–ते । ९. अचुच्युवत्–त ।

च्युङ् (च्यु)=गतौ । १ । सक० । अनि० । आ० । उकारान्तः । च्यवते । ५. चुच्युवे । भ्वादि 'कुङ्' धातुवत् । च्युतं गलितम् । च्युतिः ।

× च्युतिर् (च्युत्)=आसेचने [२९] । सक० । सेट् । प० । इरित् । च्योतति ।

च्युस=हसने । १० । अक० । सेट् । उ० । च्योसयति–ते । ९. अचुच्युसत्–त ।

छ

छद=अपवारणे । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । छादयति–ते । छदति–ते । ९. अचिच्छदत्–त । छन्नः–छादितः । छादयति गगनं मेघः । छदिः=गृहपटलम् । छद्म=कपटम् । छदः=पत्रम् ।

छद=अपवारणे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । छदयति–ते । ९. अचिच्छदत्–त ।

छदि(छन्द्)=संवरणे। १०। सक०। सेट्। उ० छन्दयति-ते ९. अचच्छन्दत्-त।

छदिर्(छद्)=ऊर्जने। ऊर्जनं बलं जीवनं च। १। सक०। सेट्। प०। घटादिः। इरित्। छदति। छदयति। छन्दः अभिप्रायः। छन्दस् वेदः। अनुष्टुबादिकं च।

छमु(छम्)=अदने। १। सक०। सेट्। प०। छमति। ५. चच्छाम। 'चमति' (१४०) वत्।

छर्द=वमने। १। अक०। सेट्। प०। छर्दति। ५. चच्छर्द। 'नर्दति' (४१) वत्। छर्दिः वमथुः।

छर्द=वमने। १०। अक०। सेट्। उ०। छर्दयति-ते।

छष=हिंसायाम्। १। सक०। सेट्। उ०। छपति-ते। ५. चच्छाष-चच्छषे। 'चष' धातुवत्। अत्रैत्वाभ्यासलोपौ न स्तः।

× छिदिर्(छिद्)=द्वैधीकरणे [५४१] ७। सक०। अनि०। उ०। छिनत्ति-छिन्ते। छिद्रं रन्ध्रम्। परिच्छिनत्ति। परिच्छेदः।

छिद्र=कर्णभेदने। १०। सक०। सेट्। उ०। अदन्तः। छिद्रयति-ते।

छुट=संवरणे। ६। सक०। सेट्। प०। कुटादिः। छुटति। ५. चुच्छोट। तौदादिक 'कुच' धातुवत्।

छुड=संवरणे। ६। पूर्ववत्।

छुप=स्पर्शे। ६। सक०। अनि०। प०। छुपति। ५. चुच्छोप। चुच्छोपिथ। ६. छोप्ता। ८. छुप्यात्। ९. अच्छौप्सीत्। छुप्तः। छोप्तुम्। छुप्त्वा।

छुर=छेदने। ६। सक०। सेट्। प०। कुटादिः। छुरति। ५. चुच्छोर। 'कुच' धातुवत्। छुरिका। आच्छुरितकम् सोत्प्रासो हासः।

(उ)च्छृदिर्-(छृद्)=दीप्तिदेवनयोः। ७। दीप्तावकर्म०। देवने सकर्म०।

सेट् । उ० । छृणत्ति–छृन्तः । छृन्ते । ५. चच्छर्द । चच्छृदतुः । चच्छृदे । ६. छर्दिता । ७. सेऽसिचि–छर्दिष्यति–ते–छर्त्स्यति–ते । ८. छृद्यात्–छर्दिषीष्ट । ९. अच्छृदत्–अच्छर्दीत् । अच्छृत्त । १०. अच्छर्दिष्यत्–अच्छर्त्स्यत्–त । छृत्वा–छर्दित्वा । 'छिनत्ति' (९४१) वत् ।

छृदी(छृद्)=दीपने । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । छर्दयति–ते । ९. अचीच्छृदत्–त । अचच्छर्दत्–त । णिजभावपक्षे छर्दति । ७. छर्दिष्यति–छर्त्स्यति । निष्ठायामनिडर्थकेनीदिता णिज्वैकल्पिक इति ज्ञायते । छर्दितः । छृण्णः ।

छृप=सन्दीपने । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । छर्पयति–ते । ९. अचीछृपत्–त–अचच्छर्पत्–त । छर्पति इत्याद्यपि ।

छेद=द्वैधीकरणे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । छेदयति–ते ।

छो=छेदने । ४ । सक० । अनि० । प० । ओकारान्तः । छ्यति । 'श्यति' (४०९) वत् । छाया । णिचि—छाययति–ते ।

ज

× जक्ष=भक्षहसनयोः [३७९] २ । भक्षणे सक० । सेट् । प० । रुदादिः । जक्षिति ।

जज=युद्धे । १ । अक० । सेट् । प० । जजति । ५. जजाज । जेजतुः । 'चरति' (१६२) वत् ।

जजि(जञ्ज्)=युद्धे । १ । अक० । सेट् । प० । जञ्जति । ५. जजञ्ज । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

जट=सङ्घाते । १ । सक० । सेट् । प० । जटति । ५. जजाट । जेटतुः । 'चरति' (१६२) वत् । जटा । जटिलः ।

जड=संघाते । १ । 'जट' धातुवत् ।

जन=जनने। ३। अक०। सेट्। प०। छान्दसः। जजन्ति। जजातः। जज्ञति। २. जजन्तु। ३. अजजन्। अजजताम्। अजज्ञन्। ४. जजायात्। ५. जजान। जज्ञतुः। ६. जनिता। ८. जन्यात्। ९. अजानीत्।

×जनी (जन्)=प्रादुर्भावे [४१२] ४। अक०। सेट्। आ०। जायते। जनुः। जन्म। जन्तुः। जानुः। जाया। जनिः। जनी। जन्यः। प्रजनिष्णुः।

×जप=व्यक्तायां वाचि। मानसे च [१२९] १। सक०। सेट्। प०। जपति।

जभी (जम्भ्)=गात्रविनामे। १। अक०। सेट्। आ०। ईदित्। रधिजभोरचि। जम्भते। ५. जजम्भे। ६. जम्भिता। ८. जम्भिषीष्ट। ९. अजम्भिष्ट। ढ्वम्—ध्वम्। जब्धः। जम्भित्वा। 'जभि' इत्यपि केचित्। णिचि—जम्भयति–ते।

जभि (जम्भ्)=नाशने। १०। सक०। सेट्। उ०। जम्भयति–ते।

जमु (जम्)=अदने 'चमु' धातुवत्। जेमनम् आहारः।

जर्ज=परिभाषणहिंसातर्जनेषु। ६। सक०। सेट्। प०। जर्जति। ५. जजर्ज। 'नर्दति' (४१) वत्। जर्जरः।

जल=घातने। घातनं तैक्ष्ण्यम्। १। सक०। सेट्। प०। जलति। 'जपति' (१२५) वत्। जलः। जालः। जडः।

जल=अपवारणे। १०। सक०। सेट्। उ०। जालयति–ते। जालम्।

×जल्प=व्यक्तायां वाचि [१२६] १। सक०। सेट्। प०। जल्पति 'जपति' (१२५) वत्।

जष=हिंसायाम्। १। सक०। सेट्। प०। जषति। 'जपति'(१२९)वत्।

जसि (जंस्)=रक्षणे। १०। सक०। सेट्। उ०। जंसयति–ते।

जसु (जस्)=हिंसायाम् । ताडने च । १० । सक० । सेट् । उ० । जासयति–ते । ९. अजीजसत्–त ।

जसु(जस्)=मोक्षणे । ४ । सक० । सेट् । प० । जस्यति । ५. जजास । जेसतुः । 'क्रसु' धातुवत् । जस्यति वत्सं गोपः ।

× **जागृ**=निद्राक्षये [३७१] २ । अक० । सेट् । प० । ऋकारान्तः । जागर्ति ।

× **जि**=जये [१६४] १ । अक० । अनि० । प० । जयति ।

जि=अभिभवे । अभिभवो न्यूनीकरणम् । न्यूनीभवनं च । आद्ये सक० । द्वितीयेऽकर्म० । अनि० । प० । जयति । प्राग्वत् ।

जिमु(जिम्)=अदने । १ । सक० । सेट् । प० । जेमति । ५. जिजेम । 'चेटति' (१०६) वत् । जेमनं आहारः ।

जिरि=हिंसायाम् । ५ । सक० । सेट् । प० । छान्दसः । इकारान्तः । जिरिणोति ।

जिवि(जिन्व्)=प्रीणने । १ । सक० । सेट् । प० । १. जिन्वति । २. जिन्वतु । ५. जिजिन्व । ६. जिन्विता । ९. अजिन्वीत् ।

जिषु=सेचने । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । जेषति । 'चेटति' (१०६) वत् । जेषित्वा-जिष्ट्वा । जिष्टः । जिष्टवान् ।

× **जीव**=प्राणने [१६९] १ । अक० । सेट् । प० । जीवति ।

जुगि(जुङ्ग्)=वर्जने । १ । सक० । सेट् । प० । जुङ्गति । ५. जुजुङ्ग । 'कुन्थति' (२२) वत् ।

जुट=गतौ । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । जुटति । 'कुच' धातुवत् ।

जुड=गतौ वन्धने च । ६ । पूर्ववत् ।

जुड=प्रेरणे । १० । सक० । सेट् । उ० । जोडयति–ते । ९. अजूजुडत्–त ।

जुतृ (जुत्)=भासने । १ । अक० । सेट् । आ० । जोतते । ५. जुजुते । 'रोचति' (२१४) वत् ।

जुन=गतौ । ६ । जुटवत् । मरुतो जुनन्ति ।

जुष=परितर्कणे । परितर्कणं ऊहो हिंसा वा । सुखे च । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । जोषयति-ते । जुषति-ते । जोषं तूष्णीं सुखं वा ।

जुष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । जुषति । ५. जुजोष । भ्वादि 'शोचति' (७६) वत् ।

× **जुषी**=प्रीतिसेवनयोः [४९९] ६ । सक० । सेट् । आ० । जुषते । जोषा योषित् ।

जूरी=हिंसाहान्योः । ४ । 'गूरी' धातुवत् ।

× **जृभि** (जृम्भ्)=गात्रविनामे [१२२] १ । अक० । सेट् । आ० । जम्भते

× **जॄ**=वयोहानौ [५८२] ९ । अक० । सेट् । प० । ॠकारान्त । जृणाति ।

जॄ=वयोहानौ । १० । अक० । सेट् । ॠकारान्तः । उ० । आधृषीयः । जारयति-ते , जरति ।

× **जॄष्** (जॄ)=वयोहानौ [४०२] ४ । अक० । सेट् । प० । जीर्यति ।

जेषृ (जेष्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । जेषते । ५. जिजेषे । 'देवति' (१५०) वत् ।

जेहृ (जेह्)=प्रयत्ने १ । अक० । सेट् । आ० । ऋदित् । जेहते । जिजेहे । 'देवति' (१५०) वत् ।

जै=क्षये । १ । अक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । जायति । ५. जजौ । 'गायति' (२७०) वत् ।

ज्ञप=ज्ञाने ज्ञापने च । १० । सक० । सेट् । उ० । मित् । ज्ञपयति-ते ।

×ज्ञा=अवबोधने [५८७] ९ । सक० । अनि० । आकारान्तः । प० । जानाति ।

ज्ञा=नियोगे । १० । सक० । सेट् । उ० । ज्ञापयति-ते ।

×ज्या=वयोहानौ [५८५] ९ । अक० । अनि० । प० । ल्वादिः । जिनाति ।

ज्युङ् (ज्यु)=गतौ । १ । सक० । अनि० । आ० । उकारान्तः । ज्यवते । ५. जुज्युवे । भ्वादि 'कुङ्' धातुवत् ।

ज्रि=जये अभिभवे च । १ । आद्येऽकर्म० । द्वितीये । सक० । अनि० । प० । ज्रयति । 'जयति' (१६४) वत् ।

×ज्वर=रोगे [२२९] १ । अक० । सेट् । प० । मित् । ज्वरति । ज्वर । जूः जुरौ ।

×ज्वल=दीप्तौ [२३६] १ । अक० । सेट् । प० । ज्वलति ।

झ

झट=संघाते । १ । 'जट'धातुवत् ।

झड=संघाते । १ । 'जट' धातुवत् ।

झमु (झम्)=अदने । १ । 'चमु' धातुवत् ।

झझ=१ । 'जज' धातुवत् । झर्झरः ।

झर्झ=६ । पूर्ववत् ।

झष=१ । 'जष' धातुवत् ।

झष=आदानसंवरणयोः । १ । सक० । सेट् । उ० । झषति-ते । 'चष' धातुवत् ।

झॄष् (झॄ)=वयोहानौ । ४ । अक० । सेट् । प० । झीर्यति । 'जीर्यति' (४०२) वत् ।

ञ

(ञि) इन्धी। 'इन्धी' धातुं पश्यत।

(ञि) क्ष्विदा। 'क्ष्विदा' धातुं पश्यत।

(ञि) तृषा। 'तृषा' धातुं पश्यत।

(ञि) त्वरा। 'त्वरा' धातुं पश्यत।

(ञि) धृषा। 'धृषा' धातुं पश्यत।

(ञि) फला। 'फला' धातुं पश्यत।

(ञि) भी। 'भी' धातुं पश्यत।

(ञि) मिदा। 'मिदा' धातुं पश्यत।

(ञि) ष्वप्। 'ष्वप्' धातुं पश्यत।

(ञि) ष्विदा। 'ष्विदा' धातुं पश्यत।

ट

टकि (टङ्क्)=बन्धने। १०। सक०। सेट्। उ०। टङ्कयति—ते।

टल=वैक्लव्ये। १। अक०। सेट्। प०। टलति। टटाल। टटलतु.। 'चरति' (११२) वत्।

टिकृ (टिक्)=गतौ। १। सक०। सेट्। आ०। ऋदित्। टेकते। ५. टिटीके। 'ञिक्ष्विदा' धातुवत्। ९. अटेकिष्ट। अटेकिषाताम्। इति आत्मनेपदमेव।

टीकृ (टीक्)=गतौ। १। सक०। सेट्। आत्म०। ऋदित्। टीकते। ५. टिटीके। ६. टीकिता। ८. टीकिषीष्ट। ९. अटीकिष्ट। टीक्यते गम्यते ज्ञायते अनया टीका व्याख्यानम्।

(टुओ) श्वि='श्वि' धातुं पश्यत।

(टुओ) स्फुर्जा='स्फुर्जा' धातुं पश्यत।

(टु) क्षु='क्षु' धातुं पश्यत।

(टु) टु='टु' धातुं पश्यत ।

(टु) नदि='नदि' धातुं पश्यत ।

(टु) मस्जो='मस्जो' धातुं पश्यत ।

(टु) भ्राजृ='भ्राजृ' धातुं पश्यत ।

(टु) भ्राशृ='भ्राशृ' धातुं पश्यत ।

(टु) भ्लाशृ='भ्लाशृ' धातुं पश्यत ।

(टु) याचृ='याचृ' धातुं पश्यत ।

(टु) वम='वम' धातुं पश्यत ।

(टु) वेपृ='वेपृ' धातुं पश्यत ।

टौकृ (टौक्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । टौकते । ५. टुटौके । ६. टौकिता । ८. टौकिषीष्ट । ९. अटौकिष्ट ।

टूल=वैक्लव्ये । १ । अक० । सेट् । प० । टूलति । ५. टट्वाल । 'ज्वलति' (२३१) वत् ।

ड

डप=संघाते । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । डापयते ।

डिप=क्षेपे । ४ । सक० । सेट् । प० । डिप्यति । ५. डिडेप । 'कुस्यति' (४५८) वत् ।

डिप=क्षेपे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । डिपति । ५. डिडेप । 'मिषति' (५०७) वत् ।

डिप=क्षेपे संघाते च । १० । सक० । सेट् । आ० आकुस्मीयः । डेपयते ।

डिबि (डिम्ब्)=क्षेपे । १० । सक० सेट् । उ० । डिम्बयति–ते ।

डिभि (डिम्भ्)=क्षेपे । १० । सक० । सेट् । उ० । डिम्भयति–ते ।

डिम्भः=अर्भकः ।

×डीङ्(डी)=विहायसा गतौ [२९१] १। सक०। सेट्। आ०। डयते।

×डीङ् (डी)=विहायसा गतौ [४०९] ४। सक०। सेट्। ओदित्। आ०। डीयते।

(डु) कृञ्=करणे 'कृञ्' धातुं पश्यत।

(डु) क्रीञ्='क्रीञ्' धातुं पश्यत।

(डु) दाञ्='दाञ्' धातुं पश्यत।

(डु) धाञ्='धाञ्' धातुं पश्यत।

(डु) पचष्='पचष्' धातुं पश्यत।

(डु) भृञ्='भृञ्' धातुं पश्यत।

(डु) मिञ्='मिञ्' धातुं पश्यत।

(डु) लभष्='लभष्' धातुं पश्यत।

(डु) वप्='वप्' धातुं पश्यत।

(डुल)=उत्क्षेपणे। १०। सक०। सेट्। उ०। डोलयति-ते। डोला।

ढ

ढौकृ (ढौक्)=गतौ। १। सक०। सेट्। आ०। ढौकते। ५. डुढौके। तं विप्रदर्शं कृतघ्नातयत्ना यान्तं वने रात्रिचरी डुढौके। (भट्टिः २। २३)। ६. ढौकिता ८. ढौकिषीष्ट। ९. अढौकिष्ट।

ण

णक्ष=गतौ। सङ्घात इत्येके। १। सक०। सेट्। प०। नक्षति। ५. ननक्ष। 'नर्दति' (४१) वत्। नक्षत्रम्।

णख=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। नखति। ५. ननाख। नेखतुः। 'रदति' (३८) वत्।

णखि (नङ्ख्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। नङ्खति। ५. ननङ्ख। ननङ्खतुः। 'क्रन्दति' (९०) वत्।

× **णट**=नृत्तौ [१०४] १ । अक० । सेट् । प० । नटति । नटनम् । नाट्यम् ।

× **णद**=अव्यक्ते शब्दे [३९] १ । प० । नदति ।

णद=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । नादयति—ते ।

णभ=हिंसायाम् । अभावेपि । १ । हिंसायां सक० । सेट् । आ० । द्युतादिः नभते । ५. नेभे । नेभाते । सुग्रीवः प्रवसं नेभे । (भट्टिः १४ । ३३) । ९. अनभत्—अनभिष्ट । 'स्वदति' (१६) वत् । नभते हिनस्ति कीटादीन् इति नभः श्रावणमासः ।

णभ=हिंसायाम् । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । नभ्यति । ५. ननाभ । नेभतुः । 'नश्यति' (४४२) वत् ।

णभ=हिंसायाम् । ९ । सक० । सेट् । प० । नभ्नाति । ५. ननाभ । नेभतुः । ९. अनभीत्—अनाभीत् ।

× **णम**=प्रह्वत्वे शब्दे च [२००] १ । प० । नमति ।

णय=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । नयते । ५. नेये । नेयाते । 'दधति' (७) वत् ।

णल=गन्धने । बन्धने च । गन्धनं=सूचनम् । १ । सक० । सेट् । प० । नलति । ५. ननाल । नेलतुः । 'जपति' (१२५) वत् । नलः । नडः । नलिनम् । नालः । नाली । प्रणाली ।

× **णश**=अदर्शने [४४२] ४ । पुषादिः । सक० । सेट् । रधादित्वाद्वेट् । प० । नश्यति ।

णस=कौटिल्ये । १ । अक० । सेट् । आ० । नसते । ५. नेसे । 'दधति' (७) वत् ।

× **णह**=बन्धने [४१९] ४ । अनि० । उ० । नह्यति—ते । प्रणह्यति । नध्री चर्मरज्जुः । नाभिः उपानत् ।

× णासृ=शब्दे [१८१] १ । आ० । नासते ।

णिक्ष=चुम्बने । १ । सक० । सेट् । प० । निक्षति । ५. निनिक्ष । 'क्लिन्दति' (९१) वत् ।

णिजि (निञ्ज्)=शुद्धौ । २ । सक० । सेट् । आ० । निङ्क्ते । निञ्जाते । म० निङ्क्षे । निङ्ग्ध्वे । २. निञ्जाम् । म० निङ्क्ष्व । ३. अनिङ्क्त । ४. निञ्जीत । निञ्जीयाताम् । ५. निनिञ्जे । ६. निञ्जिता । ८. निञ्जिषीष्ट । ९. अनिञ्जिष्ट । निञ्जानः । निञ्जितम् । निञ्जित्वा ।

× णिजिर् (निज्)=शौचपोषणयोः [३९१] ३ । सक० । अनि० । उ० । नेनेक्ति–नेनिक्ते ।

× णिदि (निन्द्)=कुत्सायाम् [४७] १ । प० । निन्दति । निन्दा । निद्रा । निन्दितः । निन्दनीयम् । निन्दित्वा । निन्दितुम् ।

णिदृ=कुत्सासन्निकर्षयोः । १ । सक० । सेट् । उ० । नेदति–ते । ५. निनेद । निनिदतुः । निनिदे । निनिदाते । ६. नेदिष्यति–ते । ८. निद्यात् । निद्यास्ताम् । नेदिषीष्ट । नेदिषीयास्ताम् । ९. अनेदीत्–अनेदिष्ट ।

णिल=गहने । गहनं=दुर्बोधः । ६ । सक० । सेट् । प० । निलति । लिखति (५०८) वत् । निलति शास्त्रं कुधीः ।

णिवि (निन्व्)=सेचने सेवने च । १ । सक० । सेट् । प० । निन्वति । ५. निनिन्व । 'जिवि' धातुवत् ।

णिश=समाधौ । समाधिः=शीलम् । १ । अक० । सेट् । प० । निशति । ५. निनेश । निनिशतुः । 'चेटति' (१०६) वत् ।

णिसि (निंस्)=चुम्बने । २ । सक० । सेट् । आ० । निंस्ते निंसाते । निंसते । निंस्से । निंसाथे । निन्ध्वे ॥ २. निंस्ताम् । निंस्व

. ५. निनिंसे । ६. निंसिता । ९. अनिंसिष्ट । निंसित । निंसितुम् । निंसित्वा । प्रनिंस्य–प्रणिंस्य ।

× **णीञ्** (नी)=प्रापणे [२६३] १ । द्विकर्म० । उ० । नयति–ते । ना नरौ नरः ।

णील=वर्णे । १ । सक० । सेट् । प० । नीलति । निनील । प्रणीलति । नीलः । नीली । 'मीलति' (१५४) वत् ।

णीव=स्थौल्ये । १ । अक० । सेट् । प० । नीवति । ५. निनीव । 'जीवति' (१६५) वत् ।

× **णु** (नु)=स्तुतौ [३४३] २ । प० । नौति ।

× **णुद्**=प्रेरणे [४९०] ६ । उ० । नुदति–ते । नौः ।

× **णुद्**=प्रेरणे [५२९] ६ । प० । नुदति ।

× **णू**=स्तवने [५१२] ६ । प० । नुवति ।

णेद=कुत्सासंनिकर्षयोः । १ । सक० । सेट् । उ० । नेदति–ते । ३. अनेदत्–त । ५. निनेद–निनिदे । ७. नेदिष्यति–ते । ८. नेद्यात्–नेदिषीष्ट । ९. अनेदीत्-अनेदिष्ट । **चङि** — अनिनेदत्–त ।

णेषृ=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । नेषते । ५. निनेषे । वेपति (११६) वत् । **चङि**—अनिनेषत्-त ।

तक=हसने । १ । अक० । सेट् । प० । तकति । ५. तताक । तेकतुः । 'जपति' (१२९) वत् ।

× **तकि** (तङ्क्)=कृच्छ्रजीवने गतौ च । [६२] १ । प० । तङ्कति ।

तक्ष=त्वचने । त्वचनं संवरणं त्वचो ग्रहणं च । १ । अक० । सेट् । प० । तक्षति । ५. ततक्ष । 'नर्दति' (४१) वत् ।

× **तक्षू** (तक्ष्)=तनूकरणे। [१९३] सक०। वेट्। प०। तक्ष्णोति-तक्षति।

तगि (तङ्ग्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। तङ्गति। ५. ततङ्ग। 'क्रन्दति' (९०) वत्।

तञ्चु (तञ्च्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। तञ्चति। ५. ततञ्च। 'नर्दति' (४१) वत्। तक्तः। तचित्वा-तक्त्वा। तक्रम्। आतञ्चनम्।

तञ्चू (तञ्च्)=सङ्कोचने। ७। सक०। वेट्। प०। तनक्ति। तक्तः। तञ्चन्ति। २. तनक्तु। म० तङ्ग्धि। उ० तनचानि। ३. अतनक्। अतङ्क्ताम्। ४. तञ्च्यात्। तञ्च्याताम्। ५. ततञ्च। म० ततञ्चिथ-ततङ्क्थ। उ० ततञ्चिव-ततञ्च्व। ६. तञ्चिता-तङ्क्ता। ७. तञ्चिष्यति-तङ्क्ष्यति। ८. तञ्च्यात्। तञ्च्यास्ताम्। ९. अतञ्चीत्-अताङ्क्षीत्। तङ्क्यम्। तक्तम्। तञ्चितुम्-तङ्क्तुम्। तञ्चित्वा-तङ्क्त्वा। आतच्य। **कर्मणि**—तच्यते

तञ्जू (तञ्ज्)=सङ्कोचने। ७। सक०। वेट्। प०। पूर्वधातुवत्। तञ्जन्ति। तनजानि। ततञ्ज। इत्यादि द्रष्टव्यम्।

तट=उच्छ्राये। १। अक०। सेट्। प०। तटति। ५. तताट। तेटतुः। 'रटति' (३८) वत्। तटः। तटाकः।

× **तड**=आघाते [६१०] १०। सक०। सेट्। उ०। ताडयति-ते। ताडनम्। तडागः। तण्डुलम्।

तड=भाषायाम्। १०। पूर्ववत्।

× **तडि** (तण्ड्)=ताडने [१०१] १। सक०। सेट्। आ०। तण्डते।

× **तत्रि**(तन्त्र्)=कुटुम्बधारणे [९२१] १०। अक०। सेट्। उ०। तन्त्रयति-ते। तन्त्रीः=वीणादेर्गुणः।

× **तनु** (तन्)=विस्तारे [१६०] ८। सक०। सेट्। उ०। तनोति–तनुते। तद्=सः। तौ। ते। तितउः। वितानम्।

तनु (तन्)=श्रद्धोपकरणयोः। १०। सक०। सेट्। उ०। आधृषीयः। तानयति–ते। वितानम्।

× **तप**=सन्तापे [२०४] १। सक०। अनिट्। प०। तपति। तपोऽनुतापे च। अन्वतप्त पापेन।

× **तप**=ऐश्वर्ये [४१९] ४। अक०। अनिट्। आ०। तप्यते।

तप=सन्तापे। १०। सक०। सेट्। उ०। आधृषीयः। तापयति–ते। तपति।

× **तमु** (तम्)=काङ्क्षायाम् [४४९] ४। अक०। सेट्। प०। ताम्यति।

तय=गतौ। १। सक०। सेट्। आ०। तयते। ५. तेये। 'दयति' (७) वत्।

तर्क=भाषायाम्। वितर्कणे च। १०। सक०। सेट्। उ०। तर्कयति–ते। तर्कः=तर्कविद्या।

× **तर्ज**=भर्त्सने [८८] १। सक०। सेट्। प०। तर्जति।

× **तर्ज**=भर्त्सने [६२३] १०। सक०। सेट्। आ०। आकुस्मीयः। तर्जयति–ते। तर्जति–ते।

× **तर्द**=हिंसायाम् [४३] १। सक०। सेट्। प०। तर्दति।

तल=प्रतिष्ठायाम्। १०। सक०। सेट्। उ०। तालयति–ते। तलम्। भूतलम्।

तसि (तंस्)=अलंकरणे। १०। सक०। सेट्। उ०। तंसयति–ते। अवतंसः।

तसु (तस्)=उपक्षये। ४। अक०। सेट्। प०। तस्यति। ५. ततास। ते सतुः। 'यस्यति' (४९७) वत्।

× तायृ (ताय्)=सन्तानपालनयोः [१४७] १ । सक० सेट् । आ० । तायते ।

तिक=आस्कन्दे गतौ च। आस्कन्दनं तिरस्कारो वधश्च । ५ । सक० । सेट् । प० । तिक्नोति । ५. तितेक । ६. तेकिता । ९. अतेकीत् ।

तिकृ (तिक्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । तेकते । ५. तितेके। ६. तेकिता । ९. अतेकिष्ट ।

तिग=आस्कन्दे गतौ च । 'तिक' धातुवत् ।

तिघ='तिक' धातुवत् ।

× तिज=निशाने। निशानं=सहनम्। [२९४] १। सक० । सेट् । प० । नित्यसन्नन्तः । तितिक्षते ।

तिज=निशाने । निशानम्=तीक्ष्णीकरणम् । १० । सक० । सेट् । उ० । तेजयति-ते । तिक्तो रसः । तेजो दीप्तिः ।

× तिपृ (तिप्)=क्षरणे [११९] १ । सक० । अनि० । आ० । तेपते ।

तिम=आर्द्रीभावे । ४ । अक० । सेट् । प० । तिम्यति । 'लुभ्यति' (४६६) वत् । तिमिः । तिमिरम् ।

तिल=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । तेलति । तितेल । 'चेटति' (१०६) वत् ।

तिल=स्नेहने । ६ । अक० । सेट् । प० । तिलति । 'मिलति' (५३१) वत् । तिलाः । तैलम् ।

तीकृ (तीक्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । तीकते । तितीके । 'दीक्षति' (१७६) वत् ।

तीम=आर्द्रीभावे । ४ । 'तिम' धातुवत् । तीम्यति ।

तीर=कर्मसमाप्तौ । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । तीरयति-ते ।

तीव=स्थौल्ये । १ । अक० । सेट् । प० । तीवति । 'जीवति' (१६५) वत् ।

तु=गतिवृद्धिहिंसासु । सौत्रोयमुकारान्तः । २ । हिंसायां सकर्म० । अन्यत्राकर्म० । अनि० । प० । तौति–तवीति । 'कौति' (३४९) वत् ।

तुज=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । तोजति । तुतोज । 'शोचति' (७६) वत् ।

तुज=हिंसाबलादाननिकेतेषु । १० । सक० । सेट् । उ० । तोजयति–ते ।

तुजि (तुञ्ज्)=पालने हिंसायां च । १ । सक० । सेट् । प० । तुञ्जति । 'कुञ्चति' (७७) वत् । ८. तुज्यात् ।

तुजि (तुञ्ज्)=हिंसादाननिकेतनेषु भाषायां च । १० । सक० । सेट् । उ० । तुञ्जयति–ते ।

तुट=कलहकर्मणि । ६ । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । तुटति । 'कुच' धातुवत् । तुटिः ।

तुड=तोडने । तोडनं भेदः । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । तुडति । 'कुच' धातुवत् ।

तुडि (तुण्ड्)=तोडने । तोडनं दारणं हिंसनं च । १ । सक० । सेट् । आ० । तुण्डते । ५. तुतुण्डे । 'स्कुन्दति' (८) वत् । तुण्डते खादति खाद्यं द्रव्यमिति तुण्डं मुखम् ।

तुडृ (तुड्)=तोडने । १ । सक० । सेट् । प० । तोडति । तुतोड । 'कुच' धातुवत् ।

तुण=कौटिल्ये । ६ । अक० । सेट् । प० । तुणति । 'कुच' धातुवत् ।

तुत्थ=आवरणे । आवरणमाच्छादनम् । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । तुत्थयति–ते ।

× तुद=व्यथने [४८९] ६ । सक० । अनि० । उ० । तुदति–ते । तुन्दम् उदरम् ।

तुप=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । तोपति । ५. तुतोप । ६. तोपिता । 'शोचति' (७६) वत् ।

तुप=हिंसायाम् । ६ । स० । सेट् । प० । तुपति । 'कुच' धातुवत् ।

तुफ=हिंसायाम् । ६ । पूर्ववत् ।

तुफ=हिंसायाम् । १ । भ्वादि 'तुप' वत् ।

तुबि (तुम्ब्)=अर्दने । १ । सक० । सेट् । प० । तुम्बति । तुतुम्ब । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

तुबि (तुम्ब्)=अदर्शने अर्दने च । १० । सक० । सेट् । उ० । तुम्बयति–ते ।

तुभ=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । आ० । द्युतादिः । तोभते । ९. अतुभत्–अतोभिष्ट । 'रोचति (२१४) वत् ।

तुभ=हिंसायाम् । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । तुभ्यति । ९. अतुभत् । 'लुभ्यति' (४३६) वत् ।

तुभ=हिंसायाम् । ९ । सक० । सेट् । प० । तुभ्नाति । क्र्यादि- 'क्षुभ' धातुवत् । तुभित्वा तोभित्वा । तुब्धः ।

तुम्प=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० तुम्पति । ८. तुप्यात् ।

तुम्प=हिंसायाम् । ६ । सक० । सेट् । प० । तुम्पति । 'गुम्फति' (५०३) वत् ।

तुम्फ=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । तुम्फति ।

तुम्फ=हिंसायाम् । ६ । सक० । सेट् । प० । तुम्फति । 'गुम्फति' (५०३) वत् ।

तुर=त्वरणे । ३ । अक० । सेट् । प० । छान्दसः । तोतूर्ति ।

तुर्वी (तुर्व्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । ईदित् । 'उर्वी–गुर्वी' धातुवत् ।

× तुल=उन्माने [६१४] १० । सक० । सेट् । उ० । तोलयति-ते ।

× तुष=तुष्टौ [४१३] ४ । अक० । अनि० । प० । तुष्यति ।

तुस=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । तोसति । 'शोचति' (७६) वत् ।

तुहिर् (तुह्)=अर्दने । १ । सक० । सेट् । प० । इरित् । तोहति ।
५. तुतोह । ९. अतुहत्-अतोहीत् । 'च्योतति' (२९) वत् ।
तुहिनम् =हिमम् ।

तूण=पूरणे । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । तूणयते ।

तूरी (तूर्)=गतित्वरणयोः । ४ । सक० । सेट् । आ० । तूर्यते ।
५. तुतूरे । 'दीप्यति' (४१३) वत् । ९. अतूरिष्ट इत्येव ।

तूल=निष्कर्षे । निष्कर्षो निष्कोषणम् । तच्च अन्तर्गतस्य बहिः निस्सारणम् । १ । सक० । सेट् । प० । तूलति । 'कूजति' (८५) वत् ।

तूल=निष्कर्षे । १० । सक० । सेट् । उ० । तूलयति- ते ।

तूष=तुष्टौ । १ । अक० । सेट् । पर० । तूषति । 'कूजति' (८९) वत् ।

तृंहू (तृंह्)=हिंसायाम् । ६ । सक० । सेट् । वेट् । प० । ऊदित् ।
१. तृंहति । ५. ततृंह । म० ततृंहिथ-ततृण्ढ । उ० ततृंहिव-ततृंह्व ।
६. तृंहिता तृण्ढा । ७. तृंहिष्यति-तृङ्क्ष्यति । ८. तृह्यात । तृह्यास्ताम् । ९. अतृंहीत्-अताङ्क्षीत् । तृढः । तृंहितुम-तृण्ढुम् ।
तृंहित्वा- तृढ्वा ।

तृक्ष=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । तृक्षति । ५. ततृक्ष । 'नर्दति'
(४१) वत् ।

तृणु (तृण्)=अदने । ८ । सक० । सेट् । उ० । तनोत्यादिः । तृणोति-तृणुते । 'तनोति' (५६०) वत् । वितृत्य-वितृण्य । तृणम् । तृण्या ।

उतृदिर् (तृद्)=हिंसानादरयोः । ७ । सक० । सेट् । प० । तृणत्ति ।
'उछृदिर्' धातुवत्त ।

× **तृप**=प्रीणने। प्रीणन तृप्तिस्तर्पणं च [४४३] ४ । प० । पुषादिः । रधादित्वात् वेट् । तृप्यति ।

तृप=प्रीणने ।५। सक० । सेट्। प० । तृप्नोति । 'धृष्णोति' (४८७) वत् ।

× **तृप**=प्रीणने [५०२] ६ । सक० । सेट् । प० । तृपति ।

× **तृप**=प्रीणने संदीपने च । [१३५] १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीय । तर्पयति-ते ।

तृफ=तृप्तौ । ६ । सक० । सेट् । प० । तृफति । 'तृपति' (५०२) वत् ।

तृम्फ=तृप्तौ । ६ । सक० । सेट् । प० । तृम्फति । ५. ततृम्फ । ६. तृम्फिता ८. तृफ्यात् । ९. अतृम्फीत् ।

× **ञितृष**=पिपासायाम् [४१२] ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । तृष्यति ।

× **तृह**=हिंसायाम् [९५३] ७ । सक० । सेट् । प० । तृणेढि ।

तृहू (तृह्)=हिंसायाम् । ६ । सक० । वेट् । प० । ऊदित् । तृहति । ५. ततर्ह । म० ततर्हिथ-ततर्ढ । उ० ततर्हिव-ततर्ह्व । ६. तर्हिता-तर्ढा । ७. तर्हिष्यति-तर्क्ष्यति । ९. अतर्हीत्-अतार्क्षीत् ।

× **तॄ**=प्लवनतरणयोः [२९२] १ । सक० । सेट् । प० । ॠकारान्तः । तरति । त्रयः । त्रीन् । तरीः ।

तेज=पालने । १ । सक० । सेट् । प० । तेजति । ५. तितेज । 'खेलति' (१५९) वत् ।

तेपृ (तेप्)=कम्पने । रक्षणे च । १ । सक० । सेट् । आ० । तेपते । 'देवति' (१५०) वत् ।

तेवृ (तेव्)=देवने । १ । सक० । सेट् । प० । तेवते । 'देवति' (१५०) वत् ।

× **त्यज**=हानौ [२०९] १ । सक० । अनि० । प० । त्यजति ।

त्रकि (त्रङ्क्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । त्रङ्कते । तत्रङ्के । 'वन्दति' (९) वत् ।

त्रख=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । त्रखति । 'व्रजति' (९३) वत् । ९. अत्रखीत्—अत्राखीत् ।

त्रखि (त्रङ्ख्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । त्रङ्खति 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

त्रदि (त्रन्द्)=चेष्टायाम् । १ । अक० । सेट् । प० । त्रन्दति । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

त्रपूष् (त्रप्)=लज्जायाम् [११७] १ । अक० । वेट् । आ० । घटादिः । त्रपते ।

त्रस=धारणे । ग्रहण इत्येके । वारण इत्यन्ये । १० । सक० । सेट् । उ० । त्रासयति-ते ।

×त्रसी (त्रस्)=उद्वेगे [३९८] ४ । अक० । सेट् । प० । त्रस्यति—त्रसति ।

त्रिखि (त्रिङ्ख्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । त्रिङ्खति । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

×त्रुट=छेदने [३१०] ६ । सक० । सेट् । प० । त्रुट्यति—त्रुटति ।

×त्रुट=छेदने [६२९] १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । त्रोटयते ।

त्रुप=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । त्रोपति । 'शोचति' (७६) वत् ।

त्रुफ=हिंसायाम् । १ । पूर्ववत् ।

त्रुम्प=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । त्रुम्पति ।

त्रुम्फ=हिंसायाम् । १ । पूर्ववत् । त्रुम्फति ।

× ञित्वरा (त्वर्)=सम्भ्रमे [२२८] १ । अक० । सेट् । आ० । आदित् । घटादिः । षित् । त्वरते ।

त्विष=दीप्तौ । १ । अक० । अनि० । उ० । त्वेषति–ते । ५. तित्वेष–तित्विषे । ६. त्वेष्टा । ७. त्वेक्ष्यति–ते । ८. त्विष्यात्–त्विक्षीष्ट । ९. अत्विक्षत्–त । त्विट्=कान्तिः । त्विषौ त्विषः ।

त्सर=छद्मगतौ । १ । अक० । सेट् । प० । त्सरति । ५. तत्सार । 'व्रजति' (९३) वत् ।

थ

थुड=संवरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । थुडति । ५. तुथोड । 'कुच' धातुवत् ।

)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० ।

' गुर्वी ' धातुवत् ।

× दंश=दशने । दशनं दंष्ट्राव्यापारः । [३०८] १ । सक० । अनि० । प० । दशति ।

× दक्ष=वृद्धौ शीघ्रार्थे च [१७९] १ । अक० । सेट् । आ० । दक्षते ।

दक्ष=गतिशासनयो. । १ । सक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । दक्षते । ५. ददक्षे । ७. दक्षिष्यते ।

दघ=घातने पालने च । ५ । सक० । सेट् । प० । छान्दस । दघ्नोति ।

× दण्ड=दण्डनिपाते [६९७] १० । द्विक० । सेट् । उ० । दण्डयति–ते । गर्गान् शतं दण्डयति ।

× दद=दाने । किञ्चिदुद्दिश्य अपुनर्ग्रहणाय स्वीयत्वत्यागो दानम् । [१५] १ । सक० । सेट् । आ० । ददते ।

दध=घातने पालने च । ९ । सक० । सेट् । प० । छान्दसः । दध्नोति ।

× दध=धारणे [७] १ । सक० । सेट् । आ० । दधते ।

× दमु (दम्)=उपशमे [४५०] ४ । सक० । सेट् । प० । शमादिः । दाम्यति । दण्डः । दोः दोषौ ।

दम्भु (दम्भ्)=आज्ञापने । ५ । सक० । सेट् । प० । छान्दसः । दभ्नोति । दब्धः । दब्धि ।

× दय=दानगतिरक्षणहिंसादानेषु [१४३] १ । सक० । सेट् । आ० । दयते ।

× दरिद्रा=दुर्गतौ । [३७७] २ । अक० । सेट् । प० । आकारान्तः ।

× दल=विशरणे [१६१] १ । अक० । सेट् । प० । दलति । णिचि— दालयति । मित्त्वपक्षे दलयति ।

दल=विदारणे । १० । सक० । सेट् । उ० । दालयति—ते ।

दशि (दंश्)=दंशने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । दशयते ।

दशि (दंश्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । दंशयति-ते ।

दस=दर्शनदंशनयोः । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । दासयते ।

दसि (दंस्)=दर्शनदंशनयोः । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । दंसयते ।

दसि (दंस्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । दंसयति-ते ।

दसु (दस्)=उपक्षये । ४ । अक० । सेट् । प० । दस्यति । पुषादिः । दस्युश्चोरः । 'यस्यति' (४५७) वत् ।

× दह=भस्मीकरणे [२१०] १ । सक० । अनि० । प० । दहति ।

× डुदाञ्(दा)=दाने [३८९] ३ । सक० । अनि० । उ० । ददाति-दत्ते ।

× दाण् (दा)=दाने [२७७] १ । सक० । अनि० । प० । यच्छति ।

दान=खण्डने । १ । सक० । सेट् । उ० । नित्यसन्नन्तः । दीदांसति–ते । 'मीमांसति' (२९९) वत् ।

दाप् (दा)=लवने । २ । सक० । अनिट् । प० । दाति । दानं खण्डनम् । गोदानमङ्गलं=केशकृन्तनरूपं मङ्गलकार्यम् । 'पाति' (३६२) वत् । दाधाघ्वदापित्यत्र अदाबित्युक्तत्वादस्य घुसंज्ञा नास्ति । अतः एर्लिङि । गातिस्थाघु—इति सूत्रयोः प्रवृत्तिर्नास्ति । तस्मात् ८. दायात् । ९. अदासीत् ।

दाश=हिंसायाम् । ५ । छान्दसः । सक० । सेट् । प० । दाश्नोति ।

× दाशृ (दाश्)=दाने [२५७] १ । सक० । सेट् । उ० । दाशति–ते । दाश्वान् दाश्वांसौ ।

दाशृ (दाश्)=हिंसायाम् । ५ । छान्दसः । सेट् । प० । दाश्नोति । दाशः कैवर्तः ।

दासृ (दास्)=दाने । 'दाशृ'=दाने वत् ।

दिवि (दिन्व्)=प्रीणने । १ । सक० । सेट् । प० । दिन्वति । 'जिवि' धातुवत् । दिवसः । दीदिविः ।

× दिवु (दिव्)=क्रीडाविजिगीषाद्युतिस्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिषु [२९४] ४ । दिवसः । देवरः । देवृ=देवा देवारौ ।

दिवु (दिव्)=परिकूजने । १० । अक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । देवयते ।

× दिश=अतिसर्जने । अतिसर्जनं दानम् [४९१] ६ । सक० । अनि० । प० । दिशति । देशः । उद्देशः । आदेशः ।

× दिह=उपचये [३३०] २ । अक० । अनि० । उ० । देग्धि–दिग्धे । देहः ।

× दीक्ष=मौण्ड्येज्योपनयननियमव्रतादेशेषु [१७१] १ । अक० । सेट् । आ० । दीक्षते ।

दीङ् (दी)=क्षये । ४ । अक० । अनि० । आ० । ओदित् । दीयते । 'डीयति' (४०९) वत् । दीनः ।

दीधीङ् (दीधी)=दीप्तिदेवनयोः । २ । दीप्तौ सक० । सेट् । अनेकाच् । ईकारान्तः । छान्दसः । दीधीते । दीध्याते । दीध्यते । २. दीधीताम् । दीध्याताम् । म० दीधीष्व । उ० दीध्यै । ३. अदीधीत । ४. दीधीत । दीधीयाताम् । ५. दीध्याञ्चक्रे । ६. दीधिता । ७. दीधिष्यते । ८. दीधिषीष्ट । दीधिषीयास्ताम् । ९. अदीधिष्ट । दीध्यानः । दीधितिः । **णिचि** —दीधयति–ते ।

× **दीपी** (दीप्)=दीप्तौ [४१२] ४ । अक० । सेट् । आ० । दीप्यते ।

दु=गतौ । १ । सक० । अनिट् । प० । उकारान्तः । दवति । ५. दुदाव । म० दुदविथ । ६. दोता । ७. दोष्यति । ८. दूयात् । ९. अदौषीत् । दवः । दूनः । दूतः । दूत्यम् ।

× **टुदु** (दु)=उपतापे [४७९] ५ । सक० । सेट् । प० । दुनोति ।

दुःख=व्यथने । १० । सक० । सेट् । उ० । दुःखयति- ते ।

दुर्वी (दुर्व्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । दूर्वति । ५. दुदूर्व । 'गुर्वी' धातुवत् । दूर्वा ।

× **दुल**=उत्क्षेपे [६१५] १० । सक० । सेट् । प० । दोलयति–ते ।

× **दुष**= वैकृत्ये [४३४] ४ । अक० । अनि० । प० । पुषादिः । दूषिका ।

× **दुह**=प्रपूरणे [३२९] २ । द्विकर्म० । अनि० । उ० । दोग्धि–दुग्धे । दुहिता पुत्री ।

दुहिर् (दुह्)=अर्दने । १ । सक० । सेट् । प० । दोहति । 'श्च्योतति' (२९) वत् ।

× दूङ् (दू)=परितापे [४०४] ४ । अक० । सेट् । आ० । ओदित् । दूयते । दून । दूनवान् ।

दृ=हिंसायाम् । ५ । सक० । अनिट् । प० । ऋकारान्त । दृणोति । 'पृणोति' (४८१) वत ।

× दृङ् (दृ)=आदरे [५२०] ६ । सक० । अनि० । आ० । आद्रियते ।

× दृप=हर्षमोहनयोः [४४४] ४ । अक० । अनि० । रधादित्वाद्वेट् । प० । पुषादिः । दृप्यति ।

दृप=उत्क्लेशे । ६ । सक० । सेट् । प० । दृपति । 'तृपति' (५०२) वत् ।

दृप=सन्दीपने । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । दर्पयति-ते ।

दृफ=उत्क्लेशे । 'दृप' धातुवत ।

दृभ=सन्दर्भे । १० । सक० । सेट् । प० । आधृषीयः । दर्भयति-ते । दर्भति-ते ।

दृभी (दृभ्)=ग्रन्थे । ६ । सक० । सेट् । प० । दृभति । 'तृपति' (५०२) वत् । दृब्धः ।

दृभी (दृभ्)=भये । १० । अक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । दर्भयति-ते । दृभति-ते । दर्भितः- दृब्धः । 'छृदी' धातुं पश्यत ।

दृम्फ=उत्क्लेशे । ६ । अक० । सेट् । प० । दृम्फति । 'तृपति' (५०२) वत् ।

× दृशिर् (दृश्)=प्रेक्षणे [२०७] १ । सक० । अनि० । प० । पश्यति । निदर्शनम् उदाहरणम् ।

दृह=वृद्धौ । १ । अक० । सेट् । प० । दर्हति । 'वर्षति' (२०२) वत् । दृढः स्थूलो बली वा । दृहितोऽन्यः ।

दृहि (दृंह्)=वृद्धौ । १ । अक० । सेट् । प० । दृंहति । 'बृंहति' (२०९) वत् । दृढ. स्थूलो बली वा । दृंहितोऽन्यः ।

दॄ=भये । १ । अक० । सेट् । प० । दराति । ॠकारान्तः । मित् । दरयति । 'तरति' (२९२) वत् । **णिचि**—दारयति–ते । भयेऽर्थे मित् । दरयति ।

× दॄ=विदारणे [९८१] ९ । सक० । सेट् । प० । प्वादि: ल्वादिश्च । दृणाति । दीर्णः ।

देङ् (दे)=रक्षणे । १ । सक० । अनि० । आ० । दयते । **दयतेर्दिगि लिटि** । दिग्ये । ६. दाता । ९. **स्थाघ्वोरिच्च** । अदित । आत्मनेपदि 'ह्वयति' (२२३) वत् । दत्तः ।

× **देवृ** (देव्)=देवने [१५०] १ । अक० । सेट् । आ० । देवते ।

दैप् (दै)=शोधने । १ । सक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । दायति । 'ध्यायति' (२६७) वत् । अस्य घुसंज्ञा नास्ति । तस्मादेत्वसिज्लुकौ न स्तः । ८. दायात् । ९. अदासीत् ।

दो=अवखण्डने [४११] ४ । सक० । अनि० । प० । ओकारान्तः । द्यति । दात्रं=लवित्रम् । दितः । ९. अदात् । नित्यं सिचो लुक् । दानं खण्डनम् ।

× **द्यु**=अभिगमे [३४७] २ । सक० । अनि० । प० । उकारान्तः ।

× **द्युत**=दीप्तौ [२११] १ । अक० । सेट् । आ० । द्योतते ।

द्यै=न्यक्करणे । १ । सक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । द्यायति । 'ध्यायति' (२६७) वत् ।

द्रम=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । मित् । द्रमति । 'व्रजति' (९३) वत् । ९. अद्रमीत् । **णिचि**—द्रमयति ।

× द्रा=कुत्सायां गतौ । कुत्सितगतिः पलायनं स्वापो वा । [३६८] २ । अक० । अनि० । प० । निद्राति । तन्द्रा ।

द्राक्षि (द्राङ्क्ष्)=घोरवाशिते । १ । अक० । सेट् । प० । द्राङ्क्षति ।
'काङ्क्षति' (१९६) वत् । द्राक्षा ।

द्राखृ (द्राख्)=शोषणालमर्थयोः । १ । सक० । सेट् । प० । द्राखति ।
'खादति' (३६) वत् ।

द्राघृ (द्राघ्)=सामर्थ्ये आयामे च । १ । अक० । सेट् । आ० । द्राघते ।
५. दद्राघे । 'गाधति' (४) वत् ।

द्राडृ (द्राड्)=विशरणे । १ । अक० । सेट् । आ० । द्राडते । दद्राडे ।
पूर्ववत् ।

द्राहृ (द्राह्)=निद्राक्षये । १ । अक० । सेट् । आ० । द्राहते । दद्राहे ।
'द्राघृ' धातुवत् ।

× द्रु=गतौ [२८६] १ । सक० । अनि० । प० । उकारान्तः । द्रवति ।
द्रावयति=विलापयति ।

द्रु=हिंसायाम् । ५ । सक० । सेट् । प० । छान्दसः । द्रुणोति ।

द्रुण=हिंसागतिकौटिल्येषु । ६ । सक० । सेट् । प० । द्रुणति । 'कुच'
धातुवत् । द्रोणः । द्रोणी । द्विद्रोणेन धान्यं क्रीणाति ।

× द्रुह=जिघांसायाम् [४४५] ४ । सक० । सेट् । प० । रधादिः ।
पुषादिः । द्रुह्यति । द्रोहः ।

द्रूञ् (द्रू)=हिंसायाम् । ९ । सक० । सेट् । उ० । ऊकारान्तः । ञित् ।
द्रूणाति-द्रूणीते । ५. दुद्राव-दुद्रुवे । ९. अद्रावीत्-अद्रविष्ट ।

द्रेकृ (द्रेक्)=शब्दोत्साहयोः । उत्साहो वृद्धिरौन्नत्यं च । १ । अक०
सेट् । आ० । द्रेकते । 'देवति' (१९०) वत् ।

द्रै=स्वप्ने । १ । अक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । द्रायति । दद्रौ ।
हानिदद्रौ निदद्रौ । इति चम्पूभारतम् । 'ध्यायति' (२६७) वत् ।

× द्विष=अप्रीतौ [३२८] २ । सक० । अनि० । उ० । द्वेष्टि-

द्वृ=संवरणे । १ । सक० । अनि० । प० । ऋकारान्तः । द्वरति । ५. दद्वार । 'स्मरति' (२७९) वत् । घञ् द्वारम् । क्विप् द्वाः ।

ध

धक्क=नाशने । १० । सक० । सेट् । उ० । धक्कयति-ते ।

धण=शब्दे । १ । सक०। सेट् । प० । धणति । ५. दधाण । दधणतुः । 'गदति' (३७) वत् । धनुः ।

धन=धान्ये । ३ । अक० । सेट् । प० । छान्दसः । दधन्ति । दधन्तः । दधनति ।

धवि (धन्व्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । धन्वति । ५. दधन्व । 'रवि' धातुवत् ।

× डुधाञ् (धा)=धारणपोषणयोः [३९०] ३ । सक० । अनि० । उ० । आकारान्तः । ड्वित् । दधाति-धत्ते ।

× धावु (धाव्)=गतिशुद्ध्योः [१७२] १ । गतावकर्म० । शुद्धौ सक० । सेट् । उ० । धावति-ते ।

धि=धारणे । ६ । सक० । अनि० । प० । इकारान्तः । धियति । 'क्षियति' (२१६) वत् । ५. दिधाय । दिध्यतुः । म० दिधयिथ-दिधेथ । धियन् ।

धिक्ष=संदीपनक्लेशनजीवनेषु । १ । सक० । सेट् । आ० । धिक्षते । 'शिक्षति' (१७३) वत् ।

× धिवि (धिन्व्)=प्रीणने [१७०] १ । सक० । सेट् । प० । धिनोति ।

धिष=शब्दे । ३ । अक० । सेट् । प० । दिधेष्टि । दिधिष्टः । दिधिषति । ५. दिधेष । ६. धेषिता । ९. अदिधेषीत् । दिधिषुः । दिधिषूः ।

धीङ् (धी)=धारणे । ४ । सक० । अनि० । आ० । ईकारान्तः । ङित् । ओदिच्च । धीयते । ५. दिध्ये । ६. धेता । ९. अधेष्ट । धीत्वा । धीनः । अधीनः परतन्त्रः ।

धुक्ष=संदीपनक्लेशनजीवनेषु । १ । सक० । सेट् । आ० । धुक्षते । 'शिक्षति' (१७२) वत् ।

धुञ् (धु)=कम्पने । ५ । सक० । अनि० । उ० । उकारान्तः । १. धुनोति-धुनुते । २. धुनोतु-धुनुताम् । ३. अधुनोत्-अधुनुत । ४. धुनुयात् । धुनुयाताम् । धुन्वीत । धुन्वीयाताम् । ५. दुधाव । दुधुवतुः । म० दुधविथ-दुधोथ । ६. धोता । ८. धूयात् । धूयास्ताम् ।—धोषीष्ट । ९. अधौषीत्-अधोष्ट । **कर्मणि**—धूयते । **णिचि**—धावयति-ते । **सनि**—दुधूषति-ते । **यङि**—दोधूयते । **यङ्लुकि**—दोधोति ।

धुर्वी (धुर्व्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । धूर्वति । 'गुर्वी' धातुवत् । धूः धुरौ धुरः । धूर्पतिः । धुर्यः । धूर्तः ।

× **धू**=विधूनने [५१३] ६ । सक० । सेट् । प० । ऊकारान्तः । कुटादिः । धुवति । धवित्रम् । धवः=पतिः ।

× **धूञ्** (धू)=कम्पने [४७८] ५ । सक० । **स्वरति सूति**—इति वेट् । उ० । ऊकारान्तः । ञित् । धूनोति-धूनुते । धूपः । धूमः ।

× **धूञ्** (धू)=कम्पने [५७७] ९ । सक० । **स्वरति सूति**—इति वेट् । प्वादिः । ल्वादिश्च । धुनाति-धुनीते ।

धूञ् (धू)=कम्पने । १० । सक० । सेट् । उ० । ऊकारान्तः । आधृषीयः । धूनयति-ते । **धूञ्प्रीञोर्नुग्वक्तव्यः** ।

× **धूप**=सन्तापे [१२४] १ । सक० । सेट् । प० । धूपायति ।

धूप=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । धूपयति-ते ।

धूरी (धूर्)=हिंसागत्योः । ४ । हिंसायां सक० । सेट् । आ० । धूर्यते । 'दीप्यति' (४१३) वत् । ९. अधूरिष्ट ।

धूश =कान्तिकरणे । १० । अक० सेट् । उ० धूशयति-त
धूष =धूषयति-ते ।
धूस =धूसयति-ते ।

धृज=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । धर्जति । ५. दधर्ज कर्षति (२०९) वत् ।

धृजि (धृञ्ज्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० धृञ्जति ५. दधृञ्ज । 'बृंहति' (२०९) वत् ।

× धृङ् (धृ)=अवस्थाने [९२१] ६ । अक० । अनि० आ० ऋकारान्तः । ङित् । ध्रियते ।

धृङ् (धृ)=अवध्वंसने । १ । सक० । अनि० । आ० । ऋकारान्तः । ङित् । धरते । २. धरताम् । ३. अधरत । ४. धरेत । ५. दध्रे । ६. धर्ता । ७. धरिष्यते । ८. धृषीष्ट । ९. अधृत । अधृषाताम् ।

× धृञ् (धृ)=धारणे [२६२] १ । सक० । अनि० । उ० । ऋकारान्तः । ञित् । धराते-ते । **णिचि** —धारयति । **धारेरुत्तमर्णः** । यज्ञदत्तः देवदत्ताय शतं धारयति । निर्धारयति निश्चिनोति ।

× **धृष**=प्रसहने [६४०] १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । धर्षयति-ते

× **ञि धृषा** (धृष्)=प्रागल्भ्ये [४८७] ५ । अक० । सेट् । प० । ञीत् । आदिच्च । धृष्णोति ।

धॄ=वयोहानौ । ९ । अक० । सेट् । प० । ॠकारान्तः । प्वादिः । ल्वादिश्च । धृणाति । 'दृणाति (९८१) वत् । धीर्णः ।

धेक=दर्शने । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । धेकयति-ते ।

× धेट् (धे)=पाने [२६४] १ । सक० । अनि० । प० । धयति । टित्वात् स्तनन्धयी । धेनुः ।

घोर्ऋ (घोर्)=गतिचातुर्ये । १ । अक० । सेट् । प० । ऋकारान्तः । घोरति । २. घोरतु । ३. अघोरत् । ४. घोरेत् । ५. दुघोर । दुघोरतुः । ६. घोरिता । ८. घोर्यात् । ९. अघोरीत् । घोरितकम् ।

× ध्मा=शब्दाग्निसंयोगयोः । अग्निसंयोगो नाम मुखवायुनाऽग्नेः संयोगः [२७४] १ । सक० । अनि० । प० । आकारान्तः । धमति ।

× ध्यै=चिन्तायाम् [२६७] १ । सक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । ध्यायति । धीः क्विप् ।

ध्रज=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । ध्रजति । ५. दध्राज । 'व्रजति' (९३) वत् ।

ध्रजि (ध्रञ्ज्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । ध्रञ्जति । ५. दध्रञ्ज । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

ध्रण=शब्दे । १ । सक० । सेट् । प० । ध्रणति । ५. दध्राण । 'गदति' (३७) वत् ।

उध्रस=(ध्रस्)=उञ्छे । ९ । सक० । सेट् । प० । ध्रस्नाति । ५. दध्रास । दध्रसतुः । ६. ध्रसिता । ९. अध्रासीत् । केचित् 'उध्रस्' इत्येव धातुं वदन्ति । तन्मते उध्रस्नाति । ३. औध्रस्नात् । ५. उद्ध्रसाञ्चकार । ९. औध्रासीत् । इत्यादि ।

उध्रस=उञ्छे । १० । सक० । सेट् । उ० । ध्रासयति–ते । पक्षे उध्रासयति ते ।

ध्राक्षि (ध्राङ्क्ष्)=घोरवाशिते च । १ । अक० । सेट् । प० । ध्राङ्क्षति । ५. दध्राङ्क्ष । 'वाञ्छति' (८९) वत् ।

ध्राखृ (ध्राख्)=शोषणालमर्थयोः । १ । सक० । सेट् । प० । ध्राखति । दध्राख । 'खादति' (३६) वत् ।

ध्राघृ (ध्राघ्)=सामर्थ्ये । १ । अक० । सेट् । आ० । ध्राघते । 'गाधति' (४) वत् ।

ध्राडृ (ध्राड्)=विशरणे । १ । अक० । सेट् । आ० । ध्राडते । 'गाधति' (४) वत् ।

ध्रु=स्थैर्ये । १ । अक० । अनि० । प० । उकारान्तः । ध्रवति । ५. दुध्राव । म० दुध्रविथ-दुध्रोथ । दुध्रविव । 'स्रवति' (२८३) वत् ।

ध्रु=गतिस्थैर्ययोः । ६ । (सक०) । अक० । अनि० । प० । उकारान्तः । कुटादिः । ध्रुवति । ५. दुध्राव । 'गुवति' (९१४) वत् । ध्रुवः पचाद्यच् ।

ध्रुव=गतिस्थैर्ययोः । ६ । (सक०) । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । ध्रुवति । ५. दुध्रोव । ६. ध्रुविता । ८. हलि चेति दीर्घः । ध्रूव्यात् । ९. अध्रुवीत् । 'स्फुटति' (५०९) वत् । ध्रुवः इगुपधलक्षणः कः ।

ध्रेकृ (ध्रेक्)=शब्दोत्साहयोः । १ । अक० । सेट् । आ० । ध्रेकते । 'देवति' (१९०) वत् ।

ध्रै=तृप्तौ । १ । सक० । अनि० । प० । ध्रायति । ऐकारान्तः । 'ध्यायति' (२६७) वत् ।

× ध्वंसु (ध्वंस्)=अध.पतने । गतौ च [२१९] १ । अधः पतनेऽकर्म० । सेट् । आ० । द्युतादिः । ध्वंसते । ध्वंसो नाशः ।

ध्वज=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । ध्वजति । ५. दध्वाज । 'गदति' (३७) वत् ।

ध्वजि (ध्वञ्ज्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । ध्वञ्जति । ५. दध्वञ्ज । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

ध्वण=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । ध्वणति । ५. दध्वाण । 'गदति' (३७) वत् ।

× ध्वन=शब्दे [२२९] १ । अक० । सेट् । प० । घटादिः । ध्वनति ।

ध्वन=शब्दे । १० । अक० । सेट् । उ० । ध्वनयति ।

× **ध्वाक्षि** (ध्वाङ्क्ष्)=घोरवाशिते च [१९७] १ । अक० । सेट् । प० । ध्वाङ्क्षति ।

ध्वृ=कौटिल्ये । १ । अक० । अनि० । प० । ऋकारान्तः । ध्वरति । 'सरति' (२७९) वत् ।

नक्क=नाशने । १० । सक० । सेट् । उ० । नक्कयति ।

× **नट**=नृत्तौ [१०४] १ । अक० । सेट् । प० । नटति । अयं घटादिभिन्न । **णिचि** —नाटयति-ते ।

नट=भाषायाम् । अवस्कन्दने च । १० । सक० । सेट् । उ० । नाटयति ते ।

× **टुनदि** (नन्द्)=समृद्धौ [४८] १ । अक० । सेट् । प० । नन्दति ।

× **नर्द**=शब्दे [४१] १ । अक० । सेट् । प० । नर्दति ।

नल=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । नालयति ।

× **नाथृ**(नाथ्)=याच्ञोपतापैश्वर्याशीष्षु [६] १ । सक० । सेट् । आशीरर्थे आत्मनेपदी । नाथते । अन्यार्थेषु परस्मैपदी । नाथति ।

नाधृ (नाध्)=याच्ञोपतापैश्वर्याशीष्षु । १ । सक० । सेट् । आ० । नाधते । आत्मनेपदि 'नाथति' (६) वत् ।

निवास=आच्छादने । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । निवासयति ते ।

निष्क=परिमाणे । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः ।

नील=वर्णे । १ । अक० । सेट् । प० । नीलति । ५. निनील । 'मीलति' (१५४) वत् ।

नीव=स्थौल्ये । १ । 'णीव' धातुं पश्यत ।

×**नृती** (नृत्)=गात्रविक्षेपे [२९७] ४। अक०। सेट्। प०। नृत्यति **णिचि**—नर्तयते।

नॄ=नये। ९। सक०। सेट्। प०। प्वादिः। ल्वादिश्च। नृणाति। ननार। 'दृणाति' (९८१) वत्। **णिचि**—नरयति-ते। नय-भिन्नेऽर्थे नारयति। नीर्णः।

पक्ष=परिग्रहे। १। सक०। सेट्। प०। पक्षति। पपक्ष। 'नर्दति' (४१) वत्।

पक्ष=परिग्रहे। १०। सक०। सेट्। उ०। पक्षयति-ते।

×**डुपचष्** (पच्)=पाके [३१३] १। द्विक०। अनि०। उ०। पचति-ते।

×**पचि** (पञ्च्)=व्यक्तीकरणे [७१] १। सक०। सेट्। आ०। पञ्चते। 'कम्पति' (११८) वत्।

पचि (पञ्च्)=विस्तारवचने। १०। सक०। सेट्। उ०। प्रपञ्चयति-ते।

पट=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। पटति। ९. पपाट। पेटतुः। 'रटति' (३८) वत्। पटलम्। पटली। पाटली=पुष्पम्। पटुः। पटिमा। पाटवम्। पाटयति=छिनत्ति।

पट=भाषायाम्। १०। सक०। सेट्। उ०। पाटयति-ते।

पट=ग्रन्थे। १०। सक०। सेट्। उ०। अदन्तः। पटयति-ते।

×**पठ**=व्यक्तायां वाचि (११२) १। सक०। सेट्। पठति।

पडि (पण्ड्)=गतौ। १। सक०। सेट्। आ०। पण्डते। 'वन्दति' (९) वत्। पण्डितः।

पडि (पण्ड्)=नाशने। १०। सक०। सेट्। उ०। पण्डयति-ते।

×पण=व्यवहारे स्तुतौ च [१३१] १। सक०। सेट्। व्यवहारे आ०। पणते। स्तुतौ परस्मै०। पणायति। पण्डा बुद्धिः। वणिक्।

पत=गतौ। १०। सक०। सेट्। उ०। पातयति-ते।

×पत्लृ (पत्)=गतौ [२३९] १। अक०। सेट्। प०। पतति। पतयालुः।

पथ=प्रक्षेपे। १०। सक०। सेट्। उ०। पाथयति।

पथि (पन्थ्)=गतौ। १०। सक०। सेट्। उ०। पन्थयति-ते।

पथे (पथ्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। एदित्। पथति। ५. पपाथ। पेथतुः। ९. अपथीत्। 'गदति' (३७) वत्।

×पद्=गतौ [४२१] ४। सक०। अनि०। आ०। पद्यते। पदातिः। पदाजिः।

पद=गतौ। १०। सक०। सेट्। आ०। अदन्तः। आगर्वीयः। पदयते।

पन=स्तुतौ। १। सक०। सेट्। आ०। पनायति-पनते। 'पणायति' (१३१) वत्।

पम्पस्=दुःखे। ११। पम्पस्यति।

पय=गतौ। १। सक०। सेट्। आ०। पयते। ५. पेये। 'दधति' (७) वत्। पयो जलम्।

पयस्=प्रसृतौ। ११। पयस्यति।

पर्ण=हरितभावे। १०। अक०। सेट्। उ०। पर्णयति-ते।

×पर्द=कुत्सिते शब्दे [२३] १। अक०। सेट्। आ०। पर्दते।

पर्प=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। पर्पति। 'नर्दति' (४१) वत्।

पर्ब=गतौ। १। पूर्ववत्।

पर्व=पूरणे। १। 'पर्प' वत्।

पल=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । पलति । पपाऽल । पेलतुः । 'चलति' (२३७) वत् । पलमुन्मानविशेषः । पलालम् । पललम् ।

पल्यूल=लवनपवनयोः । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । पल्यूलयति-ते ।

पश=बन्धने । १० । सक० । सेट् । उ० । पाशयति-ते ।

पष=गतौ । १० । सक० । सेट् । उ० । पषयति ।

पसि (पंस्)=नाशने । १० । सक० । सेट् । उ० । पंसयति-ते ।

× पा=पाने [२७१] १ । सक० । अनि० । प० । पिबति । पाथः=उदकम् ।

× पा=रक्षणे [३६२] २ । सक० । अनि० । प० । पाति । पपीः=सूर्यः । पुमान् ।

पार=कर्मसमाप्तौ । १० । अक । सेट् । उ० । अदन्तः । पारयति-ते ।

× पाल=रक्षणे [६१७] १० । सक० । सेट् । उ० । पालयति-ते । भूपालः ।

पि=गतौ । ६ । सक० । अनि० । प० । पियति । ५. पियाय । 'क्षियति' (५१६) वत् ।

पिच्छ=कुट्टने । १० । सक० । सेट् । उ० । पिच्छयति-ते ।

पिज=हिंसाबलादाननिकेतनेषु । १० । सक० । सेट् । उ० । पेजयति ते ।

पिजि (पिञ्ज्)=वर्ण सम्पर्चने भाषायां च । २ । यथायथं सकर्मकोऽकर्मकश्च । सेट् । आ० । पिङ्क्ते । 'णिजि' धातुवत् । पिङ्गलः । पिञ्जरः । पिञ्जूलः सङ्घातः ।

पिजि (पिञ्ज्)=हिंसाबलादाननिकेतेषु । १० । सक० । सेट् । आ० । पिञ्जयति-ते । पुञ्जः ।

पिट=शब्दसंघातयोः । १ । अक० । सेट् । प० । पेटति । ५. पिपेट । पिपिटतुः । 'चेटति' (१०६) वत् ।

पिठ=हिंसासंक्लेशनयोः । १ । सक० । सेट् । प० । पेठति । 'चेटति' (१०६) वत् । पीठम् ।

×**पिडि** (पिण्ड्)=सङ्घाते [९९] १ । सक० । सेट् । आ० । पिण्डते ।

पिवि (पिन्व्)=सेचने । सेवन इत्येके । सक० । सेट् । प० । पिन्वति । ५. पिपिन्व । 'जिवि' धातुवत् ।

पिश=अवयवे । ६ । अक० । सेट् । प० । मुचादिः । पिंशति । 'खिन्दति' (५३८) वत् । पिशित्वा-पेशित्वा । पिशितम् । पेशी । पिशुनः । पिशङ्गः । पिशङ्गी ।

×**पिष्लृ**(पिष्)=सञ्चूर्णने [५५०] ७ । सक० । अनि० । प० । ऌदित् । पिनष्टि । चोरस्य चोरं वा पिनष्टि ।

पिष्ट=कुट्टने । १० । सक० । सेट् । उ० । पिष्टयति–ते ।

पिस=गतौ । १० । सक० । सेट् । उ० । पेसयति । पेस्वरः ।

पिसि (पिंस्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । पिंसयति-ते ।

पिसृ (पिस्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । पेसति । ५- पिपेस । पिपिसतुः । 'चेटति' (१०६) वत् । पेस्वरः ।

पीङ् (पी)=पाने । ४ । सक० । अनि० । आ० । ङित् । पीयते । ५. पिप्ये । ६. पेता । ८. पेषीष्ट । ९ अपेष्ट । 'डीयति' (४०९) वत् ।

×**पीड**=अवगाहने [६०३] १० । सक० । सेट् । उ० । पीडयति-ते ।

पील=प्रतिष्टम्भे । प्रतिष्टम्भो रोधनम् । १ । सक० । सेट् । प० । पीलति । ५. पिपील । 'मीलति' (१५४) वत् ।

×**पीव**=स्थौल्ये [१६६] १ । अक० । सेट् । प० । पीवति ।

पुंस=अभिवर्धने । १० । सक० । सेट् । उ० । पुंसयति-ते ।

पुट=संश्लेषणे । छेदनेऽपि । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । पुटति । 'कुच' धातुवत् । पुटः । पुटिका ।

पुट=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । पोटयति-ते ।

पुट=संसर्गे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । पुटयति ।

पुटि (पुण्ट्)-भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । पुण्टयति-ते ।

पुट्ट=अल्पीभावे । १० । अक० । सेट् । उ० । पुट्टयति-ते ।

पुड=मर्दने । १ । सक० । सेट् । प० । पोडति । पुपोड । 'शोचति' (७६) वत् ।

पुड=उत्सर्गे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । पुडति । 'कुच' धातुवत् ।

पुडि (पुण्ड्)=सङ्घाते । १ । अक० । सेट् । प० । पुण्डति । 'कुञ्चति' (७७) वत् ।

पुण=कर्मणि शुभे । ६ । अक० । सेट् । प० । पुणति । 'कुच' धातुवत् ।

पुण=संघाते । १० । सक० । सेट् । उ० । पोणयति-ते ।

पुथ=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । पोथयति ।

पुथ=हिंसायाम् । ४ । सक० । सेट् । प० । पुथ्यति । 'कुस्यति' (४१८) वत् ।

× पुथि (पुन्थ्)=हिंसासंक्लेशनयोः [३२] १ । सक० । सेट् । प० । पुन्थति ।

पुर=अग्रगमने । ६ । अक० । सेट् । प० । पुरति । 'कुच' धातुवत् । ८. पूर्यात् । पुरम् । पुरुषः । पूरुषः ।

× पुर्व=पूरणे [१६७] १ । सक० । सेट् । प० । पूर्वति । पूर्वः पूर्वौ पूर्वे ।

पुल=महत्त्वे । १ । अक० । सेट् । प० पोलति ५. पुपोल । 'शोचति' (७६) वत् । पुलिनम् । पुलाकः ।

पुल=महत्त्वे । १० । सक० । सेट् । उ० । पोलयति-ते ।

पुष=पुष्टौ । १ । सक० । सेट् । प० । पोषति । 'शोचति' (७६) वत् । पोषयित्नुः ।

× **पुष**=पुष्टौ [४३१] ४ । सक० । अनि० । प० । पुष्यति ।

× **पुष**=पुष्टौ [५९६] ९ । सक० । सेट् । प० । पुष्णाति ।

पुष=धारणे । १० । सक० । सेट् । उ० । पोषयति-ते ।

पुष्प=विकसने । ४ । अक० । सेट् । प० । पुष्पति । ५. पुपुष्प । ६. पुष्पिता । ९. अपुष्पीत् । पुष्पम् ।

पुस्त=आदरानादरयोः । १० । सक० । सेट् । उ० । पुस्तयति-ते ।

× **पूङ्** (पू)=पवने [२९०] १ । सक० । सेट् । आ० । पवते ।

× **पूज**=पूजायाम् [६१८] १० । सक० । सेट् । उ० । पूजयति ते ।

× **पूयी** (पूय्)=विशरणे दुर्गन्धे च [१४५] १ । अक० । सेट् । आ० । पूयते ।

× **पूरी** (पूर्)=आप्यायने [४१४] ४ । सक० । सेट् । आ० । पूर्यते ।

पूरी (पूर्)=आप्यायने । १० । सक० । सेट् । उ० । पूरयति-ते ।

पूर्ण=संघाते । १० । सक० । सेट् । उ० । पूर्णयति ते ।

पूल=संघाते । १ । अक० । सेट् । प० । पूलति । 'कूजति' (८५) वत् ।

पूष=वृद्धौ । १ । अक० । सेट् । प० । पूषति । 'कूजति' (८५) वत् । पूषा पूषणौ पूषणः ।

पॄ=पालनपूरणयोः । ३ । सक० । अनिट् । प० । ॠकारान्तः । पिपर्ति । पिपृतः । पिप्रति । २. पिपर्तु । पिपृहि । पिपराणि । ३. अपिपः । अपिपृताम् । अपिपरुः । ५. पपार । म० । पपर्थ । ६. पर्ता । ७. परिष्यति । ८. प्रियात् । ९. अपार्षीत् । अपार्ष्टाम् ।

पृ=प्रीतौ [४८१] ५ । सक० । अनि० । प०। ऋकारन्तः । पृणोति ।

पृङ् (पृ)=व्यायामे । प्रायेणायं व्याङ्पूर्वः । ६ । अक० । अनि० । आ० । ऋकारान्तः । व्याप्रियते । ५. व्यापप्रे । ६. व्यापर्ता । ८. व्यापृषीष्ट । ९. व्यापृष्ट ।

पृच=संयमने । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । पर्चयति-ते ।

पृची (पृच्)=सम्पर्चने । २ । सक० । सेट् । आ० । पृक्ते । पृचाते । पृचते । म० पृक्षे । पृचाथे । पृग्ध्वे । २. पृक्ताम् । उ० । पर्चै । ३. अपृक्त । ४. पृचीत । ५. पपृचे । ६. पर्चिता । ८. पर्चिषीष्ट । ९. अपर्चिष्ट । पृक्तः । पर्चितुम् ।

× पृची (पृच्)=सम्पर्चने [५५९] ७ । सक० । सेट् । प० । पृणक्ति ।

पृजि (पृञ्ज्)=सम्पर्चने । २ । सक० । सेट् । आ० । पृङ्क्ते । पृञ्जाते । पृञ्जते । णिजि' धातुवत् ।

पृड=सुखने । ६ । सक० । सेट् । प० । पृडति । ५. पपर्ड । 'तृपति' (५०२) वत् ।

पृण=प्रीणने । ६ । सक० । सेट् । प० । पृणति । 'तृपति' (५०२) वत् । लोकंपृणः ।

पृथ=प्रक्षेपे । १० । सक० । सेट् । उ० । पर्थयति—ते ।

पृषु (पृष्)=सेचनहिंसाक्लेशनेषु । १ । सक० । सेट् । प० । पर्षति 'वर्षति' (२०२) वत् । पृषन् पृषतौ । पृषन् पृषती पृषन्ति । पुरीषम् ।

× पॄ=पालनपूरणयोः [३८४] ३ । सक० । सेट् । प० । पिपर्ति ।

× पॄ=पालनपूरणयोः [५७९] ९ । सक० । सेट् । प० । प्वादिः । ल्वादिश्च । पृणाति । परः परौ परे । पूः पुरौ पुरः ।

× पॄ=पूरणे [६०४] १० । सक० । सेट् । उ० । पारयति—ते ।

पेणृ (पेण्)=गतिप्रेरणश्लेषणेषु । सक० । सेट् । प० । पेणति । 'खेलति' (१५९) वत् ।

पेलृ (पेल्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । पेलति । 'खेलति' (१५९) वत् । पेला भुक्तसमुज्झितम ।

पेवृ (पेव्)=सेवने । १ । सक० । सेट् । आ० । पेवते । 'देवति' (१५०) वत् ।

पेषृ (पेष्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । पेषते 'देवति' (१५०) वत् ।

पेसृ (पेस्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । पेसति । 'खेलति' (१५९) वत् । पेस्वरः ।

पै=शोषणे । १ । सक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । पायति । 'गायति' (२७०) वत् ।

पैणृ (पैण्)=गतिप्रेरणश्लेषणेषु । १ । सक० । सेट् । प० । पैणति । ५. पिपैण । 'खेलति' (१५९) वत् ।

ओ प्यायी (प्याय्)=वृद्धौ । १ । अक० । सेट् । आ० । ओदित् । ईदिच्च । ५. पिप्ये । ६. प्यायिता । ८. प्यायिषीष्ट । ९. अप्यायि । दीपजने–ति चिण् । यङि— पेपीयते । यङ्लुकि— पाप्याति । पीनम् । प्यायः पी निष्ठायाम् । आपीनमूधः ।

प्यैङ् (प्यै)=वृद्धौ । १ । अक० । अनि० । आ० । प्यायते । ५. पप्ये । 'त्रायति' (२८९) वत् ।

× प्रच्छ=ज्ञीप्सायाम् [९२२] ६ । द्विकर्म० । अनि० । प० । पृच्छति । प्राट् । प्राच्छौ ।

× प्रथ=प्रख्याने [२२७] १ । अक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । प्रथते ।

प्रथ=प्रख्याने । १० । सक० । सेट् । उ० । प्राथयति ते ।

प्रस=विस्तारे । १ । सक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । प्रसते । 'प्रथति' (२२७) वत् ।

प्रा=पूरणे । २ । सक० । अनि० । प० । आकारान्तः । प्राति । 'याति' (३५६) वत् । प्रायः ।

× प्रीङ् (प्री)=प्रीतौ [४०८] ४ । अक० । अनि० । आ० । ईकारान्तः । प्रीयते ।

× प्रीञ् (प्री)=तर्पणे कान्तौ च [९६७] ९ । सक० । अनि० । उ० । ईकारान्तः । ञित । प्रीणाति–प्रीणीते ।

प्रीञ् (प्री)=तर्पणे कान्तौ च । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । ईकारान्तः । प्रीणयति–ते । प्रययति-ते । मैत्रेयमते नुक् नास्ति । अतः प्राययति-ते । इति रूपम् ।

प्रुङ् (प्रु)=गतौ । १ । सक० । अनि० । आ० । प्रवते । 'कुङ्' धातुवत् । कटं प्रवते कटप्रूः । **णौ चङि— स्रवतिश्रृणोति** – अपिप्रवत्- अपुप्रवत् ।

प्रुड=मर्दने । १ । सक० । सेट् । प० । प्रोडति । 'शोचति' (७१) वत् ।

प्रुष=स्नेहनसेवनपूरणेषु । ९ । सक० । सेट् । प० । प्रुष्णाति । 'पुष्णाति' (९९१) वत् ।

प्रुषु (प्रुष्)=दाहे । १ । सक० । सेट् । प० । प्रोषति । 'चेटति' (१०६) वत् ।

प्रेषृ (प्रेष्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । प्रेषते । 'देवति' (१५०) वत् । प्रेषयति । प्रेषणम् । प्रेष्यः ।

प्रैणृ (प्रैण्)=गतिप्रेरणश्लेषणेषु । १ । सक० । सेट् । प० । प्रैणति । 'खेलति' (१२९) वत् ।

प्रोथृ (प्रोथ्)=पर्याप्तौ । १ । अक० । सेट् । उ० । प्रोथति-ते । ५. पुप्रोथ-पुप्रोथे । ६. प्रोथिता । ७. प्रोथिष्यति-ते । ८. प्रोथ्यात्-प्रोथिषीष्ट । ९. अप्रोथीत्-अप्रोथिष्ट ।

प्लिह=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । प्लेहते । २. प्लेहताम् । ५. पिप्लिहे । ६. प्लेहिता । ८. प्लेहिषीष्ट । ९. अप्लेहिष्ट । प्लिहितः । प्लीहा । प्लीहानौ । 'क्ष्विदा' धातुवत् ।

प्ली=गतौ । ९ । सक० । अनि० । प० । प्वादिः । ल्वादिश्च । प्लिनाति । 'क्रीणाति' (९८६) वत् । प्लीनः ।

प्लुङ् (प्लु)=गतौ । जलोपरिसर्पणे च । १ । सक० । अनि० । आ० । प्लवते । ५. पुप्लुवे । 'कुङ्' धातुवत् । प्लवगः । प्लवः=उडुपम् । मज्जन्त्यलाबूनि, ग्रावाणः प्लवन्ते ।

× प्लुष=दाहे । [३९६] ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । प्लुष्यति ।

प्लुष=दाहे । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिभिन्नः । ९. अप्लोषीत् । शेषं पूर्ववत् ।

प्लुष=दाहे । ९ । सक० । सेट् । प० । प्लुष्णाति । 'मुष्णाति' (९९७) वत् ।

प्लुषु (प्लुष्)=दाहे । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । प्लोषति । ५. पुप्लोष । 'शोचति' (७६) वत् । प्लुषित्वा-प्लोषित्वा । प्लुष्टः ।

प्सा=रक्षणभक्षणयोः । २ । सक० । अनि० । प० । आकारान्तः । प्साति । ५. पप्सौ । 'पाति' (३६२) वत् ।

फ

× फक्क=नीचैर्गतौ [६१] १ । सक० । सेट् । प० । फक्कति ।

फण=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । फणादिः । घटादिश्च । फणति । ५. पफाण । **फणां च सप्तानाम्** । पफणतुः-फेणतुः । पफणुः-

फेणुः। म० पफणिथ-फेणिथ। उ० पफाण पफण। पफ-णिव-फेणिव। 'गदति' (३७) वत्। फाण्टम् अनायासकृतं कषायविशेषो वा

फर्व=पूरणे। १। सक०। सेट्। प०। फर्वति। 'नर्दति' (४१) वत्।

×फल=निष्पत्तौ [१९७] १। अक०। सेट्। प०। फलति 'रदति' (३८) वत्।

×ञिफला (फल्)=विशरणे [१९३] १। अक०। सेट्। प०। फलति।

फुल=सञ्चरणे। ६। अक०। सेट्। प०। कुटादिः। फुलति। 'कुच' धातुवत्।

×फुल्ल=विकसने [१५८] १। अक०। सेट्। प०। फुल्लति।

फेल्ट (फेल्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। फेलति। ५. पिफेल। 'खेलति' (१५९) वत्।

ब

बण=शब्दे। १। अक०। सेट्। प०। बणति। ५. बबाण। बेणतुः। 'रदति' (३८) वत्। बाणः।

बद=स्थैर्ये। १। अक०। सेट्। प०। बदति। ५. बबाद। बेदतुः। 'रदति' (३८) वत्। बदरम्।

×बध=बन्धने [२९६] १। सक०। सेट्। आ०। बीभत्सते।

बध=संयमने। १०। सक०। सेट्। उ०। बाधयति-ते।

×बन्ध=बन्धने [५८८] ९। सक०। अनि०। प०। बध्नाति।

बन्ध=संयमने। १०। सक०। सेट्। प०। छान्दसः। बन्धयति-ते।

बर्ब=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। बर्बति। 'नर्दति' (४१) वत्।

बर्ह=प्राधान्यपरिभाषणाहिंसाप्रसादेषु। १। सक०। सेट्। आ०। बर्हते। ५. बबर्हे। 'कत्थति' (२६) वत्। बर्हः। बर्हीं।

बर्ह=हिंसायाम् । भाषायां च । १० । सक० । सेट् । उ० । बर्ह-
यति–ते ।

× बल=प्राणने । धान्यावरोधे च [२३८] १ । सक० । सेट् । प० ।
बलति । ५. बबाल । बेलतुः । 'रदति' (३८) वत् । बलम् ।
बली ।

बल=प्राणने । १० । सक० । सेट् । उ० । ज्ञपादित्वान्मित् । बल-
यति–ते ।

बल्ह=प्राधान्यपरिभाषणहिंसाप्रसादेषु । १ । सक० । सेट् । आ० ।
बल्हते । ५. । बबल्हे । 'कत्थति' (२६)वत् ।

बल्ह=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । बल्हयति–ते ।

बष्क=दर्शने । १० । सक० । सेट् । उ० । बष्कयति–ते । बष्क-
यणी=चिरसूता गौः ।

बसु (बस्)=स्तम्भे । ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । बस्यति ।
५. बबास । बेसतुः । 'यस्यति' (४५७) वत् ।

बहि (बंह्)=वृद्धौ । १ । अक० । सेट् । प० । बंहते । ५. बबंहे ।
'कम्पति' (११८) वत् । बहुः । लघिबंह्योर्नलोपश्च ।

बाडृ (बाड्)=आप्लाव्ये । १ । अक० । सेट् । आ० । बाडते । ५.
बबाडे । 'गाधति' (४) वत् ।

× बाधृ (बाध्)=लोडने [५] १ । सक० । सेट् । आ० । बाधते ।

बाहृ (बाह्)=प्रयत्ने । १ । अक० । सेट् । आ० । बाहते । 'बाधति'
(५) वत् । बाढं भृशम् । क्षुब्धस्वान्ते–ति । निपातः ।

बिट=आक्रोशे । १ । अक० । सेट् । प० । बेटति । ५. बिबेट ।
बिबिटतुः । 'चेटति' (१०६) वत् ।

बिदि (बिन्द्)=अवयवे । १ । अक० । सेट् । प० । बिन्दति । 'कुन्थति' (३२) वत् । बिन्दुः ; बाहुलकादुप्रत्ययः ।

बिल=भेदने । ६ । सक० । सेट् । प० । बिलति । ५. बिबेल । बिबिलतुः । 'लिखति' (९०८) वत् । बिलम् । कप्रत्ययः ।

बिस=क्षेपे । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । बिस्यति । ५. बिबेस । बिबिसतुः । 'कुस्यति' (४९८) वत् । बिसम् ; कः । बिस्तः ; स्तन् ।

× बुक्क=भषणे [१३] १ । अक० । सेट् । प० । बुक्कति ।

बुक्क=भषणे । १० । सक० । सेट् । उ० । बुक्कयति–ते ।

बुगि (बुङ्ग्)=वर्जने । १ । सक० । सेट् । प० । बुङ्गति । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

× बुध=बोधने [२४९] १ । सक० । सेट् । प० । बोधति । बोधित्वा–बुधित्वा । **रलो व्युपधा**—दिति वा कित् ।

× बुध=अवगमे [४२४] ४ । सक० । अनि० । आ० । बुध्यते । बुबुधानः बोद्धुमिच्छुः । **मुचिबुधिभ्यां सन्वच्च** । बुधानः=आनच् ।

बुधिर् (बुध्)=बोधने [२९४] १ । सक० । सेट् । उ० । इरित् । बोधति–ते ।

उबुन्दिर् (बुन्द्)=निशामने । १ । सक० । सेट् । उ० । इरित् । बुन्दति–ते । ५. बुबुन्द–बुबुन्दे । ९. अबुदत्–अबुन्दीत् । अबुन्दिष्ट । बुन्दित्वा–बुन्त्वा । बुन्नम् । बुद्बुदम् ।

बुस=उत्सर्गे । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । बुस्यति । ५. बुबोस । बुबुसतुः । 'कुस्यति' (४९८) वत् । बुसम् ।

बुस्त=आदरानादरयोः । १० । सक० । सेट् । उ० । बुस्तयति–ते ।

बृह=वृद्धौ । १ । अक० । सेट् । प० । बर्हति । ५. बबर्ह ।

(२०२) वत् । **वर्तमाने पृषद्बृहज्जगच्छतृवच्च** । बृहन् बृहन्तौ

× **बृहि** (बृंह्)=वृद्धौ [२०९] १ । अक० । सेट् । प० । बृंहति । प्रभौ परिबृढः । ब्रह्म । **बृंहेर्नोऽच्च** ।

बृहि (बृंह्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । बृंहयति-ते ।

बृहिर् (बृह्)=१ । अक० । सेट् । प० । बर्हति । ९. अबृहत्-अबर्हीत् । 'वर्षति' (२०२) वत् ।

बृहू (बृह्)=उद्यमने । ६ । सक० । वेट् । प० । बृहति । ५. बबर्ह । 'तृहू) धातुवत् ।

बेहृ (बेह्)=प्रयत्ने । १ । अक० । सेट् । आ० । बेहते । ५. बिबेहे । 'देवति' (१९०) वत् ।

ब्युस=विभागे । ४ । सक० । सेट् । प० । ब्युस्यति । 'कुस्यति' (४९८) वत् ।

ब्रुड=संवरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । ब्रुडति । ५. बुब्रोड । 'कुच' धातुवत् ।

× **ब्रूञ्** (ब्रू)=व्यक्तायां वाचि [३९१] २ । द्विकर्म० । सेट् । वच्यादेशे त्वनिट् । उ० । ब्रवीति-आह-ब्रूते ।

=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । ब्रूसयति-ते ।

भ

भक्ष=अदने । १ । सक० । सेट् । प० । भक्षति । 'भ्रक्ष' धातुवत् ।

× **भक्ष**=अदने [६०६] १० । सक० । सेट् । उ० । भक्षयति-ते ।

× **भज**=सेवायाम्]३१४] १ । सक० । अनि० । उ० । भजति-ते.। विभक्तव्यः । विभाज्यः । भगः=भाग्यम् । भक्तिः ।

भज=विश्राणने । १० । सक० । सेट् । उ० । भाजयति-ते । ९. अबीभजत्-त ।

भजि (भञ्ज्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । भञ्जयति-ते ।

× भञ्जो (भञ्ज्)=आमर्दने [५५१] ७ । सक० । अनि० । प० । ओदित् । भनक्ति । **भञ्जभासभिदो घुरच्** । भङ्गुरः ।

भट=भृतौ । १ । सक० । सेट् । प० । भटति । ५. बभाट । बभटतुः । 'गदति' (३७) वत् । भटः । भटित्रम् ।

भट=परिभाषणे । परिहासः सनिन्दोपालम्भश्च परिभाषणम् । १ । सक० । सेट् । प० । भटति । अयं मित् । भटयति-ते । 'गदति' (३७) वत् ।

भडि(भण्ड्)=परिभाषणे । १ । सक० । सेट् । आ० । भण्डते । 'वन्दति' (९) वत् ।

× भण=शब्दे [१३१] १ । सक० । सेट् । प० । भणति । भाण्डम् ।

× भदि (भन्द्)=कल्याणे सुखे च [१०] १ । अक० । सेट् । आ० । भन्दते ।

भर्त्स=तर्जने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । भर्त्सयते ।

भर्व=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । भर्वति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

भल=परिभाषणहिंसादानेषु । १ । सक० । सेट् । आ० । भलते । ५. बभले । 'कलति' (१४९) वत् ।

भल=आभण्डने । १० । सक० । सेट् । उ० । भालयति-ते ।

भल्ल=परिभाषणहिंसादानेषु । १ । सक० । सेट् । आ० । भल्लते । ५. बभल्ले । 'कत्थति' (२६) वत् ।

भष=भर्त्सने । इह भर्त्सनं श्वरवः । १ । अक० । सेट् । प० । भषति । 'गदति' (३७) वत् । भषकः ।

भस=भर्त्सनदीप्त्योः । ३ । भर्त्सने सकर्म० । दीप्तावकर्म० । सेट् । छान्दसः । बभस्ति । बब्धः । बप्सति । २. बभस्तु-बब्धात् । बब्धाम् । म० । बब्धि । उ० । बभसानि । ३. अबभः । अबब्धाम् । अबप्सुः । ४. बप्स्यात् । बप्स्याताम् । ५. बभास । बप्सतुः । ६. भसिता । ८. भस्यात् । भस्यास्ताम् । ९. अभासीत् । अभासिष्टाम् । भस्म । भस्त्रिका । भस्त्रा । न बभस्तीति नभः ।

× **भा**=दीप्तौ [३९८] २ । अक० । अनि० । प० । भाति ।

× **भाज**=पृथक्करणे [६४९] १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । भाजयति-ते । विभागः ।

× **भाम**=क्रोधे [१३२] १ । अक० । सेट् । आ० । भामते ।

भाम=क्रोधे । १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । भामयति-ते ।

× **भाष**=व्यक्तायां वाचि [१७९] १ । द्विकर्म० । सेट् । आ० । भाषते । माणवकं धर्मं भाषते ।

× **भासृ** (भास्)=दीप्तौ [१८०] १ । अक० । सेट् । आ० । भासते ।

× **भिक्ष**=भिक्षायाम् [१७४] १ । द्विक० । सेट् । आ० । भिक्षते । बलिं भिक्षते वसुधाम् ।

भिदि (भिन्द्)=अवयवे । १ । अक० । सेट् । प० । भिन्दति । 'क्लिन्दति' (५१) वत् ।

× **भिदिर्** (भिद्)=विदारणे [९४०] ७ । सक० । अनि० । उ० । इदित् । भिनत्ति-भिन्ते ।

भिषज्=चिकित्सायाम् । ११ । भिषज्यति । भिषक्=वैद्यः ।

× ञिभी (भी)=भये [३८२] ३ । अक० । अनि० । प० । ईकारान्तः । ञीत् । बिभेति ।

× भुज=पालनाभ्यवहारयोः [५५२] ७ । सक० । अनि० । प० । भुनक्ति ।

भुजो (भुज्)=कौटिल्ये । ६ । अक० । अनि० । प० । ओदित् । भुजति । ५. बुभोज । म० बुभोजिथ । ६. भोक्ता । ७. भोक्ष्यति । ८. भुज्यात् । भुज्यास्ताम् । ९. अभौक्षीत् । अभौक्ताम् । ओदितश्च । भुग्नः ।

भुरण=धारणपोषणयोः । ११ । भुरण्यति ।

भुव=अवकल्कने । अवकल्कनं मिश्रीकरणं चिन्तनं वा । १० । सक० । सेट् । उ० । भावयति—ते । भुवोऽवकल्कने । अवकल्कनेऽर्थे णिच् ।

× भू=सत्तायाम् [१] १ । अक० । सेट् । प० । भवति ।

× भू=प्राप्तौ [१३८' १० । सक० । सेट् । आ० । आधृषीयः । भावयते । भवति—ते ।

× भूष=अलङ्कारे [१९२] १ । सक० । सेट् । प० । भूषति ।

भूष=अलङ्करणे । १० । सक० । सेट् । उ० । भूषयति—ते । भूषा । भूषणम् ।

× भृजी (भृज्)=भर्जने [७३] १ । सक० । सेट् । आ० । भर्जते ।

× भृञ् (भृ)=भरणे [२६०] १ । सक० । अनि० । उ० । भरति—ते । भृङ्गारः ।

× डुभृञ् (भृ)=धारणपोषणयोः [३८५] ३ । सक० । अनि० । उ० । ञित् । ड्वित् । बिभर्ति—बिभृते ।

मृड=निमज्जने । ६ । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । मृडति । ५. बभर्ड । 'कुड' धातुवत् ।

भृशि (भृंश्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । भृंशयति ।

भृशु (भृश्)=अधःपतने । ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । भृश्यति । 'हृष्यति' (४६३) वत् । भृशम् ।

भॄ=भर्त्सने । भरण इत्येके । वयोहानावित्यपरे । ९ । सक० । सेट् । प० । ॠकारान्तः । प्वादिः । ल्वादिश्च । भृणाति । भूर्णः । परस्मैपदि—'स्तृणाति' (५७४) वत् ।

भेषृ (भेष्)=भये । गतावित्येके । १ । अक० । सेट् । उ० । भेषति-ते । 'णेट्ट' धातुवत् ।

भ्यस=भये । १ । अक० । सेट् । आ० । भ्यसते । ५. बभ्यसे । 'स्वदति' (१६) वत् ।

भ्रंशु (भ्रंश्)=अवस्रंसने । १ । अक० । सेट् । आ० । द्युतादिः । भ्रंशते । 'स्रंसति' (२१८) वत् । भ्रंशः ।

× भ्रंशु (भ्रंश्)=अवस्रंसने [४१०] ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः। भ्रश्यति ।

भ्रंसु (भ्रंस्)=अवस्रंसने । प्रथम 'भ्रंशु' वत् ।

भ्रक्ष=अदने । १ । सक० । सेट् । उ० । भ्रक्षति-ते । २. भ्रक्षतु-ताम् । ३. अभ्रक्षत्-त । ५. बभ्रक्ष-बभ्रक्षे । ६. भ्रक्षिता । ७. भ्रक्षिष्यति-ते । ८. भ्रक्ष्यात्-भ्रक्षिषीष्ट । ९. अभ्राक्षीत्-अभ्रक्षीत्-अभ्रक्षिष्ट ।

भ्रण=शब्दे । १ । सक० । सेट् । प० । भ्रणति । ५. बभ्राण । बभ्रणतुः । 'क्वणति' (१३९) वत् ।

× भ्रमु (भ्रम्)=चलने । [२४२] १ । अक० । सेट् । प० । उदित् भ्रमति-भ्राम्यति । भ्रूः । भ्रमरः ।

× **भ्रमु** (भ्रम्)=अनवस्थाने [४१२] ४ । अक० । सेट् । प० । उदित् । भ्राम्यति–भ्रमति ।

भ्रशु (भ्रश्)=अवस्रंसने । ४ । अक० । सेट् । प० । भ्रश्यति । ५. बभ्राश । बभ्रशतुः । 'स्रसु' धातुवत् ।

× **भ्रस्ज**=पाके [४९२] ६ । सक० । अनि० । उ० । भृज्जति–ते ।

× **भ्राजृ**(भ्राज्)=दीप्तौ [७९] १ । अक० । सेट् । आ० । भ्राजते । ५. बभ्राजे । बभ्राजाते ।

टुभ्राजृ(भ्राज्)=दीप्तौ । १ । अक० । सेट् । आ० । ऋकारान्तः । ट्वित् । फणादिः । भ्राजते । ५. भ्रेजे । भ्रेजाते । भ्रेजिरे । बभ्राजे । बभ्राजाते । बभ्राजिरे । शेषं पूर्ववत् । नभ्राट् । भ्राता । भ्राजथुः ।

टुभ्राश्(भ्राश्)=दीप्तौ । १ । अक० । सेट् । आ० । फणादिः । **वा भ्राशभ्लाशे**–ति वा श्यन् । भ्राश्यते–भ्राशते । २. भ्राश्यताम्–भ्राशताम् । ३. अभ्राश्यत–अभ्राशत । ४. भ्राश्येत–भ्राशेत । ५. भ्रेशे । भ्रेशाते । बभ्राशे । बभ्राशाते । शेषं 'भ्राजति' (७९) वत् ।

भ्री=भये । भरण इत्येके । ९ । अक० । अनि० । प० । प्वादिः । भ्रिणाति । केषाञ्चिन्मतेऽस्य प्वादित्वं नास्ति । तदा भ्रीणाति । 'क्रीणाति' (९८६) वत् ।

भ्रूण=आशाविशङ्कनयोः । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । भ्रूणयते ।

भ्रेजृ (भ्रेज्)=दीप्तौ । १ । अक० । सेट् । आ० । भ्रेजते । बिभ्रेजे । 'देवति' (१९०) वत् ।

भ्रेषृ (भ्रेष्)=भये गतौ च । १ । अक० । सेट् । उ० । भ्रेषति–ते । 'णेट' धातुवत् । भ्रेषः ।

भ्लक्ष=अदने । १ । सक० । सेट् । उ० । भ्लक्षति-ते । 'भ्रक्ष' धातुवत् ।

टुभ्लाशृ(भ्लाश्)=दीप्तौ । १ । अक० । सेट् । आ० । फणादिः । भ्लाश्यते-भ्लाशते । 'भ्राशृ' धातुवत् ।

भ्लेषृ(भ्लेष्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । उ० । भ्लेषति-ते । 'णेष्ट' धातुवत् ।

म

मकि(मङ्क्)=मण्डने । १ । सक० । सेट् । आ० । मङ्कते । 'कम्पति' (११८) वत् ।

मख=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । मखति । ५. ममाख । मेखतुः । 'रदति' (३८) वत् । मखो यज्ञः ।

मखि (मङ्ख्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । मङ्खति । ५. ममङ्ख । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

मगध=परिवेष्टने । नीचदास्य इत्येके । ११ । मगध्यति ।

मगि (मङ्ग्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । मङ्गति । 'क्रन्दति' (९०) वत् । मङ्गलम् ।

मघि (मङ्घ्)=गत्याक्षेपे कैतवे च । गतौ गत्यारम्भे चेत्यन्ये । १ । सक० । सेट् । आ० । मङ्घते । 'कम्पति' (११८) वत् ।

मघि (मङ्घ्)=मण्डने । १ । सक० । सेट् । प० । मङ्घति । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

मच=दम्भे । १ । अक० । सेट् । आ० । मचते । ५. मेचे । 'चकति' (५७) वत् ।

मचि (मञ्च्)=धारणोच्छ्रायपूजनेषु । १ । सक० । सेट् । आ० । मञ्चते । 'कम्पति' (११८) वत् । मञ्चः=खट्वा ।

मज=मदने शब्दे च । १ । अक० । सेट् । प० । मजति । ५. ममाज । मेजतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

मजि (मञ्ज्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । मञ्जति । 'क्रन्दति' (५०) वत् । मञ्जु । मञ्जुलम् ।

मठ=मदनिवासयोः । १ । अक० । सेट् । प० । मठति । ५. ममाठ । मेठतुः । 'रदति' (३८) वत् । मठः=छात्रादिनिलयः ।

मठि (मण्ठ्)=शोके । शोक इह आध्यानम् । १ । अक० । सेट् । आ० । मण्ठते । 'कम्पति' (११८) वत् । मातुर्मण्ठते ।

मडि (मण्ड्)=विभाजने । १ । सक० । सेट् । आ० । मण्डते । 'वन्दति' (९) वत् ।

× **मडि** (मण्ड्)=भूषायाम् [१०९] १ । सक० । सेट् । प० । मण्डति । मण्डं । दधिभवम् ।

× **मडि** (मण्ड्)=भूषायाम् हर्षे च [६११] १० । सक० । सेट् । उ० । मण्डयति–ते ।

मण=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । मणति । ५. ममाण । मेणतुः । 'रदति' (३८) वत् । मणिः । मणितम् । मण्डम् ।

× **मत्रि** (मन्त्र्)=गुप्तभाषणे [६२२] १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । मन्त्रयते । आमन्त्रणम्=कामचारानुज्ञा । निमन्त्रणम्=श्राद्धभोजने प्रवर्तनम् ।

मथि (मन्थ्)=हिंसासंक्लेशनयोः । १ । सक० । सेट् । प० । मन्थति । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

मथे (मथ्)=विलोडने । १ । सक० । सेट् । प० । मथति । ५. ममाथ । मेथतुः । ९. अमथीत् । 'रदति' (३८) वत् ।

मद=तृप्तियोगे । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । मादयते ।

× मदि (मन्द्)=स्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिषु [११] १ । कान्तिगत्योः सकर्म० । सेट् । आ० । मन्दते ।

× मदी (मद्)=हर्षे [४९९] ४ । अक० । सेट् । प० । ईदित् । शमादिः । पुषादिः । माद्यति । **जुगुप्साविरामप्रमादार्थानामुपसंख्यानम्** । धर्मात्प्रमाद्यति ।

× **मन**=ज्ञाने [४२८] ४ । सक० । अनि० । आ० । अनुदात्तोपदेशः । मन्यते । मधुः । मधुरः ।

मनस्=उपतापे । ११ । मनस्यति ।

× **मनु** (मन्)=अवबोधने [५६४] ८ । सक० । सेट् । आ० । तनोत्यादिः । मनुते ।

× **मन्थ**=विलोडने [३१] १ । द्विक० । सेट् । प० । सुधां क्षीरनिधिं मन्थति ।

× **मन्थ**=विलोडने [५९१] ९ । द्विक० । सेट् । प० । सुधां क्षीरनिधिं मथ्नाति ।

मभ्र=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । मभ्रति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

मय=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । मयते । ९. मेये । 'दधति' (७) वत् ।

मर्च=शब्दे । १० । अक० । सेट् । उ० । मर्चयति-ते ।

मर्ब=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । मर्बति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

मर्व=पूरणे । १ । सक० । सेट् । प० । मर्वति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

मल=धारणे । १ । सक० । सेट् । आ० । मलते । 'चकति' (९७) वत् ।

मल्ल=धारणे । १ । सक० । सेट् । आ० । मल्लते । ममल्ले । 'कत्थति' (२६) वत् ।

मव=बन्धने । १ । सक० । सेट् । प० । मवति । ५. ममाव । मेवतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

मव्य=बन्धने । १ । सक० । सेट् । प० । मव्यति । ५. ममव्य । ६. मव्यिता । 'नर्दति' (४१) वत् ।

मश=शब्दे । रोषकृते छन्दने गतौ च । १ । सक० । सेट् । प० । मशति । 'रदति' (३८) वत् । मशकः ।

मष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । मषति । 'रदति' (३८) वत् । मषी । मषिः ।

मसी=परिणामे । परिणामो विकारः । ४ । अक० । सेट् । प० । ईदित् । पुषादिः । मस्यति । ५. ममास । मेसतुः । ९. अमसत् । 'त्रस्यति' (१९८) वत् । मस्तः । मस्तु=दधिभवम् । मस्तकम् ।

मस्क=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । मस्कते । 'कत्थति' (२६) वत् । मस्करो=वेणुः । मस्करी=भिक्षुः ।

× **टुमस्जो** (मस्ज्)=शुद्धौ [१२४] ६ । अक० । अनि० । प० । ओदित् । ट्वित् । मज्जति । मज्जथुः ।

× **मह**=पूजायाम् । [२०७] १ । सक० । सेट् । उ० । महति । मघवा । **श्वन्नुक्षन्निति** निपातनात्साधुः । महान् महान्तौ महान्तः । मही । महिषः । महिषी=राज्ञी ।

मह=पूजायाम् । १० । स० । सेट् । उ० । अदन्तः । महयति-ते ।

× **महि** (मंह्)=वृद्धौ [१८९] १ । अक० । सेट् । आ० । मंहते ।

महि (मंह्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । मंहयति-ते ।

महीङ् (मही)=पूजायाम् । ११ । महीयते ।

× **मा**=माने [३६६] २ । सक० । अनि० । प० । आकारान्तः । माति । **सनिमीमाघु**-मित्सति । जामाता । **द्युतिस्यतिमास्था**-मितः ।

माक्षि (माङ्क्ष्)=काङ्क्षायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । माङ्क्षति । 'काङ्क्षति' (१९३) वत् ।

× माङ् (मा)=माने शब्दे च [३८६] ३ । सक० । अनि० । आ० । आकारान्तः । भृञादिः । मिमीते । अर्यमा ।

माङ् (मा)=माने । ४ । सक० । अनि० । आ० । आकारान्तः । मायते । ५. ममे । ६. माता । ८. मासीष्ट । ९. अमास्त ।

× **मान**=पूजायाम् [२९५] १ । सक० । सेट् । आ० । नित्यसन्नन्तः । मीमांसते ।

मान=पूजायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । मानयति-ते । माता=अम्बा । मातरौ । मातरः ।

मान=स्तम्भे । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । मानयते । मानोऽहङ्कारः ।

मान्थ=हिंसासंक्लेशनयोः । १ । सक० । सेट् । प० । मान्थति । ५. ममान्थ । 'मन्थति' (३१) वत् ।

मार्ग=अन्वेषणे । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । मार्गयति-ते । मार्गः=पन्थाः ।

मार्ज=शुद्धौ । १० । सक० । सेट् । उ० । मार्जयति-ते ।

माहृ (माह्)=माने । १ । सक० । सेट् । उ० । माहति-ते । ममाह-हे । 'चायृ' धातुवत् ।

मिच्छ=उत्क्लेशे । उत्क्लेशः=पीडा । ६ । सक० । सेट् । प० । मिच्छति । ५. मिमिच्छ । ७. मिच्छिष्यति । ९. अमिच्छीत् ।

मिजि (मिञ्ज्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । मिञ्जयति-ते ।

× डुमिञ् (मि) प्रक्षेपणे [४७३] सक० । अनि० । उ० । ञित् ड्वित्च । मिनोति-मिनुते । मित्रिमम् ।

मिथृ (मिथ्)=मेधाहिंसनयोः । १ । सक० । सेट् । उ० । मेथति-मेथते । ५. मिमेथ-मिमिथे । 'णिदृ' धातुवत् ।

ञिमिदा (मिद्)=स्नेहने । ४ । सक० । सेट् । प० । ञीत् । पुषादिः । मेद्यति । 'ञिक्ष्विदा' धातुवत् । मेदुरः । मिन्नः । मेदः ।

मिदि (मिन्द्)=स्नेहने । १० । सक० । सेट् । उ० । मिन्दयति-ते ।

मिदृ (मिद्)=मेधाहिंसनयोः । १ । हिंसने सक० । सेट् । उ० । मेदति-ते । 'णेदृ' धातुवत् ।

मिधृ (मिध्)=पूर्ववत् । गृहमेधी ।

मिल=श्लेषणे । ६ । सक० । सेट् । प० । मिलति । मेलनम् । 'लिखति' (५०८) वत् ।

× **मिल**=सङ्गमे [५३१] ६ । अक० । सेट् । उ० । मिलति-ते ।

मिवि (मिन्व्)=सेचने । सेवन इत्येके । १ । सक० । सेट् । प० । मिन्वति । मिमिन्व । 'जिवि' धातुवत् ।

मिश=शब्दे रोषकृते बन्धने गतौ च । १ । सक० । सेट् । प० । मिशति । ५. मिमेश । मिमिशतुः । 'चेटति' (१०६) वत् ।

× **मिश्र**=सम्पर्के [६५६] १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । मिश्रयति--ते ।

मिष=स्पर्धायाम [२०७] ६ । अक० । सेट् । प० । मिषति ।

मिषु (मिष्)=सेचने । १ । सेवन इत्येके । सक० । सेट् । प० । मिषति । ५. मिमेष । मिमिषतुः । 'चेटति' (१०६) वत् । मिषित्वा-मिष्ट्वा । मिष्ट ।

× **मिह**=सेचने [३११] १ । सक० । अनि० । प० । मेहति ।

मी=गतौ । १० । सक० । सेट् । उ० । ईकारान्तः । आधृषीयः । माययति-ते ।

मीङ् (मी)=हिंसायाम् । हिंसाऽत्र प्राणवियोगः । ४ । अक० । अनि० । आ० । ईकारान्तः । ओदित् । मीयते । ५. मिम्ये । ६. मेता । ७. मेष्यते । ८. मेषीष्ट । ९. अमेष्ट । **सनि**—मित्सते । मीत्वा । मीनः ।

×**मीञ्** (मी)=हिंसायाम् [९६९] ९ । सक० । अनि० । उ० । ञित् । ईकारान्तः । मीनाति–मीनीते । मयूरः ।

मीमृ(मीम्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । ऋदित् । मीमति । ५. मिमीम । मिमीमतुः । ६. मीमिता । ९. अमीमीत् । 'क्रीडति' (११४) वत् ।

×**मील**=निमेषणे [१५४] १ । सक० । सेट् । प० । मीलति ।

मीव=स्थौल्ये । १ । अक० । सेट् । प० । मीवति । 'जीवति' (१६५) वत् ।

मुच=प्रमोचने । १० । सक० । सेट् । उ० । मोचयति–ते ।

मुचि(मुञ्च्)=कल्कने । कल्कनं शाठ्यं दम्भश्च । १ । अक० । सेट् । आ० । मुञ्चते । २. मुञ्चताम् । ५. मुमुञ्चे । 'स्कुन्दति' (८) वत् ।

मुचु (मुच्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । मोचति । ५. मुमोच । मुमुचतुः । 'शोचति' (७६) वत् । मोचित्वा–मुक्त्वा । मुक्तः ।

×**मुच्लृ** (मुच्)=मोचने [५३२] ६ । सक० । अनि० । उ० । मुञ्चति–ते । **मुचोऽकर्मकस्य गुणो वा** । मोक्षते–मुमुक्षते वा वत्सः स्वयमेव ।

मुज=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । मोजति । 'शोचति' (७६) वत् ।

मुजि (मुञ्ज्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । मुञ्जति । 'कुञ्चति' (७७) वत् । ८. मुञ्ज्यात् । मुञ्जः=तृणविशेषः ।

मुट=मर्दने । १ । सक० । सेट् । प० । मोटति । 'शोचति' (७६) वत् ।

मुट=आक्षेपमर्दनबन्धनेषु । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः ।
मुटति । मुमोट । 'कुच' धातुवत् ।

मुट=संचूर्णने । १० । सक० । सेट् । उ० । मोटयति–ते ।

मुठि (मुण्ठ्)=पालने । १ । सक० । सेट् । आ० । मुण्ठते । ५. मुमुण्ठे ।
'स्कुन्दति' (८) वत् ।

×मुडि (मुण्ड्)=खण्डने [१११] १ । सक० । सेट् । प० । मुण्डति ।

मुडि (मुण्ड्)=मार्जने । १ । सक० । सेट् । आ० । मुण्डते । ५.
मुमुण्डे । 'स्कुन्दति' (८) वत् ।

मुण=प्रतिज्ञाने । ६ । सक० । सेट् । प० । मुणति । 'कुच' धातुवत् ।

×मुद=हर्षे [१४] १ । अक० । सेट् । आ० । मोदते । मुद्रा । स्फायि-
तञ्चीत्यादिना रक् ।

मुद=संसर्गे । १० । सक० । सेट् । उ० । मोदयति–ते । मोदयति
सक्तून्घृतेन ।

मुर=संवेष्टने । ६ । सक० । सेट् । प० । मुरति । 'कुच' धातुवत् ।
८. मूर्यात् । मुरः । मुरारिः ।

×मुर्च्छा (मुर्च्छ्)=मोहसमुच्छ्राययोः [८३] १ । अक० । सेट् । प० ।
आकारान्तः । मूर्च्छति ।

मुर्वी (मुर्व्)=बन्धने । १ । सक० । सेट् । प० । ईदित् । मूर्वति । ५.
मुमूर्व । 'गुर्वी' धातुवत् । मुर्वा । मौर्वी । मूर्णः ।

×मुष=स्तेये[९९७] ९ । सक० । सेट् । प० । मुष्णाति । मूषकः ।

मुस=खण्डने । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । मुस्यति । 'कुस्यति'
(४९८) वत् । मुसलम् । मुसली । मुस्ता ।

×मुह=वैचित्ये [४४६] ४ । अक० । सेट् । रधादित्वाद्वेट् । पुषादिः ।

मूङ् (मू)=बन्धने । १ । सक० । सेट् । आ० । ऊकारान्तः । मवते । ५. मुमुवे । ६. मविता । 'पवति' (२९०) वत् ।

× **मूत्र**=प्रस्रवणे [६५५] । १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । मूत्रयति -ते ।

× **मूल**=प्रतिष्ठायाम् [१५६] १ । अक० । सेट् । प० । मूलति । मूलम् ।

× **मूल**=रोहणे [६१६] १० । सक० । सेट् । उ० । मूलयति–ते ।

मूष=स्तेये । १ । सक० । सेट् । प० । मूषति । 'कूजति' (८५) वत् ।

मृक्ष=संघाते । १ । अक० । सेट् । प० । मृक्षति । ५. ममृक्ष । 'नर्दति' (४१) वत् ।

× **मृग**=अन्वेषणे [६५२] १० । सक० । सेट् । आ० । अदन्तः । आगर्वीयः । मृगयते ।

× **मृङ्** (मृ)=प्राणत्यागे [५१९] ६ । अक० । अनि० । आ० । अयं लिट् लुट् लट्सु परस्मैपदी । ऋकारान्तः । म्रियते ।

× **मृजू** (मृज्)=शुद्धौ [३७०] २ । सक० । वेट् । प० । ऊदित् । मार्ष्टि ।

मृजू (मृज्)=शुद्धौ अलङ्कारे च । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । ऊदित् । मार्जयति–ते ।

× **मृड**=सुखने [५०४] ६ । सक० । सेट् । प० । मृडति । मृडित्वा । **मृडमृधे**–ति कित् । मृडो=रुद्रः । मृडानी । मृडीकम् ।

मृड=क्षोदे । ९ । सक० । सेट् । प० । मृड्नाति । 'मृद्नाति' (५९३) वत् ।

मृण=हिंसायाम् । ६ । सक० । सेट् । प० । मृणति । 'मृडति' (५०४) वत् । मृणालम् ।

मृद=मर्दने । १ । सक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । मर्दते ।

× **मृद**=क्षोदे । (५९३) ९ । सक० । सेट् । प० । मृद्नाति ।

मृधु (मृध्)=उन्दने । उन्दनं=क्लेदनम् । १ । सक० । सेट् । उदित् । उ० मर्धति । ५. ममर्ध । मर्धते–ममृधे । 'वर्षति' (२०२) वत् मृधित्वा–मृद्ध्वा ।

× **मृश**=आमर्शने [५२८] ६ । सक० । अनि० । प० । मृशति परामृशति । विमृशति=आलोचयति ।

× **मृष**=तितिक्षायाम् [४१८] ४ । सक० । सेट् । उ० । मृष्यति–ते । दुर्मर्षणः ।

मृष=तितिक्षायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । मर्षयति–ते ।

मृषु (मृष्)=सेचने । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । मर्षति । ५. ममर्ष । 'वर्षति' (२०२) वत् । मृषित्वा–मर्षित्वा–मृष्ट्वा । मृष्टम् ।

मॄ=हिंसायाम् । ९ । सक० । सेट् । प० । प्वादिः । ल्वादिश्च । ॠकारान्तः । मृणाति । ५. ममार । ममरतुः । ८. मूर्यात् । 'मृणाति' (९७९) वत् । मूर्णः ।

मेङ् (मे)=प्रत्यर्पणे विनिमये च । १ । सक० । अनि० । आ० । एकारान्तः । मयते । प्रणिमयते । ५. ममे । म० ममिषे । उ० ममिवहे । ६. माता । ७. मास्यते । ८. मासीष्ट । ९. अमास्त । अमासाताम् । **द्यतिस्यतिमास्था**—मितः । मातव्यः । मेयः । मानम् । मित्वा । मातुम् ।

मेथृ (मेथ्)=मेधाहिंसनयोः । १ । हिंसने सक० । सेट् । उ० । ऋदित् । मेथति–ते । 'मेधति' (२९३) वत् । मिथुनम् । **क्षुधिपिशिमिथिभ्यः कित्** । उनन् ।

मेदृ (मेद्)=पूर्ववत् । ऋदित् ।

मेधा=आशुग्रहणे । ११ । मेधायति ।

× मेधृ (मेध्)=मेधाहिंसनयोः संगमे च [२९२] १ । हिंसने सक० । सेट् । उ० । ऋदित् । मेधति-ते । गृहमेधी ।

मेपृ (मेप्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । मेपते । ५. मिमेपे । 'वेपति' (११६) वत् ।

मेवृ (मेव्)=सेवने । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । मेवते । ५. मिमेवे । 'वेपति' (११६) वत् ।

× म्ना=अभ्यासे [२७६] १ । सक० । अनि० । प० । आकारान्तः । प्रायेणायमाङ्पूर्वः । आमनति ।

म्रक्ष=संघाते । १ । सक० । अनि० । प० । म्रक्षति । ५. मम्रक्ष । 'नर्दति' (४१) वत् ।

म्रक्ष=म्लेच्छने । १० । सक० । सेट् । उ० । म्रक्षयति-ते ।

म्रद=मर्दने । १ । सक० । सेट् । आ० । म्रदते । ५. मम्रदे । 'स्वदति' (१६) वत् । मृदुः । म्रादिमा । मृद्वीका=द्राक्षा ।

म्रुचु (म्रुच्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । म्रोचति । ५. मुम्रोच । ९. जृस्तम्भु-इत्यङ् वा । अम्रुचत्-अम्रोचीत् । 'शोचति' (७६) वत् ।

म्रुञ्चु (म्रुञ्च्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । म्रुञ्चति । ५. मुम्रुञ्च । ९. अम्रुञ्चीत् । 'कुञ्चति' (७७) वत् ।

म्रेटृ (म्रेट्)=उन्मादे । १ । सक० । सेट् । प० । ऋदित् । म्रेटति । ५. मिम्रेट । 'खेलति' (१९९) वत् ।

म्रेडृ (म्रेड्)=उन्मादे । पूर्ववत् ।

म्लुचु (म्लुच्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । उदित् । म्लोचति ।

५. मुम्लोच । ९. अम्लुचत्--अम्लोचीत् । जॄस्तम्भु-इत्यङ् वा । 'शोचति' (७६) वत् । म्लुचितः-म्लुक्तः । निम्लोचति=अस्तमेति ।

म्लेच्छ=अव्यक्ते शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । म्लेच्छति । ५. मिम्लेच्छ । म्लिष्टम्=अविस्पष्टम् । क्षुब्धस्वान्तेति निपातः । 'खेलति' (१५९) वत् ।

म्लेच्छ=अव्यक्ते शब्दे । १० । अक० । सेट् । उ० । म्लेच्छयति-ते ।

म्लेटृ (म्लेट्)=उन्मादे । १ । 'म्रेटृ' धातुवत् । ऋदित् ।

म्लेडृ (म्लेड्)=उन्मादे । १ । 'म्रेटृ' धातुवत् । ऋदित् ।

म्लेवृ (म्लेव्)=सेवने । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । म्लेवते । 'देवति' (१९०) वत् ।

× म्लै=हर्षक्षये [२१६] १ । अक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । म्लायति ।

य

यक्ष=पूजायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । यक्षयति-ते । यक्षः । यक्ष्म ।

× यज=देवपूजासङ्गतिकरणयजनदानेषु [३१७] १ । सक० । अनि० । उ० । यजति-ते । यद् । यः यौ ये । यजुः ।

यत=निराकारोपस्कारयोः । १० । अक० । सेट् । उ० । यातयति-ते ।

× यती (यत्)=प्रयत्ने [२४] १ । अक० । सेट् । आ० । यतते । आयतते=वशीकरोति ।

× यत्रि (यन्त्र्)=सङ्कोचे [६०१] १० । सक० । सेट् । उ० । यन्त्रयति-ते । यन्त्रम् । यद् । यः यौ ये ।

यभ=मैथुने । १ । अक० । अनि० । प० । यभति । ५. ययाभ । येभतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

× **यम**=उपरमे [२०३] १। सक०। अनि०। प०। आयच्छते। **आङो यमहनः**–इत्यात्मनेपदम्। संयत्य-संयम्य। यन्ता=सारथिः।

यम=परिवेषणे। परिवेषणं वेष्टनम्। १०। सक०। सेट्। उ०। यमयति-ते। ज्ञपादित्वान्मित्। **यमोऽपरिवेषणे**। **परिवेषण**-भिन्नेऽर्थे न मित्। आयामयते।

× **यसु**(यस्)=**प्रयत्ने** [४५७] ४। अक०। सेट्। प०। उकारान्तः। यस्यति।

× **या**=प्रापणे। प्रापणमिह गतिः [३९६] २। सक०। अनि०। प०। आकारान्तः। याति। आयाति=आगच्छति। ग्रामादायाति। अपादाने पञ्चमी। **यापोः कि द्वे च**। ई प्रत्ययः। ययीः=अश्वः। **यश्च यङः**। यायावरः।

× **टुयाचृ**(याच्)=याच्ञायाम् [२९२] १। द्विकर्म०। सेट्। उ०। बलिं याचते–याचति वा हरिर्वसुधाम्।

× **यु**=मिश्रणे अमिश्रणे च [३४१] २। सक०। सेट्। प०। यौति। यूप। अवयौति=अवयवीभवति। वियौति=विश्लेषयति।

यु=जुगुप्सायाम्। १०। अक०। सेट्। आ०। उकारान्तः। आकुस्मीयः। यावयते।

युगि (युङ्ग्)=वर्जने। १। सक०। सेट्। प०। युङ्गति। ५. युयुङ्ग। 'कुन्थति' (३२) वत्।

युच्छ=प्रमादे। १। अक०। सेट्। प०। युच्छति। ५. युयुच्छ। 'खेलति' (१९९) वत्।

× **युज**=समाधौ। समाधिश्चित्तवृत्तिनिरोधः [४२९] ४। अक०। अनि०। आ०। युज्यते।

युज=संयमने। १०। सक०। सेट्। उ०। आधृषीयः। योजयति-ते।

× युजिर् (युज्)=योगे [५४५] ७ । सक० । अनि० । उ० । युनक्ति-युङ्क्ते । **युग्यं च पत्रे युग्यो गौः** । प्रयोक्तुं शक्यः प्रयोज्यः । नियोक्तुं शक्यो नियोज्यः । अन्यत्र योग्यः । युग्मम् । युगम् । युगलम् । अनुयुङ्क्ते=पृच्छति । नियुङ्क्ते=आज्ञापयति ।

× युञ् (यु)=बन्धने [२७१] ९ । सक० । अनि० । उ० । युनाति-युनीते ।

युट्ट=अल्पीभावे । १० । अक० । सेट् । उ० । युट्टयति ते ।

युतृ (युत)=भासने । १ । अक० । सेट् । आ० । योतते । ५. युयुते । युतित्वा-योतित्वा । द्युतादिकार्यं विना 'रोचति' (२१४) वत् ।

× युध=सम्प्रहारे [४२५] ४ । अक० । अनि० । आ० । युद्ध्यते ।

युप=विमोहने । ४ । सक० । सेट् । प० युप्यति । 'कुप्यति' (४९८) वत् ।

युष=सेवने । १० । सौत्रो धातुः । सक० । सेट् । उ० । योषयति-ते । योष्यते सेव्यते इति योषित । योषा । युष्मद् । त्वम् युवाम् यूयम् ।

यूष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । यूषति । ५. युयूष । 'कूजति' (८९) वत् । यूषम्=मांसरसविशेषः ।

येषृ (येष्)=प्रयत्ने । १ । अक० । सेट् । आ० । येषते । ५. यियेषे ।

यौटृ (यौट्)=बन्धने । १ । सक० । सेट् । प० । यौटति । ४. यौटेत् । ५. युयौट । ६. यौटिता । ७. यौटिष्यति । ८. यौट्यात् । ९. अयौटीत् । **सनि**-युयौटिषति । **यङि** - योयौट्यते ।

र

रक=आस्वादने । १० । सक० । सेट् । उ० । राकयति-ते ।

× रक्ष=पालने [१९१] १ । सक० । सेट् । प० । **भीत्रार्थानां भयहेतुः**-चोराद्रक्षति । रक्षः । राक्षसः ।

रख=गतौ । १ । अक० । सेट् । प० । रखति । ५. रराख । रेखतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

रखि (रङ्ख्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रङ्खति । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

रग=आस्वादने । १० । सक० । सेट् । उ० । रागयति-ते ।

रगि (रङ्ग्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रङ्गति । ५. ररङ्ग । ररङ्गतुः । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

रगे (रग्)=शङ्कायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । रगति । ५. रराग । रेगतुः । ९. अरगीत् । 'रदति' (३८) वत् ।

रघ=आस्वादने । १० । सक० । सेट् । उ० । राघयति-ते ।

रघि (रङ्घ्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । रंघते । 'वन्दति' (९) वत् ।

रघि (रंघ्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । रंघयति-ते ।

× रच=प्रतियत्ने । प्रतियत्नः=संस्कारः [६४४] १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । रचयति-ते ।

× रञ्ज=रागे [३१९] १ । अक० । अनि० । उ० । रञ्जयति-ते । रजतम् । **पृषिरञ्जिभ्यां कित्** । अतच् । राजा । राट् । रजः । रजस्वला ।

× रञ्ज=रागे [४९०] ४ । अक० । अनि० । उ० । रज्यति-ते । अनुरज्यति=तुष्यति । विरज्यति=विरमति ।

× रट=परिभाषणे [१०३] १ । सक० । सेट् । प० । रटति ।

रठ=परिभाषणे । पूर्ववत् ।

रण=शब्दे गतौ च । १ । अक० । गतौ सक० । सेट् । प० । काण्यादिः । रणति । 'रदति' (३८) वत् । **णौ चङि**-अरीरणत्-त-अरराणत्-त । रणः=शब्दः संग्रामश्च । रणितम् । रणरणिका । रण्डा ।

रथ=हिंसासंराद्ध्योः । संराद्धिः=पाकः । ४ । हिंसायां सक० । सेट् । प० । रथ्यति ।

× रद=विलेखने [३८] १ । सक० । सेट् । प० । रदति ।

रध=हिंसासंराद्ध्योः । ४ । हिंसायां सक० । पुषादिः । **रधादिभ्यश्च** । इति वेट् । प० । रध्यति । २. रध्यतु । ३. अरध्यत् । ४. रध्येत् । ५. प्र० **रधिजभोरचि** । इति नुम् । ररन्ध । ररन्धतु । ररन्धुः । म० ररन्धिथ-ररद्ध । ररन्धथुः । उ० ररन्ध । ररन्धिव-रेध्व । ररन्धिम-रेध्म । ६. **नेट्यलिटि रधेः** । लिड्वर्जे इटि रधेर्नुम् न स्यात् । रधिता-रद्धा । ७. रधिष्यति-रत्स्यति । ८. रध्यात् । ९. **अनिदिता**-मिति नलोपः । अरधत् । **णौ**-रन्धयति-ते ।

रप=व्यक्तायां वाचि । १ । सक० । सेट् । प० । रपति । 'लपति' (१२७) वत् । **रपेरिच्चोपधायाः** । रिपुः ।

रफ=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रफति । 'रदति' (३८) वत् ।

रफि (रम्फ्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रम्फति । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

रबि (रम्ब्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । आ० । रम्बते । ५. ररम्बे । 'वन्दति' (९) वत् ।

× रभ=रामस्ये [२९७] १ । सक० । अनि । आ० । रभते । **रभेरशब्लिटोः** । इति नुम् । **चङि**-आररम्भत्-त । आरम्भः । आरम्भणम् ।

रभि (रम्भ्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । आ० । रम्भते । 'वन्दति' (९) वत् ।

× रमु=क्रीडायाम् [२४५] १ । अक० । अनि० । आ० । अनुदात्तोपदेशः । रमते । विरम्य-विरत्य । **रमेर्वृद्धिश्च** । अठप्रत्ययश्च । रामठं=हिङ्गु । विरमति-आरमति=म्रियते ।

रय=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । रयते । ५. रेये । 'दधति' (७) वत ।

रवि (रण्व्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रण्वति । ५. ररण्व । ६. रण्विता । ७. रण्विष्यति । ८. रण्व्यात् । ९. अरण्वीत् ।

रस=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । रसति । ५. ररास । रेसतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

× रस=आस्वादनस्नेहनयोः [६९९] १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । रसयति ।

× रह=त्यागे [२०८] १ । सक० । सेट् । प० । रहति ।

रह=त्यागे । १० । सक० । सेट् । उ० । ज्ञपादिः । रहयति–ते ।

रहि (रंह्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रंहति । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

× रा=दाने [३६३] २ । सक० । अनि० । प० । राति । रातेर्डैः । रै । राः रायौ रायः ।

राखृ (राख्)=शोषणालमर्थयोः । १ । सक० । सेट् । प० । राखति । ५. रराख । रराखतु । 'खादति' (३६) वत् ।

राघृ (राघ्)=सामर्थ्ये । १ । अक० । सेट् । आ० । राघते । 'गाधति' (४) वत् ।

× राजृ (राज्)=दीप्तौ [२३२] १ । अक० । सेट् । उ० । फणादिः । राजति–ते ।

राध=वृद्धौ । ४ । अक० । अनि० । प० । राध्यति । २. राध्यतु । ३. अराध्यत् । ४. राध्येत् । ५. रराध । रराधतुः । ६. राद्धा । ७. रात्स्यति । ८. राध्यात् । ९. अरात्सीत् । अरा-

द्धाम् । अरात्सुः । अपराध्यति-विराध्यति=द्रुह्यति । आराधयति=अर्चति ।

× **राध**=संसिद्धौ [४८४] ५ । सक० । अनि० । प० । राध्नोति । आराध्नोति=अर्चति ।

रासृ (रास्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । आ० । रासते । 'गाधति' (४) वत् ।

रि=हिंसायाम् । ५ । सक० । अनि० । प० । छान्दसः । रिणोति । ५. रिराय । रीर्यतुः । ७. रेष्यति । ८. रीयात् । ९. अरैषीत् ।

रि=गतौ । ६ । सक० । अनि० । प० । रियति । 'क्षियति' (५१६) वत् ।

रिख=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रेखति । ५. रिरेख । रिरिखतुः । 'चेटति' (१०६) वत् ।

रिगि (रिङ्ग्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रिङ्गति । ५. रिरिङ्ग । 'क्लिन्दति' (९१) वत् ।

× **रिच**=वियोजनसम्पर्चनयोः [६३४] १० । सक० । सेट् । उ० । अप्रधृषीयः । रेचयति-ते । विरेचनम् ।

रिचिर् (रिच्)=विरेचने [५४२] ७ । सक० । अनि० । उ० । रिणक्ति-रिङ्क्ते । विरेचनम् । अतिरिक्तः । व्यतिरिक्तः ।

रिफ=कत्थनयुद्धनिन्दाहिंसादानेषु । ६ । सक० । सेट् । प० । रिफति । 'मिषति' (५०७) वत् ।

रिवि(रिण्व्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । रिण्वति । 'जिवि'धातुवत् ।

रिश=हिंसायाम् । ६ । सक० । अनि० । प० । रिशति । 'विशति' (५२७) वत् ।

रिष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । रेषति । ५. रिरेष ।

रिरिषतुः । 'चेटति' (१०६) वत् । तीषसहेति तादावार्धधातुके वेट् । रेषिता-रेष्टा । रेषितव्यः-रेष्टव्यः । रिष्टः-रिष्टवान् । रेषितुम्-रेष्टुम् । रिषित्वा-रेषित्वा-रिष्ट्वा । रलो व्युपधादिति कित्वविकल्पः । रिष्टम्=अशुभम् ।

रिष=हिंसायाम् । ४ । सक० । सेट् । प० । रिष्यति । अन्यत्सर्वं पूर्ववत् । 'रुष्यति' (४६४) वत् ।

रिह=हिंसायाम् । ६ । सक० । सेट् । प० । रिहति । 'मिषति' (५०७) वत् ।

री=गतिरेषणयोः । रेषणं=वृकशब्दः । ९ । गतौ सक० । अनि० । प० । ईकारान्तः । प्वादिः । ल्वादिश्च । रिणाति । २. रिणातु । म० रिणीहि । ५. रिराय । रीर्यतुः । म० रिरयिथ-रिरेथ । ६. रेता । ७. रेष्यति । ८. रीर्यात् । ९. अरैषीत् । रीणः । णिचि—रेपयति-ते ।

री=हिंसायाम् । ९ । सक० । अनि० । प० । रिणोति ।

रीङ् (री)=स्रवणे । श्रवण इति पाठान्तरम् । ४ । श्रवणे सक० । अनि० । आ० । ओदित् । रीयते । 'प्रीयति' (४०८) वत् । रीणः । रेतः रेतसी ।

× रु=शब्दे [३४२] २ । अक० । सेट् । प० । रौति-रवीति ।

रुङ् (रु)=गतिरेषणयोः । १ । गतौ सक० । अनि० । आ० । रवते । ५. रुरुवे । ६. रोता । 'कुङ्' धातुवत् ।

× रुच=दीप्तावभिप्रीतौ च [२१४] १ । अक० । सेट् । आ० । द्युतादिः । रोचते ।

रुज=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । रोजयति-ते । रुक् । रुजा ।

रुजो (रुज्)=भङ्गे । ६ । सक० । अनि० । प० । रुजति । ५. रुरोज । ६. रोक्ता । ७. रोक्ष्यति । ९. अरौक्षीत् । रुग्णः । रुक् । रुजा ।

रुट=प्रतिघाते । १ । सक० । सेट् । आ० । द्युतादि । रोटते । 'रोचति' (२१४) वत्)

रुट=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । द्युतादिः । रोटयति–ते ।

रुटि (रुण्ट्)=स्तेये । १ । सक० । सेट् । प० । रुण्टति । ५. रुरुण्ट । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

रुठ=उपघाते । १ । सक० । सेट् । प० । रोठति । 'शोचति' (७६) वत् ।

रुठ=रोषे । १० । अक० । सेट् । उ० । रोठयति–ते ।

रुठि (रुण्ठ्)=स्तेये गतौ च । १ । सक० । सेट् । प० । रुण्ठति । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

रुडि (रुण्ड्)=स्तेये । १ । पूर्ववत् । रुण्डः=छिन्नपादहस्तः कबन्धः । केवलं छिन्नशिरो वा । रुण्डमालालंकृतो रुद्रः ।

× रुदिर् (रुद्)=अश्रुविमोचने [३७१] २ । अक० । सेट् । प० । रुदादिः । रोदिति ।

× रुध=कामे [४२६] ४ । सक० । अनि० । आ० । अनुपूर्व एवायं प्रयुज्यते । अनुरुध्यते=काङ्क्षति ।

× रुधिर् (रुध्)=आवरणे [५३९] ७ । द्विकर्म० । अनि० । उ० । रुणद्धि-रुन्धे । व्रजमवरुणद्धि गाम् । विरुणद्धि=द्वेष्टि । अनुरुणद्धि=भजति ।

रुप=विमोहने । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । रुप्यति । 'कुप्यति' (४९८) वत् । रोपः=बाणः ।

रुश=हिंसायाम् । ६ । सक० । अनि० । उ० । रुशति । 'विशति' (५२७) वत् ।

रुशि (रुंश्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । रुंशयति-ते ।

रुष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । तीषसहेति तासौ वेट् । प० । रोषति । ५. रुरोष । रुरुषतुः । ६. रोषिता–रोष्टा । 'रिष' धातुवत् ।

× **रुष**=रोषे [४६४] ४ । अक० । सेट् । प० । रुष्यति ।

रुष=रोषे । १० । अक० । सेट् । उ० । रोषयति–ते ।

रुसि (रुंस्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । रुंसयति–ते ।

× **रुह**=बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च [२५०] १ । अक० । अनि० । प० । रोहति । अधिरोहति=आरोहति ।

रूक्ष=पारुष्ये । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । रूक्षयति–ते । रूक्षा वाचः ।

× **रूप**=रूपक्रियायाम् । रूपस्य दर्शनं करणं वा रूपक्रिया । [६६१] १० । सक० । सेट् । उ० । रूपयति–ते । निरूपणम्–निदर्शनम् ।

रूष=भूषायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । रूषति । ५. रुरूष । रुरूषतुः । 'कूजति' (८९) वत् ।

रेकृ (रेक्)=शङ्कायाम् । १ । सक० । सेट् । आ० । रेकते । ५. रिरेके । 'वेपति' (११६) वत् । रेको नीचः ।

रेखा=श्लाघाऽऽसादनयोः । ११ । आसादनं=प्राप्तिः प्रापणं वा । रेखायति ।

रेट् (रेट्)=परिभाषणे । परिहासः=सनिन्दोपालम्भश्च परिभाषणम् । १ । सक० । सेट् । उ० । रेटति–ते । 'णेट्' धातुवत् ।

रेपृ (रेप्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । रेपते । ५. रिरेपे । 'वेपति' (११६) वत् ।

रेबृ (रेब्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । रेबते । 'वेपति' (११६) वत् ।

रेभृ (रेभ्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । आ० । रेभते । 'वेपति' (११६) वत् । विरिब्ध=स्वरः । क्षुब्धस्वान्तेति निपातः ।

रेवृ (रेव्)=प्लवगतौ । १ । अक० । सेट् । आ० । रेवते । ५. रिरेवे । 'वेपति' (११६) वत् ।

रेषृ (रेष्)=अव्यक्ते शब्दे। वृकशब्द इत्यर्थः। १। अक०। सेट्। आ०। रेषते। ५. रिरेषे। 'वेपति' वत्।

रै=शब्दे। १। अक०। अनि०। प०। रायति। ५. ररौ। 'ध्यायति' (२६७) वत्।

रोडृ (रोड्)=उन्मादे। १। अक०। सेट्। प०। रोडति। ५. रुरोड। 'खेलति' (११९) वत्।

रौडृ (रौड्)=अनादरे। १। सक०। सेट्। प०। रौडति। रुरौड। 'यौटृ' धातुवत्।

ल

लक=आस्वादने। १०। सक०। सेट्। उ०। लाकयति–ते।

लक्ष=दर्शनाङ्कनयोः। १०। सक०। सेट्। उ०। लक्षयति–ते। लक्षेरट् च। लक्षणः–लक्ष्मणः। लक्षेर्मुट् च। ईप्रत्ययः। लक्ष्मीः।

लक्ष=आलोचने। १०। सक०। सेट्। आ०। आकुस्मीयः। लक्षयते। लक्ष्यं=शरव्यम्।

लख=गतौ १। सक०। सेट्। प०। लखति। ५। ललाख। लेखतुः। 'रदति' (३८) वत्।

लखि (लङ्ख्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। लङ्खति। 'क्रन्दति' (९०) वत्।

लग=आस्वादने। १०। सक०। सेट्। उ०। लागयति–ते।

लगि (लङ्ग्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। लङ्गति। ५. ललङ्ग। 'क्रन्दति' (९०) वत्।

×लगे (लग्)=सङ्गे [२३१] १। अक०। सेट्। प०। लगति।

लघ=आस्वादने। १०। सक०। सेट्। उ०। लाघयति–ते।

लघि (लङ्घ्)=गतौ। अयं भोजननिवृत्तावपि [९८] १। गतौ सक०। सेट्। आ०। लङ्घते। लङ्घिबंह्योर्नलोपश्च। लघुः।

लघि (लङ्घ्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । लङ्घयति-ते ।

लच्छ=लक्षणे । १ । सक० । सेट् । प० । लच्छति । ५. ललच्छ । ९. अलच्छीत् । 'नर्दति' (४१) वत् ।

लज=भर्जने । १ । सक० । सेट् । प० । लजति । ५. ललाज । लेजतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

लज=अपवारणे । १० । सक० । सेट् । उ० । लाजयति-ते ।

लजि(लञ्ज्)=भर्जने । १ । सक० । सेट् । प० । लञ्जति । ५. ललञ्ज । 'क्रन्दति' (९०) वत् ।

ओलजी(लज्)=व्रीडने । ६ । अक० । सेट् । आ० । लजते । २. लजताम् । ३. अलजत । ४. । लजेत । ५. लेजे । म० लेजिषे । ६. लजिता । ७. लजिष्यते । ८. लजिषीष्ट । ९. अलजिष्ट । लजित्वा । लग्नः ।

लट=बाल्ये । १ । अक० । सेट् । प० । लटति । 'रदति' (३८) वत् ।

लड=विलासे । १ । अक० । सेट् । प० । लडति । 'रदति' (३८) वत् । **णिचि—**लाडयति । **जिह्वोन्मथने लडिः** । मित् । लडयति जिह्वया ।

लड=उपसेवायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । लाडयति-ते ।

ओलडि (लण्ड्)=उत्क्षेपणे । १० । सक० । सेट् । उ० । लण्डयति ते । लण्डम्=पुरीषम् । अयं भाषार्थोऽपि ।

× **लप**=व्यक्तायां वाचि [१२७] १ । अक० । सेट् । प० । लपति । 'जपति' (१२५) वत् । विलपति=रोदिति । अपलपति=निह्नुते ।

लबि (लम्ब्)=शब्दे अवस्रंसने च । १ । अक० । सेट् । आ० । लम्बते । ५. ललम्बे । 'वन्दति' (९) वत् । आलम्बते । अवलम्बते । अवलम्बः । अलाबूः ।

डुलभष्(लभ्)=प्राप्तौ [२२८] १ । सक० । अनि० । आ० । लभते । ५. लेभे । **लभेश्च** । नुम् स्यान्न तु शब्लिटो । अललम्भत् । लम्भनीयम् । आलभते=स्पृशति–हिनस्ति । उपालभते=निन्दति ।

लर्ब=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । लर्बति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

लल=विलासे । १ । अक० । सेट् । प० । ललति । ललतम् । ललनम् । ललना स्त्री । मयि लल ललने ललन्तु बान्धवास्ते इति सुन्दरकाण्डे ।

लल=ईप्सायाम् । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । लालयते । लाला ।

लश=कौशल्ये । १० । अक० । सेट् । उ० । लाशयति–ते ।

लष=कान्तौ । कान्तिरिच्छा । १ । सक० । सेट् । उ० । **वा भ्राशभ्लाशभ्रमुक्रमुक्लमुत्रसित्रुटि लषः** । श्यन्वा । लष्यति–ते । लषति–ते । २. लष्यतु–तात् । लषतु–तात् । ३. अलष्यत्–त । अलषत्–त । ४. लष्येत्–त । लषेत्–त । ५. ललाष । लेषतुः । लेषे । लेषाते । अभिलाषा । अभिलाषः । लाषुकः । अभिलाषी ।

लस=श्लेषणक्रीडनयोः । १ । क्रीडने अक० । सेट् । प० । **वा-भ्राशेति** श्यन्वा । लस्यति–ते । लसति–ते । उल्लसति=शोभते । उल्लासः । विलासः । अलसो=मन्दः ।

लस=शिल्पयोगे । १० । अक० । सेट् । उ० । लासयति–ते । लासकः । लासकी=नर्तकी । लास्यम्=नर्तनम् ।

× **ओलस्जी** (लस्ज्)=व्रीडने [४९७] ६ । अक० । सेट् । आ० ।

× **ला**=दाने आदाने च [४६४] २ । सक० । अनि० । प० । लाति ।

लाखृ (लाख्)=शोषणालमर्थयोः । १ । सक० । सेट् । प० । लाखति । 'खादति' (१६) वत् ।

लाघृ (लाघ्)=सामर्थ्ये [५९] १ । अक० । सेट् । आ० । लाघते ।

लाच्छि (लाञ्छ्)=लक्षणे । १ । सक० । सेट् । प० । लाञ्छति । ५. ललाञ्छ । 'वाञ्छति' (८२) वत् । लाञ्छनम्=चिह्नम् । लाम्‌ लांशौ लांशः ।

लाज=भर्जने भर्त्सने च । १ । सक० । सेट् । प० । लाजति । ५. ललाज । ललाजतुः । 'खादति' (१६) वत् । लाजः=भृष्टधान्यम् ।

लाजि (लाञ्ज्)=भर्जने भर्त्सने च । १ । सक० । सेट् । प० । लाञ्जति । ५. ललाञ्ज । 'वाञ्छति' (८२) वत् ।

लाभ=प्रेरणे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । लाभयति-ते ।

लाट्=जीवने । ११ । लाट्यति ।

× लिख=अक्षरविन्यासे [५०८] ६ । सक० । सेट् । प० । लिखति ।

लिगि (लिङ्ग्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । लिङ्गति । ५. लिलिङ्ग । आलिङ्गति=आश्लिष्यति । 'क्रन्दति' (५०) वत् । लिङ्गम्=चिह्नम् ।

लिगि (लिङ्ग्)=चित्रीकरणे । १० । सक० । सेट् । उ० । लिङ्गयति-ते ।

लिट्=अल्पकुत्सनयोः । ११ । लिट्यति ।

× लिप=उपदेहे [५३५] ६ । सक० । अनि० । उ० । मुचादिः । लिम्पति-ते ।

लिश=अल्पीभावे । ४ । अक० । अनि० । आ० । लिश्यते । ५. लिलिशे । ६. लेष्टा । ७. लेक्ष्यते । ८. लिक्षीष्ट । ९. अलिक्षत । लेशः=कणः ।

लिश=गतौ । ६ । सक० । अनि० । प० । लिशति । 'रिश' धातुवत् ।

× लिह=आस्वादने [३३१] २ । सक० । अनि० । उ० । लेढि-लीढे । लेलिहानः=सर्पः ।

ली=श्लेषणे । ९ । सक० । अनि० । प० । ईकारन्तः । प्वादिः । ल्वादिश्च । लिनाति । क्रीणाति (५८६) वत् । लीनः=लयं प्राप्तः । एरच् । लयः । **विभाषा लीयतेः** । लेता—लाता । प्रलीयते—विलीयते=नश्यति ।

× ली=द्रवीकरणे [६३२] १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । लाययति—ते । लयति—ते ।

× लीङ् (ली)=श्लेषणे [४०६] ४ । सक० । अनि० । आ० । ओदित् । **विभाषा लीयतेः** । विलाय—विलीय । प्रलयः । विलयः । लयः ।

× लुञ्च=अपनयने [७८] १ । सक० । सेट् । प० । लुञ्चति ।

लुजि (लुञ्ज्)=हिंसाबलादानानिकेतनेषु भाषायां च । १० । सक० । सेट् । उ० । लुञ्जयति—ते ।

× लुट=विलोडने [१०५] १ । सक० । सेट् । प० । लोटति ।

लुट=प्रतिघाते । १ । सक० । सेट् । आ० । द्युतादिः । लोटते । ९. अलुटत—अलोटिष्ट । 'रोचति' (२१४) वत् ।

× लुट=विलोडने [४९९] ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । लुट्यति ।

लुट=संश्लेषणे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । 'कुच' धातुवत् ।

लुट=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । लोटयति—ते ।

लुटि (लुण्ट्)=स्तेये । १ । सक० । सेट् । प० । लुण्टति । ५. लुलुण्ट । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

लुठ=उपघाते । १ । सक० । सेट् । प० । लोठति । 'शोचति' (७६) वत् ।

लुठ=प्रतीघाते । १ । सक० । सेट् । आ० । काण्यादिः । द्युतादिश्च । लोठते । ९. अलुठत–अलोठिष्ट । 'रोचति' (२१४) वत् ।

लुठ=संश्लेषणे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । लुठति । 'कुच' धातुवत् ।

लुठि (लुण्ठ्)=स्तेये गतौ आलस्ये प्रतीघाते च । १ । सक० । सेट् । प० । लुण्ठति । ५. लुलुण्ठ । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

लुड=विलोडने । १ । सक० । सेट् । प० । लोडति । 'लोटति'(१०९) वत् ।

लुड=संश्लेषणे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादि । लुडति । 'कुच' धातुवत् ।

लुडि (लुण्ड्)=स्तेये । १ । सक० । सेट् । प० । लुण्डति । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

लुण्ट=स्तेये । १० । सक० । सेट् । उ० । लुण्टयति-ते ।

लुथि (लुन्थ्)=हिंसासंक्लेशनयोः । १ । सक० । सेट् । प० । लुन्थति । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

लुप=विमोहने । ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । काण्यादिश्च । लुप्यति । ९. अलुपत् । णौ चङि--अलूलुपत्- अलुलोपत् । 'कुस्यति' (४९८) वत् ।

× लुप्लृ (लुप्)=छेदने [५३३] ६ । सक० । अनि० । उ० । मुचादिः । लुम्पति--लुम्पते ।

लुबि (लुम्ब्)=अदर्शने । १ । सक० । सेट् । प० । लुम्बति । 'कुन्थति' (३२) वत् ।

× लुभ=गार्ध्ये । गार्ध्यमाकाङ्क्षा [४६६] ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । लुभ्यति । तीषसहलुभरुषरिषः । लुभित्वा--लोभित्वा--लुब्ध्वा । लुब्धः । लोभः । प्रलोभयति=छलयति ।

लुभ=विमोहने । ६ । सक० । सेट् । प० । लुभति । ५. लुलोभ । लुलुभतुः । ६. लोभिता–लोब्धा । लुब्धः । लुब्धवान् । लोभितुम्–लोब्धुम् । **लुभो विमोहने** । क्त्वानिष्ठयोर्नित्यं सेट् । लुभित्वा–लोभित्वा । लुभितः ।

× **लूञ्** (लू)=छेदने [५७३] ९ । सक० । सेट् । उ० । प्वादिः । ल्वादिश्च । लुनाति–लुनीते । लूनः ।

लूष=भूषायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । लूषति । ५. लुलूष । 'कूजति' (८९) वत् ।

लूष=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । लूषयति–ते ।

लेखा=श्लाघासादनयोः । ११ । लेखायति ।

लेट्=धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने च । ११ । लेट्यति ।

लेपृ (लेप्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । लेपते । ५. लिलेपे । 'वेपति' (११६) वत् ।

× **लोकृ** (लोक्)=दर्शने [९३] १ । सक० । सेट् । आ० । लोकते ।

लोकृ (लोक्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । लोकयति ते ।

× **लोचृ** (लोच्)=दर्शने [७०] १ । सक० । सेट् । आ० । लोचते ।

लोचृ (लोच्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । आलोचयति–ते ।

लोट्=धौर्त्ये पूर्वभावे च । ११ । लोट्यति ।

लोडृ (लोड्)=उन्मादे । १ । अक० । सेट् । प० । लोडति । ५. लुलोड । लुलोडतुः । 'खेलति' (११९) वत् ।

लोष्ट=संघाते । १ । अक० । सेट् । आ० । लोष्टते । ५. लुलोष्टे । 'लोकति' (९३) वत ।

व

वकि (वङ्क्)=कौटिल्ये गतौ च । १ । अक० । गतौ । सक० । सेट् । आ० । वङ्कते । ५. ववङ्के । 'वन्दति' (९) वत् ।

वक्ष=रोषे संघाते च। १। अक०। सेट्। प०। वक्षति। ५. ववक्ष। ववक्षतुः। 'नर्दति' (४१) वत। वक्षः=उरः।

वख=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। वखति। ५. ववाख। वेखतुः। 'रदति' (३८) वत्।

वखि (वंख्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। वङ्खति। 'क्रन्दति' (९०) वत्।

वगि (वङ्ग्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। वङ्गति। 'क्रन्दति' (५०) वत्।

वघि (वंघ्)=गत्याक्षेपे। आक्षेपो=निन्दा। गतौ गत्यारम्भे चेत्यन्ये। १। सक०। सेट्। आ०। वङ्घते। ५. ववङ्घे। 'वन्दति' (९) वत्।

× **वच**=परिभाषणे [३१७] २। द्विक०। अनि०। प०। वक्ति। ९. **वच उम्**। अवोचत्। **वचोऽशब्दसंज्ञायाम्**। वाच्यं वस्तु। वाक्यम् एकतिङ्। वाक्। **अन्येभ्योऽपी**ति क्विप्।

× **वच**=परिभाषणे [६३६] १०। सक०। सेट्। उ०। वाचयति–ते।

वज=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। वजति। ५. ववाज। ववजतुः। **न शसददे**-ति एत्वाभ्यासलोपौ न स्तः। 'गदति' (३७) वत्।

वञ्चु (वञ्च्)=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। वञ्चति। २. वञ्चतु। ३. अवञ्चत्। ४. वञ्चेत्। ५. ववञ्च। ववञ्चतुः। ६. वञ्चिता। ७. वञ्चिष्यति। ८. वच्यात्। **अनिदिता**मिति नलोपः। ९. अवञ्चीत। सप्तमो लुङ्। **नीग्वञ्चु**–वनीवच्यते। उदित्त्वात् क्त्वायामिड्विकल्पः। इट्पक्षे **वञ्चिलुञ्च्यृतश्चे**ति–कित्व-विकल्पः। वङ्क्त्वा- वञ्चित्वा- वचित्वा। वक्रम्।

वञ्चु (वञ्च्)=प्रलम्भने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । वञ्चयते । उदित्वाण्णिजभावे वञ्चतीत्यादि । अस्मात्प्रतारणेऽर्थे **गृधिवञ्च्योः प्रलम्भने** । इत्यात्मनेपदम् । माणवकं वञ्चयते । अन्यत्र अहिं वञ्चयति वर्जयतीत्यर्थः । क्त्वायां पूर्ववत् ।

वट=वेष्टने परिभाषणे च । १ । सक० । सेट् । प० । वटति । 'गदति' (३७) वत् । वटिः । वटिभः । वटकः ।

वट=विभाजने । ग्रन्थे च । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । वटयति-ते । ९. अववटत्-त ।

वटि (वण्ट्)=विभाजने । १० । सक० । सेट् । उ० । वण्टयति-ते । वण्टको भागः ।

वठ=स्थौल्ये । १ । अक० । सेट् । प० । वठति । 'गदति' (३७) वत् ।

वठि (वण्ठ्)=एकचर्यायाम् । १ । अक० । सेट् । आ० । वण्ठते । ५. ववण्ठे । 'वन्दति (९) वत् ।

वडि (वण्ड्)=विभाजने । १ । सक० । सेट् । आ० । वण्डते । ववण्डे । 'वन्दति' (९) वत् ।

वडि (वण्ड्)=विभाजने । ग्रन्थे च । १० । सक० । सेट् । उ० । वण्डयति-ते ।

वण=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । वणति । ५. ववाण । ववणतुः । 'गदति' (३७) वत् । वाणी । वीणा ।

× **वद**=व्यक्तायां वाचि [३२४] १ । सक० । सेट् । प० । वदति । **न पादम्याङ्यमाङ्य**-वादयते । परिवदति=निन्दति ।

वद=सन्देशवचने । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । वादयति-ते ।

× वदि(वन्द्)=अभिवादनस्तुत्योः [९] १। सक०। सेट्। आ०। वन्दते।

वन=सम्भक्तौ शब्दे च। १। सक०। सेट्। प०। वनति। ५. ववान। ववनतुः। 'गदति' (१७) वत्। वनित्वा। वा ल्यपि। इत्यस्य व्यवस्थितविभाषात्वात् नान्तानिटां नित्यमेवानुनासिकलोपः। प्रवत्य। वन्तिः=अपानम्। वनं=काननम्।

वनु(वन्)=क्रियासामान्यार्थे। अनेकक्रियार्थ इत्यर्थः। पूर्ववत्। वात्वा–वनित्वा। वान्तम्।

× वनु(वन्)=याचने [५१३] ८। सक०। सेट्। आ०। तनोत्यादिः। वनुते।

वनु(वन्)=याचने। ८। सक०। सेट्। प०। छान्दसः। वनोति।

× डुवप्(वप्)=बीजसन्ताने [११८] १। सक०। अनि०। उ०। यजादिः। वपति–ते। निर्वपति=ददाति। उप्त्रिमम्। विप्रः। वापी।

वभ्र=गतौ। १। सक०। सेट्। प०। वभ्रति। ५. ववभ्र। ववभ्रतुः। 'नर्दति' (४१) वत्।

× टुवमु(वम्)=उद्गिरणे [२४१] १। सक०। सेट्। प०। वमति।

वय=गतौ। १। सक०। सेट्। आ०। वयते। ५. ववये। ववयाते। 'दयति' (७) वत्। वयश्च। असच्। वायसः=काकः।

वर=ईप्सायाम्। १०। सक०। सेट्। उ०। अदन्तः। वरयति–ते। ९. अववरत्-त। सनि—विवरयिषति–ते।

× वर्च=दीप्तौ [६९] १। अक०। सेट्। आ०। वर्चते। ५. ववर्चे।

वर्ण=प्रेरणे वर्णने च। १०। सक०। सेट्। उ०। वर्णयति–ते।

वर्ण=वर्णक्रियाविस्तारगुणवचनेषु। १०। सक०। सेट्। उ०। अदन्तः। वर्णक्रिया=वर्णकरणम्। सुवर्णं वर्णयति। कथां वर्णयति। विस्तृणातीत्यर्थः। हरिं वर्णयति। स्तौतीत्यर्थः। ९. अववर्णत्–त।

वर्ध=छेदनपूरणयोः । १० । सक० । सेट् । उ० । वर्धयति ते वा । वर्धकिः=तक्षा । नदी समुद्रं जलेन वर्धयति ।

वर्ष=स्नेहने । १ । सक० । सेट् । आ० । वर्षते । ५. ववर्षे । 'पर्दति' (२३) वत् ।

वर्ह=परिभाषणहिंसाप्रदानेषु । प्राधान्ये च । १ । सक० । सेट् । आ० । वर्हते । ५. ववर्हे । 'पर्दति' (२३) वत् ।

×वल=संवरणे सञ्चरणे च । [१४८] १ । सक० । सेट् । आ० । वलते ।

वल्क=परिभाषणे । १० । सक० । सेट् । उ० । वल्कयति-ते ।

वल्ग=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । वल्गति । 'नर्दति' (४१) वत् । गतिरत्र प्लुतगमनं गात्रकम्पनं च । मल्लो वल्गते । देहं चालयतीत्यर्थः ।

वल्गु=पूजायाम् । ११ । वल्गूयति ।

वल्भ=भोजने । सक० । सेट् । आ० । वल्भते । 'कत्थति' (२६) वत् ।

वल्ल=संवरणे । १ । सक० । सेट् । आ० । वल्लते । 'कत्थति' (२६) वत् ।

वल्ह=परिभाषणहिंसाप्रदानेषु । प्राधान्ये च । १ । अर्थानुगुण्येन सकर्मकोऽकर्मकश्च । सेट् । आ० । वल्हते । ५. ववल्हे । 'कत्थति' (२६) वत् । प्रवल्हिका=प्रहेलिका ।

×वश=कान्तौ । कान्तिरिच्छा [१८०] २ । सक० । सेट् । प० । वष्टि ।

वष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । वषति । 'गदति' (३७) वत् ।

वष्क=दर्शने । १० । सक० । सेट् । उ० । वष्कयति-ते ।

×वस=निवासे [३२०] १ । अक० । अनि० । प० । यजादिः । वसति । अध्यूषिवान् । **भाषायां सदवसश्रुवः** । अधिवसति=अधितिष्ठति । **उपसर्गे वसेः** । अथः प्रत्ययः । आवसथं=गृहम् । **वसेस्तुन्** । वस्तु । **अगारे णिच्च** । वास्तु । वासयतीति वासरः ।

× **वस**=आच्छादने [३३८] २ । सक० । सेट् । आ० । वस्ते । वस्यते अनेन वस्त्रम् । **सर्वधातुभ्यः ष्ट्रन्** ।

वस=स्नेहमोहच्छेदापहरणेषु । १० । सक० । सेट् । उ० । वासयति-ते ।

वसु (वस्)=स्तम्भे । ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । वस्यति । ५, ववास । ववसतुः । 'वस्यति' (४'१७) वत् ।

वसु (वस्)=निवासे । १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । वसयति-ते ।

वस्क=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । वस्कते । 'कत्थति' (२६) वत् ।

वस्त=अर्दने । १० । सक० । सेट् । उ० । वस्तयति ते । यजादिः ।

× **वह**=प्रापणे [३१९] १ । द्विकर्म० । अनि० । उ० । वहति-ते । ग्राममजां वहति । **उपसर्गाद्ध्रस्व ऊहतेः** । यादौ क्ङिति । ब्रह्म समुह्यात् । अग्निं समुह्य । **अनसि वहेः क्विबनसो डश्च** । अनड्वान् । **वहो धश्च** । ऊः धश्च वधूः । **वहिश्रिश्रुयु**-इत्यादिना निः । वह्निः । आवहति=करोति । उद्वहति-विवहति=परिणयति । निर्वहति=निर्वाहं करोति ।

× **वा**=गतिगन्धनयोः [३१७] सक० । अनि० । प० । वाति । निर्वाति-उद्वाति=शाम्यति । **वातेर्डिच्च** । विः=पक्षी ।

वाक्षि (वाङ्क्ष्)=काङ्क्षायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । वाङ्क्षति । ५, ववाङ्क्ष । 'वाञ्छति' (८२) वत् ।

× **वाच्छि** (वाञ्च्छ्)=वाञ्छायाम् [८२] १ । सक० । सेट् । प० । वाञ्च्छति ।

वाडृ (वाड्)=आप्लाव्ये । १ । अक० । सेट् । आ० । वाडते ।

वात=सुखसेवनयोः । प्रीतिसेवनयोरित्येके । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । वातयति-ते । भद्रं नो अपि वातय मनः ।

वावृतु (वावृत्)=वरणे । ४ । सक० । सेट् । आ० । वावृत्यते । ५. वावृताञ्चक्रे । इत्यादि ।

वाशृ (वाश्)=शब्दे । ४ । अक० । सेट् । आ० । वाश्यते । ५. ववाशे । ६. वाशिता । ७. वाशिष्यते । ९. अवाशिष्ट ।

वास=उपसेवायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । वासयति—ते

वाहृ (वाह्)=प्रयत्ने । १ । अक० । सेट् । आ० । वाहते ।

× **विचिर्** (विच्)=पृथग्भावे [५४३] ७ । सक० । अनि० । उ० । विनक्ति ।

विच्छ=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । विच्छयति—ते ।

× **विजिर्** (विज्)=पृथग्भावे । [३९२] ३ । सक० । अनि० । प० । वेवेक्ति ।

× **ओविजी** (विज्)=भयचलनयोः [४९६] ६ । अक० । सेट् । आ० । प्रायेणायमुत्पूर्वः । ईदित् । ओदिच्च । उद्विजते ।

× **ओविजी** (विज्)=भयचलनयोः [५५७] ७ । अक० । सेट् । प० । ईदित् ओदिच्च ।

विट=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । विटति । ५. विवेट । विविटतुः । 'चेटति' (१०६) वत् । विटः । विटपः । विटपी ।

विडम्ब=विडम्बने । सक० । सेट् । उ० । विडम्बयति—ते । विडम्बना ।

वित्त=समुत्सर्गे । १० । सक० । सेट् । उ० । वित्तयति—ते ।

विथृ (विथ्)=याचने । १ । द्विक० । सेट् । आ० । वेथते । ५. विवेथे । ७. वेथिष्यते । ८. वेथिषीष्ट । ९. अवेथिष्ट । अवेथिषाताम् । **णौ चङि**— अविवेथत् ।

× **विद्**=ज्ञाने [३६८] २ । सक० । सेट् । प० । वेत्ति ।

× **विद्**=सत्तायाम् [४२३] ४ । अक० । अनि० । आ० । विद्यते । निर्विद्यते=खिद्यति ।

× **विद्**=विचारणे [९४८] ७ । सक० । अनि० । आ० । विन्ते ।

विद=चेतनाख्याननिवासनेषु । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः ।

× **विद्लृ** (विद्)=लाभे [५३४] ६ । सक० । अनि० । उ० । मुचादिः । विन्दति-ते । विविदिवान्-विविद्वान् । **विभाषा गमहनविदविशाम्** ।

विध=विधाने । ६ । सक० । सेट् । प० । विधति । 'लिखति' (९०८) वत् ।

विल=संवरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । विलति । 'लिखति' (९०८) वत् । आविलं=कलुषम् ।

विल=क्षेपे । १० । सक० । सेट् । उ० । वेलयति-ते ।

× **विश**=प्रवेशने [९२७] ६ । सक० । अनि० । प० । विशति । निविशते सन्मार्गम् । **नेर्विशः** । आत्मनेपदं स्यात् । **अशूप्रुषिलटि**-इत्यादिना क्वन् । विश्वः विश्वौ विश्वे । **विभाषा गमहनविदविशाम्** । विविशिवान्--विविश्वान् । उपविशति--निषीदति । निर्विशति=उपभुङ्क्ते ।

विष=विप्रयोगे । ९ । अक० । अनि० । प० । विष्णाति । २. विष्णातु । म० विषाण । ३. अविष्णात् । ४. विष्णीयात् । ५. विवेष । विविषतुः । ६. वेष्टा । ७. वेक्ष्यति । ८. विष्यात् । ९. अविक्षत् । 'क्लिश्नाति' (५९४) वत् ।

विषु (विष्)=सेचने । १ । सक० । सेट् । प० । वेषति । ५. विवेष । विविषतुः । 'चेटति' (१०६) वत् । वेषित्वा-विष्ट्वा । विष्टम् । वेषः ।

× **विष्लृ**((विष्)=व्याप्तौ [३९३] ३ । सक० । अनि० । उ० । वेवेष्टि-वेविष्टे । **विषेः किच्च** । विष्णुः ।

विष्क=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । विष्कयति–ते ।

× वी=गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु [३५५] २ । यथायथं सकर्मकोऽकर्मकश्च । अनि० । प० । वेति ।

वीर=विक्रान्तौ । १० । सक० । सेट् । आ० । अदन्तः । आगर्वीयः । वीरयति–ते ।

वुगि (वुङ्ग्)=वर्जने । १ । सक० । सेट् । प० । 'कुन्थति' वत । 'बुगि' धातुं पश्यत ।

वुट=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । वोटयति–ते ।

वुधि (वुन्ध्)=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । वुन्धयति ते ।

वुस=विभागे । ४ । सक० । सेट् । प० । वुस्यति । 'कुस्यति' (४९८) वत् ।

वूष=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । वूषयति–ते ।

वृक=आदाने । १ । सक० । सेट् । आ० । वर्कते । ५. ववृके । ६. वर्किता । ८. वर्किषीष्ट । ९. अवर्किष्ट । वृकः ।

वृक्ष=वरणे । १ । सक० । सेट् । आ० । वृक्षते । ५. ववृक्षे । 'शिक्षति' (१७३) वत् । वृक्षः ।

× वृङ् (वृ)=सम्भक्तौ [५८९] ९ । सक० । सेट् । आ० । वृणीते ।

वृची (वृच्)=वर्जने । २ । सक० । सेट् । आ० वृक्ते । वृजाते । 'पृची' धातुवत् ।

× वृजी (वृज्)=वर्जने [५५८] ७ । सक० । सेट् । प० । वृणक्ति ।

× वृजी (वृज्)=वर्जने [६३३] १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । वर्जयति–ते । वर्गः । घञ् । कुत्वम । आवर्जयति=वशीकरोति ।

× वृञ् (वृ)=वरणे [४७७] ५ । सक० । सेट् । उ० । वृणोति–वृणुते ।

आवृणोति=तिरोदधाति । विवृणोति=अपावृणोति । संवृणोति=तिरोदधाति ।

वृञ् (वृ)=आवरणे । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । वारयति-ते । वारणम् । वारणः=हस्ती ।

वृण=प्रीणने । ६ । सक० । सेट् । प० । वृणति । ५. ववर्ण । 'तृपति' (५०२) वत् ।

× वृतु (वृत)=वर्तने [२२१] १ । अक० । सेट् । आ० । द्युतादिः । वृतादिश्च । वर्तते । वर्तिष्णुः । वर्त्म । वृत्तम् । अनुवर्तते=अनुसरति । निर्वर्तते=उद्भवति । परिवर्तते=वलते । परिवर्तयति=विकीर्णाति ।

वृतु (वृत)=वरणे । ४ । सक० । सेट् । आ० । वृत्यते । ५. ववृते । ६. वर्तिता । ९. अवर्तिष्ट । वृत्वा-वर्तित्वा ।

वृतु (वृत)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । वर्तयति-ते ।

× वृधु (वृध्)=वृद्धौ [२२२] १ । अक० । सेट् । प० । द्युतादिः । वृतादिश्च । वर्धते । वर्धिष्णुः । वृद्धिः । वृद्धः । वर्षीयान्-ज्यायान् । वर्षिष्ठः- ज्येष्ठः । वर्धनः ।

वृधु (वृध्)=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । वर्धयति-ते ।

वृश=आवरणे । ४ । सक० । सेट् । प० । पुषादिः । वृश्यति । 'हृष्यति' (४६३) वत् ।

वृष=शक्तिबन्धने । शक्तिबन्धनं=प्रजननसामर्थ्यम् । शक्तिसबन्धश्च । १० । अक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । वर्षयते ।

× वृषु (वृष्)=सेचने [२०२] १ । सक० । सेट् । प० । वर्षति । वृष्णिः । वृषभ । वृषः । वर्षुकः । वृषा । वृषणः ।

वृहू (वृह्)=उद्यमने । ६ । सक० । वेट् । प० । वृहति । 'तृहू' धातुवत् ।

×वॄ=वरणे । भरण इत्येके [९८०] ९ । सक० । सेट् । प० । ॠकारान्तः । प्वादिः । ल्वादिश्च । वृणाति ।

×वॄञ् (वॄ)=वरणे [५७६] ९ । सक० । सेट् । उ० । प्वादिः । ल्वादिश्च । वृणाति–वृणीते । वूर्णः ।

×वेञ् (वे)=तन्तुसन्ताने [३२?] १ । सक० । अनि० । उ० । यजादिः । वयति–ते ।

वेणृ (वेण्)=गतिज्ञानाचिन्तानिशामनवादित्रग्रहणेषु । १ । सक० । सेट् । उ० । वेणति–ते । 'णेद्द' धातुवत् । वेणिः । वेणी ।

वेथृ (वेथ्)=याचने । १ । द्विक० । सेट् । आ० । वेथते । ५. विवेथे । 'वेपति' (११६) वत् । अस्याथुच् नास्ति ।

वेद=धौर्त्ये स्वप्ने प्रभाते च । १? । वेदति ।

वेनृ (वेन्)='वेणृ' धातुवत् ।

×टुवेपृ (वेप्)=कम्पने [११६] १ । अक० । सेट् । आ० । वेपते ।

वेल=कालोपदेशे । १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । वेलयति- ते । वेला=समयः ।

वेलृ (वेल्)=चलने । १ । अक० । सेट् । प० । वेलति । 'खेलति' (१९९) वत ।

वेल्ल=चलने । १ । अक० । सेट् । प० । वेल्लति ।

वेवीङ् (वेवी)=गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु । २ । यथायथं सकर्मकाऽकर्मकश्च । सेट् । आ० । वेवीते । वेव्याते । वेव्यते । ५. वेव्याञ्चक्रे । 'दीधीङ्' धातुवत ।

×वेष्ट=वेष्टने [९४] १ । सक० । सेट् । आ० । वेष्टते ।

ओवै (वै)=शोषणे । १ । अक० । अनि० । प० । वायति । २. वायतु । ३. अवायत् । ४. वायेत् । ५. ववौ । म० ववित ववाथ । ६.

वाता । ७. वास्यति । ८. वायात । ९. अवासीत भावे—वायते । णिचि - वापयति-ते । सनि - विवासति । यङि — वावायते । यङ्लुकि—वावेति-वावाति कृत्सु - वातव्यम् । वेयम् । ल्युट् वानम् । निष्ठा वानम् । वातुम् । वात्वा ।

व्यच=व्याजीकरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । विचति । २. विचतु । ३. अविचत । ४. विचेत् । ५. ग्रहिज्येति -संप्रसारणम् । विव्याच । विविचतुः । ६. व्यचिता । ७. व्याचष्यति । ८. विच्यात् । ९. अव्याचीत्—अव्याचिष्टाम् । अव्यचीत्—अव्यचिष्टाम् । विचित्वा–विचितः ।

× **व्यथ**=भयसञ्चलनयोः [२२६] १ । अक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । व्यथते ।

× **व्यध**=ताडने [४३०] ४ । सक० । अनि० । प० । विध्यति ।

× **व्यय**=गतौ [२९६] १ । सक० । सेट् । प० । वित्तसमुत्सर्गे । आत्म० । व्ययति–ते ।

× **व्यय**=वित्तसमुत्सर्गे [६६०] १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । व्यययति–ते ।

व्युष=दाहे विभागे च । ४ । सक० । सेट् । प० । व्युष्यति । ५. वुव्योष । ६. व्योषिता । ८. व्युष्यात् । ९. दाहार्थे अव्योषीत् । विभागार्थे पुषादिः । अव्युषत् ।

× **व्येञ्** (वे)=संवरणे [३२२] १ । सक० । अनि० । उ० । व्ययति–ते ।

× **व्रज**=गतौ [९३] १ । सक० । सेट् । प० । व्रजति ।

व्रज=मार्गसंस्कारगत्योः । १० । अक० । सेट् । उ० । व्राजयति–ते ।

व्रण=शब्दे । गात्रविचूर्णने च । १ । अक० । सेट् । प० । व्रणति । ५. वव्राण । 'गदति' (३७) वत् । व्रणः ।

व्रण=गात्रविचूर्णने । १० । सक० । सेट् । उ० । व्रणयति-ते ।

× **ओव्रश्चू**=(व्रश्च्)=छेदने [४९८] ६ । सक० । वेट् । प० । वृश्चति ।

× **व्री**=वरणे । [९८६] ९ । सक० । अनि० । प० । ईकारान्त । व्रीणाति । प्वादित्वपक्षे व्रिणाति ।

व्रीङ् (व्री)=वरणे । ४ । सक० । अनि० । आ० । ओदित् । व्रीयते । 'प्रीयति' (४०८) वत् । व्रीणः ।

× **व्रीड**=चोदने लज्जायां च [३००] ४ । चोदने सक० । सेट् । प० । व्रीडति ।

व्रुड=संवरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । व्रुडति । ५. वुव्रोड । श्यनं विना 'त्रुटति' (५१०) वत् ।

व्ली=वरणे । ९ । सक० । अनि० । प० । ईकारान्तः । प्वादिः । ल्वादिश्च । 'व्रीणाति' (९८६) वत् । **णिचि**—व्लेपयति-ते ।

श

× **शंसु** (शंस्)=स्तुतौ [२०६) १ । सक० । सेट् । प० । शंसति । आशंसते=इच्छति ।

× **शक**=मर्षणे [४३६] ४ । सक० । सेट् । उ० । पुषादिः । शक्यति-ते । **सनि**—शिक्षति-ते । **सनिमीमा**-इति इस् ।

× **शकि** (शङ्क्)=शङ्कायाम् [९९] १ । सक० । सेट् । आ० । शङ्कते ।

× **शक्लृ** (शक्)=शक्तौ [४८३] ५ । अक० । अनि० । प० । शक्नोति ।

शच=अव्यक्तायां वाचि । १ । सक० । सेट् । आ० । शचते । ५. शेचे । 'चकति' (५७) वत् ।

शट=रुजाविशरणगत्यवसादनेषु । १ । अक० । सेट् । प० । शटति । ५. शेटतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

शट=श्लाघायाम् । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । शाटयते ।

शठ=हिंसासंक्लेशनकैतवेषु । १ । हिंसायां सकर्म० । सेट् । प० । शठति । 'रदति' (३८) वत् । शठः=कितवः ।

शठ=असंस्कारगत्योः । १० । सक० । सेट् । उ० । शाठयति–ते ।

शठ=श्लाघायाम् । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । शाठयते ।

शठ=सम्यगवभाषणे । १० । सक० सेट् । उ० । अदन्तः । शठयति–ते ।

शडि (शण्ड्)=रुजायां सङ्घाते च । अक० । सेट् । आ० । शण्डते । ५. शशण्डे । 'वन्दति' (९) वत् ।

शण=दाने गतौ च । १ । सक० । सेट् । प० । शणति । ५. शशाण । शेणतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

× शद्लृ (शद्)=शातने । शातनं=नाशः । [२४७] १ । अक० । अनि० । आ० । शीयते ।

शद्लृ (शद्)=शातने । ६ । पूर्ववत् । स्वरे विशेषः ।

× शप=आक्रोशे [३१६] १ । सक० । अनि० । उ० । शपति–ते ।

शप=आक्रोशे । ४ । सक० । अनि० । उ० । शप्यति–ते । २. शप्यतु–ताम् । ३. अशप्यत्–त । ४. शप्येत्–त । शेषं 'शपति' (३१६) वत् ।

शब्द=आविष्कारे । १० । सक० । सेट् । उ० । शब्दयति–ते ।

शम=आलोचने । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । शामयते ।

× शमु (शम्)=उपशमे [४४८] ४ । अक० । सेट् । प० । शाम्यति ।

शम्ब=संबन्धे । १० । सक० । सेट् । उ० । शम्बयति–ते ।

शर्ब=गतौ हिंसायां च । १ । सक० । सेट् । प० । शर्बति । 'नर्दति' (४१) वत् ।

शर्व=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । शर्वति । 'नर्दति' (४१) वत् । शर्वः । शर्वाणी ।

शल=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । शलति । 'रदति' (३८) वत् । शाला ।

शल=चलनसंवरणयोः । १ । चलनेऽकर्म० । सेट् । आ० । शलते । ५. शेले । 'दयति' (७) वत् । शललम् । शलली । शलभः । शलाका ।

शल्भ=कत्थने । १ । सक० । सेट् । आ० । शल्भते । ५. शशल्भे । 'कत्थति' (२१) वत् ।

शव=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । शवति । 'रदति' (३८) वत् । शवम् = कुणपः ।

शश=प्लुतगतौ । १ । अक० । सेट् । प० । शशति । ५. शशाश । शेशतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

शष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । शषति । शशाष । 'रदति' (३८) वत् ।

× शसि (शंस्)=इच्छायाम् । [१८२] १ । सक० । सेट् । आ० । नित्यमाङ्पूर्वोऽयम् । आशंसते ।

शसु (शस्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । शसति । ५. शशास । शशसतुः । **नशसददवादिगुणानाम्** । 'गदति' (२७) वत् । शसित्वा-शस्त्वा । विशस्तः । विशसनम् । शस्त्रम् ।

× शाखृ (शाख्)=व्याप्तौ [६४] १ । सक० । सेट् । प० । ऋदित् । शाखति ।

शाघृ(शाघ्)=व्याप्तौ । १ । सक० । सेट् । प० । शाघति । पूर्ववत् ।

शाडृ(शाड्)=श्लाघायाम् । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । 'गाधति' (४) वत् । शाडते । ५. शशाडे । डलयोरभेदात् शालते इत्याद्यपि । शाला । शालिः=व्रीहिः । शालीनः=अधृष्टः । रूपशाली ।

शान=तेजने । १ । सक० । अनि० । उ० । मान्बधदान्शान्भ्य-इति नित्यं सन् अभ्यासस्य दीर्घश्च । शीशांसति-ते । २. शीशांसतु-ताम् । ३. अशीशांसत्-त । ४. शीशांसेत्-त । ५. शीशांसाञ्चकार-चक्रे । ६. शीशांसिता । ७. शीशांसिष्यति-ते । ८. शीशांस्यात्-शीशांसीष्ट । ९. अशीशांसीत्-अशीशांसिष्ट ।

शार=दौर्बल्ये । १० । अक० । सेट् । उ० । शारयति-ते ।

शालृ(शाल्)=कत्थने । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । शालते । शाला । बाहुशाली ।

× शासु(शास्)=अनुशिष्टौ [३७९] २ । द्विक० । सेट् । प० । माणवकं धर्मं शास्ति ।

× शासु (शास्)=इच्छायाम् [३३७] २ । सक० । सेट् । आ० । नित्यमाङ्पूर्वीयम् । आशास्ते ।

शासु (शास्)=इच्छायाम् । १ । सक० । सेट् । आ० । आशासते । 'गाधति' (४) वत् । शासितः-शास्तः ।

× शिक्ष=विद्योपादाने [१७३] १ । सक० । सेट् । आ० । शिक्षते ।

शिखि (शिङ्ख्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । शिङ्खति । ५. शिशिङ्ख । 'निन्दति' (४७) वत् ।

शिघि (शिङ्घ्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । शिङ्घति । 'निन्दति' (४७) वत् ।

शिजि (शिञ्ज्)=अव्यक्ते शब्दे । २ । अक० । सेट् । आ० । शिङ्क्ते । 'णिजि' धातुवत् । शिञ्जा ।

शिञ् (शि)=निशाने । ५ । सक० । अनि० । उ० । शिकारान्तः । शिनोति-शिनुते । 'सिनोति' (४७२) वत् ।

शिट=अनादरे । १ । सक० । सेट् । प० । शेटति । ५. शिशेट । शिशिटतुः । 'चेटति' (१०६) वत् ।

शिल=उञ्छे । ६ । सक० । सेट् । प० । शिलति । 'क्षिवति' (१०८) वत् ।

शिष=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । ५. शिशेष । शिशिषतुः । 'चेटति' (१०६) वत् ।

शिष=असर्वोपयोगे । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । शेषयति–ते । शेषति–ते । विपूर्वोऽयमतिशये । विशेषयति । शेषः=उर्वरितः । विशेषः=अतिशयः ।

× शिष्लृ (शिष्)=विशेषणे [१४९] ७ । सक० । अनि० । प० प्रायेणायं विपूर्वः । विशिनष्टि ।

शीक=आमर्षणे । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । शीकयति–ते ।

शीक=भाषायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । शीकयति–ते ।

शीकृ शीक्=सेचने । १ । सक० । सेट् । आ० । शीकते । ५. शिशीके । 'क्षीबति' (११९) वत् । शीकरोम्बुकणः ।

× शीङ् (शी)=स्वप्ने [२४०] २ । अक० । सेट् । आ० । ईकारान्तः । शेते । अतिशेते=विशेषयति । अधिशेते=अधितिष्ठति । अनुशेते=अनुतपति ।

शीभृ (शीभ्)=कत्थने । १ । सक० । सेट् । आ० । शीभते । (क्षीबति) (११९) वत् ।

शील=समाधौ । १ । सक० । सेट् । प० । शीलति । ५. शिशील । 'मीलति' (१५४) वत् । शीलं=स्वभावः । शैली=समाधाने प्रवृत्तिः ।

×शील=उपधारणे [६४७] १० । सक० । सेट् । उ० । प्रायेणायं परिपूर्वः । परिशीलयति–ते ।

शुक=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । शोकति । 'शोचति'(७१)वत् । शुक्रः ।

× **शुच**=शोके [७६] १ । अक० । सेट् । प० । शोचति ।

शुचिर् (शुच्)=पूतीभावे । पूतीभावः=क्लेद । ४ । अक० । सेट् । उ० । शुच्यति-ते । ५. शुशोच शुशुचे । ९. अशुचत्-अशोचीत् । अशोचिष्ट । शुचित्वा-शोचित्वा । शुक्तम् । शुक्तिः । शुक्तिका ।

शुच्य=स्नानपीडनसुरासन्धानेषु । १ । स्नानेऽकर्म० । सेट् । प० । शुच्यति । ५. शुशुच्य । 'कुञ्चति' (७७) वत् ।

शुठ=गतिप्रतिघाते । १ । सक० । सेट् । प० । शोठति । ५. शुशोठ । 'शोचति' (७१) वत् ।

शुठ=आलस्ये । १० । अक० । सेट् । उ० । शोठयति-ते ।

शुठि (शुण्ठ्)=शोषणे प्रतिघाते च । १ । सक० । सेट् । प० । शुण्ठति । 'कुन्थति' (३२) वत् । शुण्ठः ।

शुठि (शुण्ठ्)=शोषणे । १० । सक० । सेट् । उ० । शुण्ठयति-ते ।

शुध=शौचे [४४०] ४ । अक० । अनि० । प० । पुषादिः । शुध्यति । शुद्धः ।

शुन=गतौ । ६ । सक० । सेट् । प० । शुनति । 'कुच' धातुवत् । शुनकः ।

× **शुन्ध**=शुद्धौ [५८] १ । अक० । सेट् । प० । शुन्धति ।

शुन्ध=शौचकर्मणि । १० । अक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । शुन्धयति-ते । शुन्धति-ते । शुन्धन्ताम् पितरः ।

× **शुभ**=भाषणे । भासने च । हिंसायामित्येके [१२९] १ । अर्थानुगुण्येन सकर्मकोऽकर्मकश्च । सेट् । प० । द्युतादि । शोभति ।

× शुभ=दीप्तौ [२११] १ । अक० । सेट् । आ० । द्युतादिः । शोभते ।

शुभ=शोभायाम् । ६ । अक० । सेट् । प० । शुभति । 'कुच' धातुवत् ।

शुम्भ=भाषणे । भासन इत्येके । हिंसायामित्यन्ये । १ । सक० । सेट् । प० । शुम्भति । ५. शुशुम्भ । 'कुञ्चति' (७७)वत । अयं तुदादावपि ।

शुल्क=अतिसर्जने । १० । सक० । सेट् । उ० । शुल्कयति-ते ।

× शुष=शोषणे [४३२] ४ । अक० । अनि० । प० । पुषादिः । शुष्यति ।

शूर=विक्रान्तौ । १० । सक० । सेट् । आ० । अदन्तः । आगर्वीयश्च । शूरयते ।

शूरी (शूर्)=हिंसास्तम्भनयोः । ४ । सक० । सेट् । आ० । शूर्यते । ५. शुशूरे । 'दीप्यति' (४१३) वत् । ९. अशूरिष्ट इत्येव ।

शूर्प=माने । १० । सक० । सेट् । उ० । शूर्पयति ।

× शूल=रुजायाम् । सङ्घाते च [१५५] १ । सक० । सेट् । प० । शूलति ।

शूष=प्रसवे । १ । सक० । सेट् । प० । शूषति । ५. शुशूष । 'कूजति' (८९) वत् ।

शृधु(शृध्)=उन्दने । १ । सक० । सेट् । उ० । शर्धति ते । 'वर्षति' (२०२) वत् ।

शृधु(शृध्)=शब्दकुत्सने । उन्दने च । १ । अक० । सेट् । आ० । द्युतादिः । वृतादिश्च । शर्धते । ५. शशृधे । ७. शर्धिष्यते—शर्त्स्यति । ९. अशृधत्—अशर्धिष्ट । १०. अशर्धिष्यत-अशर्त्स्यत् । शर्धो=अपानशब्दः । वृद्भ्यः स्यसनोः । न वृद्भ्यश्चतुर्भ्यः ।

शृधु(शृध्)=शब्दकुत्सने । १० । सक० । सेट् । उ० । शर्धयति–ते ।

× शॄ=हिंसायाम् [५७८] ९ । सक० । सेट् । प० । प्वादिः । ल्वादिश्च । शृणाति । शर्वः । शारुकः=हिंसकः । विशीर्यते=दलति ।

शेलृ(शेल्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । शेलति । 'खेलति' (१९९) वत् ।

शेवृ(शेव्)=सेवने । १ । सक० । सेट् । आ० । शेवते । ५. शिशेवे । 'देवति' (१९०) वत् ।

शै=पाके । १ । सक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । शायति । ५. शशौ । 'श्रायति' (२७१) वत् ।

× शो=तनूकरणे [४०९] ४ । सक० । अनि० । प० । ओकारान्तः । श्यति । शाकः । शादः । शाद्वलः ।

शोणृ(शोण्)=वर्णगत्योः । १ । अक० । सेट् । प० । शोणति । ५. शुशोण । 'खेलति' (१९९) वत् । शोणः । शोणा । शोणितम् ।

शौटृ(शौट्)=गर्वे । १ । अक० । सेट् । प० । शौटति । ५. शुशौट । शुशौटतुः । ६. शौटिता । ९. अशौटीत् । शौटीरो=वीरः । शौटीर्यम् । 'यौटृ' धातुवत् ।

श्चुतिर् (श्चुत्)=क्षरणे । १ । सक० । सेट् । प० । श्चोतति । 'श्च्योतति' (३०) वत् ।

× श्च्युतिर् (श्च्युत्)=क्षरणे [३०] १ । सक० । सेट् । प० । श्च्योतति ।

श्नथ=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । श्नथति । शश्नाथ । 'गदति' (३७) वत् ।

श्मील=निमेषणे । १ । सक० । सेट् । प० । श्मीलति । ५. शिश्मील । 'क्रीडति' (११४) वत् ।

श्यैङ् (श्यै)=गतौ । १ । सक० । अनि० । आ० । ङित् । ऐकारान्तः । श्यायते । ५. शश्ये । 'त्रायति' (२८९) वत् ।

श्रकि (श्रङ्क्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । श्रङ्कते । ५. शश्रङ्के । 'वन्दति' (९) वत् ।

श्रगि (श्रङ्ग्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । श्रङ्गति । ५. शश्रङ्ग । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

श्रण=दाने गतौ च । १ । सक० । सेट् । प० । घटादिः । काण्यादिश्च । श्रणति । ५. शश्राण । शश्रणतुः । णौ चङि —अशिश्रणत् - त । अशश्राणत् - त । 'गदति' (३७) वत् ।

× श्रण=दाने [६०९] १० । सक० । सेट् । उ० । श्राणयति–ते ।

श्रथ=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । श्रथति । ५. शश्राथ । शश्रथतुः । 'गदति' (३७) वत् ।

श्रथ=प्रयत्ने । प्रस्थाने च । १० । अक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । श्राथयति - ते । श्रथति–ते ।

श्रथ=दौर्बल्ये । १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । श्रथयति–ते ।

× श्रथि (श्रन्थ्)=शैथिल्ये [२९] १ । अक० । सेट् । आ० । श्रन्थते ।

× श्रन्थ=विमोचनप्रतिहर्षयोः सन्दर्भे च [११९०] ९ । सक० । सेट् । प० । श्रथ्नाति ।

श्रन्थ=सन्दर्भे । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । श्रन्थयति–ते ।

× श्रमु (श्रम्)=तपसि खेदे च [४५१] ४ । अक० । सेट् । प० । शमादिः । उदित् । श्राम्यति । विश्राम्यति ।

श्रम्भु (श्रम्भ्)=प्रमादे । १ । अक० । सेट् । आ० । द्युतादिः । उदित् । श्रम्भते । ५. शश्रम्भे । ९. अश्रभत्–अश्रम्भिष्ट । श्रम्भित्वा–श्रब्ध्वा । श्रब्धः । विश्रम्भो=विश्वासः ।

× श्रा=पाके [३६०] २ । सक० । अनि० । प० । श्राति ।

× श्रिञ् (श्रि)=सेवायाम् [११९] १ । सक० । सेट् । उ० । ञित् । इकारान्तः । श्रयति–ते ।

श्रिषु (श्रिष्)=दाहे । १ । सक० । सेट् । प० । श्रेषति । ५. शिश्रेष । शिश्रिषतुः । 'चेटति' (१०१) वत् ।

× श्रीञ् (श्री)=पाके [५१८] ९ । सक० । सेट् । उ० । ईकारान्तः । श्रीणाति श्रीणीते । श्रीतः । श्रीतवान् ।

× श्रु=श्रवणे [२८५] १ । सक० । अनि० । प० । उकारान्तः । श्रोणिः । वहिश्रिश्रु - इति नित् । प्रतिशृणोति–आशृणोति=प्रतिजानीते ।

× श्रै=पाके [२७१] १ । सक० । अनि० । प० । श्रायति ।

श्रोणृ(श्रोण्)=संघाते । १ । अक० । सेट् । प० । श्रोणति । ५. शुश्रोण । शुश्रोणतुः । 'खेलति' (१९९) वत् । श्रोणिः । श्रोणा ।

श्लकि (श्लङ्क्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । श्लङ्कते । ५. शश्लङ्के । 'श्रन्थति') (२९) वत् ।

श्लगि (श्लङ्ग्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । श्लङ्गति । ५. शश्लङ्ग । 'क्रन्दति' (५०) वत् ।

श्लथ=हिंसायाम् । दौर्बल्ये च । १ । हिंसायाम् । सक० । सेट् । प० । श्लथति । ५. शश्लाथ । शश्लथतुः । 'गदति' (३७) वत । श्लथम् । श्लथितम् ।

श्लाखृ (श्लाख्)=व्याप्तौ । १ । सक० । सेट् । प० । श्लाखति । ५. शश्लाख । 'शाखति' (६४) वत् ।

× श्लाघृ(श्लाघ्)=कत्थने [१०] १ । सक० । सेट् । आ० । श्लाघते । श्लाघ्यः । श्लाघितः । श्लाघा । श्लाघह्नुङ्स्थाशपां ज्ञीप्स्यमानः । देवदत्ताय श्लाघते ।

× श्लिष=आलिङ्गने। आलिंगनं=परिष्वंगः [४३९] ४। सक०। अनि०। प०। पुषादिः। श्लिष्यति। अश्लिक्षत् कन्यां देवदत्तः। विश्लेषो=वियोगः। श्लेष्मा।

श्लिष=श्लेषणे। १०। सक०। सेट्। उ०। श्लेषयति-ते।

श्लिषु(श्लिष्)=दाहे। १। सक०। सेट्। प०। श्लेषति। ५. शिश्लेष। शिश्लिषतुः। 'चेटति' (१०६) वत्। श्लेष्मा। श्लेष्मलः। श्लक्ष्णः।

× श्लोकृ(श्लोक्)=संघाते [५४] १। स चेह ग्रथ्यमानस्य व्यापारो ग्रन्थितुर्वा। आद्येऽकर्मकः। द्वितीये सक०। सेट्। आ०। श्लोकते। उपश्लोकयति=स्तौति।

श्लोणृ(श्लोण्)=संघाते। १। अक०। सेट्। प०। श्लोणति। ५. शुश्लोण। शुश्लोणतुः। 'खेलति' (१९९) वत्।

श्वकि(श्वङ्क्)=गतौ। १। सक०। सेट्। आ०। श्वङ्कते। ५. शश्वङ्के। 'क्रन्दति' (९०) वत्।

श्वठ=असंस्कारगत्योः। १०। सक०। सेट्। उ०। श्वाठयति-ते।

श्वभ्र=गतौ। १०। सक०। सेट्। उ०। श्वभ्रयति-ते। श्वभ्रं=छिद्रम्।

श्वर्त=गतौ। १०। सक०। सेट्। उ०। श्वर्तयति-ते।

श्वल=आशुगमने। १। अक०। सेट्। प०। श्वलति। ५. शश्वाल। शश्वलतुः। 'गदति' (३७) वत्।

श्वल्क=परिभाषणे। १०। सक०। सेट्। उ०। श्वल्कयति-ते।

श्वल्ल=आशुगमने। १। अक०। सेट्। प०। श्वल्लति। ५. शश्वल्ल। 'फक्कति' (६१) वत्।

× श्वस=प्राणने [३७३] २। अक०। सेट्। प०। रुदादिः। श्वसिति। आश्वसिति। विश्वसिति=श्रद्धत्ते।

× **टुओश्वि**(श्वि)=गतिवृद्ध्योः [३९५] १। अक०। सेट्। प०। श्वयति। **णौ च संश्चङोः**। अशूशुवत्। अशिश्वयत्।

श्विता(श्वित्)=वर्णे। १। अक०। सेट्। आ०। आदित्। द्युतादिः। श्वेतते। श्वेतत्वेन प्रकाशते इत्यर्थः। ५. शिश्विदे। 'स्वेदति' (२१३) वत्।

श्विदि(श्विन्द्)=श्वैत्ये। अक०। सेट्। आ०। श्विन्दते। ५. शिश्विन्दे। 'क्लिन्दति' (१३) वत्।

ष

षगे(षग्)=संवरणे। १। सक०। सेट्। प०। एदित्। सगति। **धात्वादेः षः सः**। ५. ससाग। सेगतुः। ९. असगीत्। **ह्म्यन्ते**-ति न वृद्धिः। 'चरति' (१६२) वत्।

षघ=हिंसायाम्। ५। सक०। सेट्। प०। सघ्नोति। ५. ससाघ। सेघतुः। ६. सघिता। ७. सघिष्यति। ८. सघ्यात्। ९. असाघीत्। सघितुम्। सघितः। सघित्वा।

षच=सेवने सेचने च। १। सक०। सेट्। आ०। सचते। ५. सेचे। 'चकति' (५७) वत्।

षञ्ज=सङ्गे १। सक०। अनि०। प०। सजति। **दंशसञ्जस्वञ्जां शपि**। इति नलोपः। २. सजतु। ३. असजत्। ४. सजेत्। ५. ससञ्ज। ६. सङ्क्ता। ७. सङ्क्ष्यति। ८. सज्यात्। आशिषि कित्वात् **अनिदिता**—मिति नलोपः। ९. आसाङ्क्षीत्। असाङ्क्ताम्। **कर्मणि**—सज्यते। **णिचि**—सञ्जयति-ते। **सनि**—सिसङ्क्षति। **यङि**—सासज्यते। **यङ्लुकि**—सासङ्क्ति सासञ्जीति। **कृत्सु**—सङ्क्तव्यम्। सञ्जनीयम्। सञ्ज्यम्। सक्तः। सजन्। सङ्क्तुम्। सञ्जनम्। **जान्तनशां विभाषा**। सक्त्वा-सङ्क्त्वा। प्रसङ्गः। प्रासङ्गिकम्। निषङ्गः। सक्थि। व्यतिषजति=युनक्ति।

षट=अवयवे । १ । अक० । सेट् । प० । सटति । ५. ससाट । सेटतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

षट्ट=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । सट्टयति-ते ।

षण=सम्भक्तौ । १ । सक० । सेट् । प० । सनति । ५. ससान । सेनतुः । ६. सनिता । ८. सायात्–सन्यात् । **जनसनखनां सञ्झलोः । ये विभाषा** ।

×**षणु** (सन्)=दाने [५६१] ८ । सक० । सेट् । उ० । उदित् । सनोति-ते । सात्वा-सनित्वा ।

×**षद्लृ** (सद्)=विशरणगत्यवसादनेषु [२४६] १ । गतौ सक० । अनि० । प० । सीदति । आसीदति=सन्निकर्षति । उत्सीदति= उत्सादयति । निषीदति=उपविशति । प्रसीदति=अनुकम्पते । विषीदति=शोचति ।

×**षद्लृ** (सद्)=विशरणगत्यवसादनेषु [९३०] ६ । गतौ सकर्म० । अनि० । प० । सीदतीत्यादि । स्वरे विशेषः ।

षद्लृ(सद्)=गतौ । १० । **आङः षद पद्यर्थे** । सक० । अनि० । उ० । आधृषीयः । आसादयति-ते । आसीदति-ते । ६. आसत्ता । ९. आसात्सीत् ।

षप=समवाये । १ । अक० । सेट् । प० । सपति । ५. ससाप । सेपतुः । 'रदति' (३८) वत् । **सप्यशूभ्यां तुट् च** । सप्तन्=सप्त सप्त सप्तभिः ।

षम=अवैकल्ये । १ । अक० । सेट् । प० । समति । ५. ससाम । सेमतुः । 'रदति' (३८) वत् । समः । साम्यम् ।

षम्ब=सम्बन्धने । १० । सक० । सेट् । उ० । सम्बयति ते ।

षर्ज=अर्जने । १ । सक० । सेट् । प० । सर्जति । ५. ससर्ज । 'नर्दति' (४१) वत् ।

षर्ब=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । सर्बति । ५. ससर्ब । 'नर्दति' (४१) वत् ।

षर्व=हिंसायाम । १ । सक० । सेट् । प० । सर्वति । ५. ससर्व । 'नर्दति' (४१) वत् । सर्वः सर्वौ सर्वे । सदा । सर्वदा ।

षल=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । सलति । ५ ससाल । सेलतुः । 'रदति' (३८) वत् ।

षस=स्वप्ने । २ । अक० । सेट् । प० । छान्दसः । सस्ति । सस्तः । ससन्ति । सास्ता ।

षस्ज=गतौ । १ । सक० । सेट् । उ० । सज्जति । सकारस्य श्चुत्वेन शकारे तस्य, झलाञ्जश् झशि । इति जश्त्वेन जकारः । सज्जते । २. सज्जतु-ताम् । ३. असज्जत्-त । ४. सज्जेत्-त । ५. ससज्ज-ज्जे । ७. सज्जिष्यति-ते । ८. सज्ज्यात्-सज्जिषीष्ट । ९. असज्जीत्-असज्जिष्ट । सज्ज्यते । सिसज्जिषति । सज्ज्यं । सज्जितः । सज्जित्वा । प्रसज्ज्य ।

× षह=मर्षणे [२४४] १ । सक० । सेट् । आ० । सहते । उत्सहते=

षह=चक्यर्थे । चक्यर्थस्तृप्त्यर्थः । ४ । अक० । सेट् । प० । ५. ससाह । सेहतुः । 'क्रस' धातुवत् ।

षह=मर्षणे । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । साहयति-सेहे ।

× षान्त्व=सामप्रयोगे [६०८] १० । सक० । सेट् । उ० । सान्त्वयति ते ।

× षिच=क्षरणे [५३६] सक० । अनि० । उ० । मुचादिः । सिञ्चति-ते ।

× षिञ् (षि)=बन्धने [४७२] ५ । सक० । अनि० । उ० । इकारान्तः । सिनोति-सिनुते । परिषितः । परिषयः ।

× षिञ् (षि)=बन्धने [२७०] ९। सक०। अनि०। उ०। इकारान्तः। सिनाति–सिनीते।

षिट=अनादरे। १। सक०। सेट्। प०। सेटति। ५. सिषेट। सिषिटतुः। 'चेटति' (१०६) वत्।

× षिध=गत्याम् [३४] १। सक०। सेट्। प०। सेधति। 'षिधु' इति केचित्पठन्ति। निषेधति=प्रत्याचष्टे।

× षिधु (सिध्)=संराद्धौ [४४१] ४। अक०। अनि०। प०। पुषादिः। सिध्यति।

× षिधू (सिध्)=शास्त्रे माङ्गल्ये च [३५] माङ्गल्ये अक०। वेट्। प०। ऊदित्। सेधति।

षिभु (सिभ्)=हिंसायाम्। १। सक०। सेट्। प०। सिभति। ५. सिषेभ। सिषिभतुः। सेभित्वा-सिब्ध्वा। 'सेधति' (३४) वत्।

षिम्भु (सिम्भ्)=हिंसायाम्। १। सक०। सेट्। प०। सिम्भति। ५. सिषिम्भ। सिषिम्भतुः। ६. सिम्भिता। ८. सिम्भ्यात्। ९. आसिम्भीत्। सिम्भित्वा-सिब्ध्वा। सिब्धः।

षिल=उञ्छे। ६। सक०। सेट्। प०। सिलति। ५. सिषेल। सिषिलतुः। ६. सेलिता। ७. सेलिष्यति। ८. सिल्यात्। ९. असेलीत्।

× षिवु (सिव्)=तन्तुसन्ताने। बीजसन्ताने च [२९५] ४। सक०। सेट्। प०। सीव्यति। **हलि च**। इति दीर्घः।

× षु=प्रसवैश्वर्ययोः। प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम् [२८४] आद्ये सक०। अनि०। प०। उकारान्तः। सवति।

× षु=प्रसवैश्वर्ययोः [१०८] २। सक०। अनि०। प०। उकारान्तः। **उतो वृद्धिर्लुकि हलि**। सौति।

× षुञ् (सु)=स्नपनपीडनस्नानसुरासन्धानेषु [४७१] ५ । स्नानेऽकर्म० । अन्यत्र सक० । अनि० । उ० । उकारान्तः । सुनोति–सुनुते ।

षुर=ऐश्वर्यदीप्त्योः । ६ । अक० । सेट् । प० । सुरति । ५. सुषोर । ८. सूर्यात् । 'कुच' धातुवत् ।

षुह=चक्यर्थे । चक्यर्थस्तृप्त्यर्थः । ४ । अक० । सेट् । प० । सुह्यति । ५. सुषोह । 'कुच' धातुवत् । फलानां सुहितः ।

× षू=प्रेरणे [५१७] ६ । सक० । सेट् । प० । ऊकारान्तः । सुवति ।

× षूङ् (षू)=प्राणिगर्भविमोचने [३३९] २ । सक० । वेट् । आ० । ऊकारान्तः । सूते ।

× षूङ् (षू)=प्राणिप्रसवे [४०३] ४ । सक० । वेट् । आ० । ऊदित् ।

× षूद=क्षरणे [१९] १ । सक० । सेट् । आ० । सूदते ।

षूद=क्षरणे । हिंसायां च । १० । सक० । सेट् । उ० । सूदयति–ते ।

षूर्क्ष=आदरे । १ । सक० । सेट् । प० । सूर्क्षति । ५. सुसूर्क्ष । ६. सूर्क्षिता । ९. असूर्क्षीत् । अवहेडनमसूर्क्षणम् । इत्यमरः ।

षृभु(सृभ्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । सर्भति । ५. ससर्भ । ससृभतुः । ६. सर्भिता । सर्भित्वा-सृब्ध्वा । 'वर्षति' (२०२) वत् ।

षृम्भु(सृम्भ्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । सृम्भति । ५. ससृम्भ । ससृभतुः । **नलोपः किङितोः** ।

षेलृ (सेल्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । ऋदित् । सेलति । ५. सिषेल । 'खेलति' (१५९) वत् ।

षेवृ (सेव्)=सेवने । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । सेवते । ५. सिषेवे । 'देवति' (१९०) वत् ।

षै=क्षये । १ । अक० । सेट् । प० । ऐकारान्तः । सायति । ससौ । 'गायति' (२७०) वत् ।

×**षो**=अन्तकर्मणि [४१०] ४ । सक० । अनि० । प० । ओकारान्तः । स्यति । सितः । **द्यतिस्यति**– । सीयते । **घुमास्था**– । अध्यवस्यति=निश्चिनुते ; अवस्यति=मुञ्चति ।

ष्टक=प्रतिघाते । १ । अक० । सेट् । प० । घटादिः । स्तकति । ५. तस्ताक । तस्तकतुः । 'गदति' (३७) वत् ।

×**ष्टन**=शब्दे [१३९] १ । अक० । सेट् । प० । स्तनति ।

×**ष्टभि** (स्तम्भ्)=प्रतिबन्धे [१२१] १ । सक० । सेट् । आ० । स्तम्भते ।

ष्टम=अवैकल्ये । १ । अक० । सेट् । प० । स्तमति । ५. तस्ताम । 'गदति' (३७) वत् ।

ष्टिघ=आस्कन्दे । ५ । सक० । सेट् । आ० । स्तिघ्नुते । ५. तिष्टिघे । ६. स्तेघिता । ९. अस्तेघिष्ट ।

ष्टिपृ(स्तिप्)=क्षरणे । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । स्तेपते । ५. तिष्टिपे । ६. स्तेपिता । ७. स्तेपिष्यते । ९. अस्तेपिष्ट ।

ष्टिम=आर्द्रीभावे । ४ । अक० । सेट् । प० । स्तिम्यति । ५. तिष्टेम । ६. स्तेमिता । ८. स्तिम्यात् । ९. अस्तेमीत् । स्तिमितः ।

×**ष्ठिवु**(ष्ठिव्)=निरसने [११३] १ । सक० । सेट् । प० । ष्ठीवति ।

ष्ठिवु (ष्ठिव्)=निरसने । ४ । सक० । सेट् । प० । ष्ठीव्यति । २. ष्ठीव्यतु । ३. अष्ठीव्यत् । ४. ष्ठीव्येत् । ५. टिष्ठेव । टिष्ठिवतुः । ६. ष्ठेविता । ८. ष्ठीव्यात् । ९. अष्ठेवीत् । **सुब्धातुष्ठिवु**–इति सत्वप्रतिषेधः । **ष्ठिवुक्लमु**–इति दीर्घः ।

ष्टीम=आर्द्रीभावे । ४ । अक० । सेट् । प० । स्तीम्यति । ५. तिष्टीम । ६. स्तीमिता । ८. स्तीम्यात् । ९. अस्तीमीत् । स्तिमितं=निश्चलम् ।

ष्टुच=प्रसादे । १ । अक० । सेट् । आ० । स्तोचते । ५. तुष्टुचे । 'रोचति' (२१४) वत् ।

×ष्टुञ् (स्तु)=स्तुतौ [३५०] २ । सक० । अनि० । उ० । स्तौति–स्तुते । प्रस्तौति=उपक्रमते ।

ष्टुभु (स्तुभ्)=स्तम्भे । १ । अक० । सेट् । आ० । स्तोभते । ५. तुष्टुभे । ६. स्तोभिता । स्तुभित्वा–स्तोभित्वा । स्तुब्धः । अनुष्टुप् । त्रिष्टुप् । स्तोभः=हेलनम् ।

ष्टूप=समुच्छ्राये । १० । अक० । सेट् । उ० । स्तूपयति–ते ।

ष्टृक्ष=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । स्तृक्षति । ५. तस्तृक्ष । 'रक्षति' (१९५) वत् ।

ष्टृभु (स्तृभ्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । स्तर्भति । 'वर्षति' (२०२) वत् ।

ष्टृम्भु (स्तृम्भ्)=हिंसायाम् । १ । सक० । सेट् । प० । स्तृम्भति । ५. तस्तृम्भ । ६. स्तृम्भिता । ८. स्तृम्भ्यात् । स्तृम्भित्वा–स्तृब्ध्वा । स्तृब्धः ।

ष्टेपृ (स्तेप्)=क्षरणे । १ । सक० । सेट् । आ० । स्तेपते । ५. तिष्टेपे । 'देवति' (१५०) वत् ।

ष्टै (स्तै)=वेष्टने । १ । सक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । स्तायति । ५. तस्तौ । ६. स्ताता । 'ध्यायति' (२६७) वत् ।

ष्ट्यै=शब्दसङ्घातयोः । १ । अक० । अनि० । प० । स्त्यायति । इत्यादि सर्वं 'स्त्यायति' (२६८) वत् । षोपदेशस्य फलं तु–तिष्ट्यासति । अतिष्टिपत् । इत्यत्र षत्वम् ।

ष्ठगे=संवरणे । १ । सक० । सेट् । प० । घटादिः । एदित् । स्थगति ।

५. तस्थाग। तस्थगतुः। ६. स्थगिता। 'गदति' (३७) वत्।
९. अस्थगीत्। स्थगनम्=सहनम् आच्छादनं वा।

ष्ठल=प्रतिष्ठायाम्। १। अक०। सेट्। प०। स्थलति। तस्थाल। 'गदति' (३७) वत्। स्थलम्। स्थली। स्थाली। कपिष्ठलः।

×ष्ठा=गतिनिवृत्तौ [२७९] १। अक०। अनि०। प०। तिष्ठति। **अधिशीङ्स्थासां कर्म**। अधितिष्ठति वैकुण्ठं हरिः। **अपदुःसुषु स्थः**। उः। अवष्ठु। दुष्ठु। सुष्ठु। **परमे कित्**। परमेष्ठी। अनुतिष्ठति=आचरति। प्रस्थापयति=प्रेषयति।

ष्ठिवु=निरसने। सर्वं 'ष्ठीवति' (१६३) वत्।

ष्ठिवु=निरसने। ४। सर्वं दिवादि 'ष्ठिवु' धातुवत्।

ष्णसु (स्नस्)='ष्णुसु' धातुवत्।

×ष्णा=शौचे [३९९] २। अक०। अनि०। प०। स्नाति।

ष्णिह्=प्रीतौ [४४७] ४। अक०। सेट्। प०। पुषादिः। रधादिश्च।

ष्णिह्=स्नेहने। १०। सक०। सेट्। उ०। स्नेहयति-ते।

×ष्णु=प्रस्रवणे [३४९] २। सक०। सेट्। प०। उकारान्तः। स्नौति।

ष्णुसु (स्नुस्)=अदने। अदर्शन इत्येके। आदान इत्यपरे। ४। सक०। सेट्। प०। स्नुस्यति। २. स्नुस्यतु। ३. अस्नुस्यत्। ४. स्नुस्येत्। ५. सुष्णोस। सुष्णुसतुः। ६. स्नोसिता। ८. स्नुस्यात्। ९. अस्नौसीत्। स्नुषा।

ष्णुह=उद्गिरणे। ४। सक०। सेट्। प०। पुषादिः। रधादिश्च स्नुह्यति। ५. सुष्णोह। सुष्णोहिथ-ष्णोढ। 'स्निह्यति' (४४७) वत्।

× ष्मिङ् (स्मि)=ईषद्धसने [२८७] १ । अक० । अनि० । आ० । इकारान्तः । स्मयते ।

ष्वक्क=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । ष्वक्कते । ५. षष्वक्के । 'कत्थति' (२१) वत् । **सुब्धातुष्ठिवुष्वक्कतीना**—मिति सत्वप्रतिषेधः ।

× ष्वञ्ज=परिष्वङ्गे [२९९] १ । सक० । अनि० । आ० । स्वजते ।

× ष्वद्=आस्वादने । आस्वादनमनुभवः [१६] १ । सक० । सेट् । आ० । स्वदते ।

ष्वद=आस्वादने । १० । सक० । सेट् । उ० । स्वादयति-ते ।

× ञिष्वप् (स्वप्)=शये [३७२] २ । अक० । अनि० । प० । रुधादिः । स्वपिति । **स्वापेश्चङि** । सम्प्रसारणं स्यात् । असूषुपत् ।

ष्वष्क=गतौ । 'ष्वक्क' धातोरेव पाठान्तरम् ।

ञिष्विदा (स्विद्)=अव्यक्ते शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । स्वेदति । ५. सिष्वेद । सिष्विदतुः । अयं 'ञिक्ष्विदा' धातोः पाठान्तरम् । ञीत् । आदिच्च ।

× ञिष्विदा (स्विद्)=स्नेहनमोचनयोः । १ । सक० । सेट् । आ० । ञीत । आदिच्च । द्युतादिः । स्वेदते ।

× ष्विदा=गात्रप्रक्षरणे [४३७] ४ । अक० । सेट् । प० । पुषादिः । स्विद्यति ।

स

× सङ्केत=आमन्त्रणे [६११] १० । सक० । सेट् । उ० । सङ्केतयति—ते

सङ्ग्राम=युद्धे । १० । अक० । सेट् । उ० । सङ्ग्रामयति—ते ।

× सञ्ज=सङ्गे [३०६] १ । सक० । अनि० । प० । सजति

सत्र=सन्तानक्रियायाम् । १० । अक० । सेट् । अदन्तः । आगर्वीयः । सत्रयते ।

सपर=पूजायाम् । ११ । सपर्यति ।

× **सभाज**=प्रीतिदर्शनयोः । प्रीतिसेवनयोरित्येके [६१०] १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । सभाजयति-ते ।

समी (सम्)=परिणामे । ४ । अक० । सेट् । प० । सम्यति । ५. ससाम । सेमतुः । 'मसी' धातुवत् ।

सम्भूयस् =भूतप्रादुर्भावे । ११ । सम्भूयस्यति ।

सस्ति (संस्त्)=स्वप्ने । २ । अक० । सेट् । प० । छान्दसः । संस्ति । संस्तः । संस्तन्ति ।

साति=सुखे । सौत्रो धातुः । सातयति ।

× **साध**=संसिद्धौ [४८९] ५ । सक० । अनि० । प० । साध्नोति ।

साम=सान्त्वप्रयोगे । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । सामयति-ते ।

सार=दौर्बल्ये । १० । अक० । सेट् । उ० । सारयति-ते ।

सीकृ (सीक्)=सेचने । 'शीकृ' धातुवत् ।

सुख=तत्क्रियायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । सुखयति-ते ।

सुख=तत्क्रियायाम् । ११ । सुख्यति ।

× सूच=पैशून्ये [६४६] १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । सूचयति-ते ।

सूत्र=वेष्टने । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । सूत्रयति-ते ।

सूर्क्ष=आदरे । 'षूर्क्ष' धातुं पश्यत ।

सूर्क्ष्य=ईर्ष्यायाम् । १ । अक० । सेट् । प० । सूर्क्ष्यति । ५. सुसूर्क्ष्य । ६. सूर्क्षियता । ७. सूर्क्षियष्यति । ८. सूर्क्ष्यात् । ९. असूर्क्ष्यीत् ।

× सृ=गतौ [२८०] १ । सक० । अनि० । प० । ऋकारान्तः । सरति । शीघ्रगत्यर्थे तु पाघ्राध्मे ति 'धौ' इत्यादेशः । धावति । सार्थः=समूहः । सर्षपः । अनुसरति=अनुवर्तते ।

सृ=गतौ । ३ । सक० । अनि० । प० । छान्दसः । ऋकारान्तः । ससर्ति ।

सृज=विसर्गे । ४ । सक० । अनि० । आ० । सृज्यते । २. सृज्यताम् । ४. सृज्येत । ५. ससृजे । म० ससृजिषे । ६. स्रष्टा । ७. स्रक्ष्यते । ८. सृक्षीष्ट । ९. असृष्ट । असृक्षाताम् ।

वृन्ताच्छ्लथं हरति पुष्पमनोकहानां
संसृज्यते सरसिजैररुणांशुभिन्नैः । (विभातवायुः) इति रघुः

× सृज=विसर्गे [९२३] ६ । सक० । अनि० । प० । सृजति । अतिसृजति=ददाति । विसृजति—उत्सृजति=त्यजति ।

× सृप्लृ (सृप्)=गतौ [३०२] १ । सक० । अनि० । प० । सर्पति ।

सेकृ (सेक्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । सेकते । ५. सिसेके । 'देवति' (१९०) वत् ।

स्कन्दिर् (स्कन्द्)=गतिशोषणयोः । १ । सक० । अनि० । प० । स्कन्दति । २. स्कन्दतु । ३. अस्कन्दत । ४. स्कन्देत् । ५. चस्कन्द । म० चस्कन्दिथ—चस्कन्थ । ६. स्कन्ता । ७. स्कन्त्स्यति । ८. स्कद्यात् । ९. अस्कदत्—अस्कान्त्सीत् । स्कन्नः । स्कन्तुम् । स्कन्त्वा । प्रस्कन्द्य । विष्कन्ता । चनीस्कन्द्यते ।

स्कभिँ(स्कम्भ्)=प्रतिबन्धे । १ । सक० । सेट् । आ० । स्कम्भते । ५. चस्कम्भे । 'स्तम्भति' (१२१) वत् ।

स्कम्भु(स्कम्भ्)=रोधनस्तम्भनयोः । ९ । सक० । सेट् । प० । अयं सौत्रः । स्तन्भुस्तुन्भुस्कन्भुस्कुन्भुस्कुञ्भ्यः श्नुश्च । इति श्नु । श्ना च । स्कभ्नोति-स्कभ्नाति ।

स्कुञ् (स्कु)=आप्रवणे । ९ । सक० । अनि० । उ० । उकारान्तः । स्तन्भुस्तुन्भु-इति श्नुः । श्ना च । स्कुनोति । स्कुनुत । स्कुन्वन्ति-स्कुनुते । स्कुन्वाते । स्कुन्वते । स्कुनाति । स्कुनीतः । स्कुनन्ति-स्कुनीते । स्कुनाते । स्कुनते । ५. चुस्काव-चुस्कुवे । ६. स्कोता । स्कोतासि-से । ७. स्कोष्यति-ते । ८. स्कूयात् । स्कूयास्ताम् । स्कोषीष्ट । स्कोषीयास्ताम् । ९. अस्कौषीत् । अस्कौष्टाम् । अस्कोष्ट । अस्कोषाताम् । चुस्कूषति-ते । चोस्कूयते । चोस्कोति । स्कावयति । अचुस्कुवत् । स्कुत्वा । स्कुतः ।

स्कुदि (स्कुन्द्)=आप्रवणे । आप्रवणमुत्प्लवनमुद्धरणं च [८] १ । आद्येऽकर्म० । द्वितीये सक० । सेट् । आ० ।

स्कुन्भु (स्कुन्भ्)=रोधने । 'स्कम्भु' वत् ।

स्खद=विद्रावणे । १ । सक० । सेट् । आ० । घटादिः । षित् । स्खदते । ५. चस्खदे । 'प्रथति' (१२७) वत् ।

स्खदिर् (स्खद्)=विद्रावणे । विदारण इत्येके । १ । सक० । सेट् । आ० । स्खदते । ५. चस्खदे । ९. अस्खदत । स्खदयति-ते । अवपरिभ्यां च । मित् । अवस्खादयति-ते । स्खदनम् ।

× स्खल=सञ्चलने [१६०] १ । अक० । सेट् । प० । स्खलति ।

× स्तन=देवशब्दे [६४१] १० । अक० । सेट् । उ० । अदन्तः । स्तनयति-ते ।

स्तन्भु (स्तम्भ्)=रोधनस्तम्भनयोः । ९ । सक० । सेट् । प० सौत्रः उदित् । स्तभ्नोति-स्तभ्नाति । 'स्कम्भु' धातुवत् ।

स्तिम=आर्द्रीभावे । ४ । अक० । सेट् । प० । स्तिम्यति । ५. तिष्टेम । अभ्यासे खयः शेषः । ६. स्तेमिता । 'क्षुभ्यति' (४६७) वत् ।

स्तुम्भु (स्तुम्भ्)='स्कम्भु' वत् ।

स्तूप=समुच्छ्राये । १० । 'ष्टूप' धातुवत् ।

स्तृक्ष=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । स्तृक्षति । ५. तस्तृक्ष । 'नर्दति' (४१) वत् ।

× स्तृञ् (स्तृ)=आच्छादने [४७५] ५ । सक० । अनि० । उ० । ऋकारान्तः । स्तृणोति–स्तृणुते । विस्तृणोति=आतनोति ।

स्तृह् (स्तृह्)=हिंसायाम् । ६ । सक० । वेट् । प० । स्तृहति । 'तृह्' धातुवत् ।

× स्तॄञ् (स्तॄ)=आच्छादने [५७४] ९ । सक० । सेट् । उ० । प्वादिः । ल्वादिश्च । स्तृणाति–स्तृणीते । विस्तृणाति=आतनोति ।

स्तेन=चौर्ये । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । स्तेनयति–ते ।

स्तोम=श्लाघायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । स्तोमयति–ते ।

× स्त्यै=शब्दसङ्घातयोः [२६८] १ । अक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । स्त्यायति । अयं ष्ट्यैधातुश्च प्रायः समानरूपौ ।

स्थल=स्थाने । १ । अयं 'ष्ठल' धातुवत् ।

स्थुड=संवरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । कुटादिः । स्थुडति । ५. तुस्थोड । 'स्फुटति' (५०९) वत् ।

स्थूल=परिबृंहणे । १० । अक० । सेट् । आ० । अदन्तः । आगर्वीयः । स्थूलयते ।

× स्पदि (स्पन्द्)=किञ्चिच्चलने [१२] १ । अक० । सेट् । आ० । स्पन्दते ।

× **स्पर्ध**=सङ्घर्षे । सङ्घर्ष =पराभिभवेच्छा [३] १ । अक० । सेट् । आ०

स्पश=बाधनस्पर्शनयोः । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । स्पाशयते ।

स्पश=बाधनस्पर्शनयोः । १ । सक० । सेट् । उ० । स्पशति–ते । स्पशः गूढपुरुषः । स्पष्टम् । स्पाशितः ।

स्पृ=प्रीतिपालनयोः । ५ । सक० । अनि० । प० । स्पृणोति । 'पृणोति' (४८१) वत् ।

× **स्पृश**=स्पर्शने [५२५] ६ । सक० । अनि० । प० । स्पृशति । उपस्पृशति=आचामति ।

× **स्पृह**=ईप्सायाम् [६४५] १० । सक० । सेट् । उ० । अदन्तः । स्पृहयति–ते । स्पृहयालुः । **स्पृहेरीप्सितः** । पुष्पेभ्यः स्पृहयति । स्पृहा ।

स्पॄ=हिंसायाम् । ९ । सक० । सेट् । प० । प्वादिः । ल्वादिश्च । स्पृणाति । 'शृणाति' (९७८) वत् । **शॄदॄप्रा**–मिति ह्रस्वस्त्वस्य न भवति । स्पूर्णः ।

स्फर=स्फुरणे । ६ । अक० । सेट् । प० । कुटादिः । स्फरति । ५. पस्फार । ६. स्फरिता । 'गदति' (३८) वत् ।

× **स्फायी** (स्फाय्)=वृद्धौ [१४६] १ । अक० । सेट् । आ० । स्फायते ।

स्फिट=प्रीतौ । १० । अक० । सेट् । उ० । स्फेटयति-ते ।

स्फिट्ट=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । स्फिट्टयति–ते ।

× **स्फुट**=विकसने [९७] १ । अक० । सेट् । आ० । स्फोटते ।

×स्फुट=विकसने [५०९] ६। अक०। सेट्। प०। कुटादिः। स्फुटति।

स्फुट=भेदने। १०। सक०। सेट्। उ०। स्फोटयति-ते।

स्फुटि (स्फुण्ट्)=विशरणे। १। अक०। सेट्। प०। स्फुण्टति ५. पुस्फुण्ट। 'क्रन्दति' (५०) वत्।

स्फुटि (स्फुण्ट्)=परिहासे। १०। सक०। सेट्। उ०। स्फुण्टयति-ते।

× स्फुटिर् (स्फुट्)=विशरणे। १। अक०। सेट्। प०। स्फोटति। ५. पुस्फोट। 'च्योतति' (२९) वत्।

स्फुड=संवरणे। ६। सक०। सेट्। प०। कुटादिः। स्फुडति। ५. पुस्फोड। 'स्फुटति' (५०९) वत्।

स्फुडि (स्फुण्ड्)=परिहासे। १०। सक०। सेट्। उ०। स्फुण्डयति-ते।

× **स्फुर**=स्फुरणे [५११] ६। अक०। सेट्। प०। कुटादिः। स्फुरति। **स्फुरतिस्फुलत्योर्निर्निर्विभ्यः**। निष्फुरति-निः स्फुरति।

स्फुल=सञ्चलने। ६। पूर्ववत्।

स्फुर्च्छा (स्फुर्च्छ्)=विस्तृतौ। १। सक०। सेट्। प०। आदित्। स्फूर्च्छति। ५. पुस्फूर्च्छ। स्फूर्णः। 'गुर्वी' धातुवत्।

टु ओस्फूर्जा=वज्रनिर्घोषे। १। अक०। सेट्। प०। ट्वित्। ओदित्। आदिच्च। स्फूर्जति। ५. पुस्फूर्ज। पुस्फूर्जतुः। ६. स्फूर्जिता। ९. अस्फूर्जीत्। स्फूर्जितुम्। स्फूर्णम्। स्फूर्जथुः।

स्मिट=अनादरे। १०। सक०। सेट्। उ०। स्मेटयति-ते।

स्मील=निमेषणे। निमेषणं सङ्कोचः। १। सक०। सेट्। प०। स्मीलति। ५. सिस्मील। 'क्रीडति' (११४) वत्।

× **स्मृ**=चिन्तायाम् [२७९] १ । सक० । अनि० । प० । ऋकारान्तः । विस्मरति=**अधीगर्थदयेशां कर्मणि** । मातुः स्मरति ।

× **स्यन्दू** (स्यन्द्)=प्रस्रवणे [२२३] १ । अक० । वेट् । आ० । द्युतादिः । वृतादिश्च । स्यन्दते ।

स्यम=वितर्के । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । स्मायते ।

स्यमु (स्यम्)=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । उदित् । फणादिः । घटादिश्च । स्यमति । ५. सस्याम । सस्यमतुः–स्येमतुः । सस्यमुः–स्येमुः । ९. मान्तत्वात् **ह्मयन्तेति**–न वृद्धिः । अस्यमीत् । स्यमित्वा–स्यान्त्वा **अनुनासिकस्य क्विझलोः क्ङिति** । क्त्वौ झलादौ च दीर्घः । स्यान्तः । स्यमन्तकः । सेसिम्यते । **स्वपिस्यमि–इति** सम्प्रसारणम् ।

× **स्रम्भु** (स्रम्भ्)=प्रमादे विश्वासे च । [२२०] १ । अक० । सेट् । आ० । उदित् । द्युतादिः । स्रम्भते । विस्रम्भते=प्रत्येति ।

× **स्रंसु** (स्रंस्)=अवस्रंसने [२१८] १ । अक० । सेट् । आ० । उदित् । द्युतादिः । स्रंसते । उस्रास्रत् । उस्रास्रंसौ ।

स्रकि (स्रङ्क्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । स्रङ्कते । ५. सस्रङ्के । 'श्रन्थति' (१५) वत् ।

स्रिवु (स्रिव्)=गतिशोषणयोः । ४ । सक० । सेट् । प० । **हलि चेति** दीर्घः । स्रीव्यति । ५. सिस्रेव । सिस्रिवतुः । 'सीव्यति' (३९९) वत् । सिस्रेविषति–सुस्रूषति । इवन्तत्वादिड्विकल्पः । **च्छ्वोः शूडनुनासिके च** । वकारोपधयोरूठ् । स्रेवित्वा–स्रूत्वा । स्रूतः ।

× **स्रु**=गतौ [२८३] १ । सक० । अनि० । प० । उकारान्तः । स्रवति । जलं स्रवति ।

स्तेक् (स्तेक्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । स्तेकते । 'देवति' (१९०) वत् ।

स्तै=पाके । १ । सक० । अनि० । प० । ऐकारान्तः । स्तायति । 'श्रायति' (२७१) वत् ।

स्वकि (स्वङ्क्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । आ० । स्वङ्कते । ५. सस्वङ्के । 'स्पन्दति' (२१) वत् ।

स्वन=अवतंसने । १ । सक० । सेट् । प० । घटादिः । फणादिश्च । स्वनति । ५. सस्वान । सस्वनतुः—स्वेनतुः । ९. अस्वनीत्—अस्वानीत् । विष्वणति ।

× **स्वन**=शब्दे [२३४] १ । अक० । सेट् । प० । फणादिः । स्वनति । ५. सस्वान । सस्वनतुः—स्वेनतुः । स्वान्तः । स्वः । स्वौ । स्वे ।

स्वर=आक्षेपे शब्दे च । १० । अक० । आक्षेपे सक० । सेट् । उ० । स्वरयति ते । स्वरः ।

स्वर्द=आस्वादने । १ । सक० । सेट् । आ० । स्वर्दते । ५. सस्वर्दे । 'स्पर्धति' (१) वत् ।

× **स्वाद्**=आस्वादने [२२] १ । सक० । सेट् । आ० । स्वादते ।

स्वाद=आस्वादने । १० । सक० । सेट् । उ० । स्वादयति ते ।

× **स्वृ**=शब्दोपतापयोः [२७८] १ । अक० । वेट् । प० । ऋकारान्तः । स्वरति ।

हट=दीप्तौ । १ । अक० । सेट् । प० । हटति । ५. जहाट । 'गदति' (३७) वत् ।

हठ=प्लुतिशठत्वयोः । बलात्कार इत्येके । १ । अक० । सेट् । प० । हठति । ५. जहाठ । 'गदति' (३७) वत् ।

हद=पुरीषोत्सर्गे । १ । अक० । अनि० । आ० । हदते । ५. जहदे । ६. हत्ता । ७. हत्स्यते । ८. हत्सीष्ट । ९. अहत्त ।

× **हन**=हिंसागत्योः [३२७] २ । सक० । अनि० । प० । हन्ति । अवहन्ति=कण्डयति ।

हम्म=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । हम्मति । ५. जहम्म । 'नर्दति' (४१) वत् ।

हय=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । हयति । ५. जहाय । जहयतुः । ९. अहयीत् । हय । हयी ।

हर्य=गतिकान्त्योः । १ । गतौ सक० । सेट् । प० । हर्यति । ५. जहर्य । हिरण्यम् । **हर्यतेः कन्यन्हिरच्** । 'नर्दति' (४१) वत् ।

हल=विलेखने । विलेखनमाकर्षणम् । १ । सक० । सेट् । प० । हलति । ५. जहाल । 'गदति' (३७) वत् । हलम् । हली ।

× **हसे** (हस्)=हसने [२०५] १ । अक० । सेट् । प० । एदित् । हसति ।

× **ओहाक्** (हा)=त्यागे [३८८] ३ । सक० । अनि० । प० । आकारान्तः । ओदित् । जहाति । **नञि जहातेः** । अहः । अह्नी - अहनी । अहानि ।

× **ओहाङ्** (हा)=गतौ [३८७] ३ । सक० । अनि० । आ० । ओदित् । ङिच्च । आकारान्तः । जिहीते ।

× **हि**=गतौ वृद्धौ च [४८०] ५ । अक० । गतौ सक० । अनि० । प० । इकारान्तः । हिनोति । प्रहिणोति=प्रेषयति ।

हिक्क=अव्यक्ते शब्दे । १ । अक० । सेट् । उ० । हिक्कति-ते । ५. जिहिक्क-जिहिक्के । ९. अहिक्कीत्-अहिक्किष्ट । हिक्का रोगविशेषः ।

आत्मनेपदे 'शिक्षति' (३७३) वत् । परस्मैपदे 'रक्षति')१९१) वत् ।

हिठ=आक्रोशे । १ । सक० । सेट् । प० । हेठति । ५. जिहेठ । 'चेटति' (१०६) वत् ।

हिठ=भूतप्रादुर्भावे । भूतप्रादुर्भावोऽतिक्रान्तोत्पत्तिः । ९ । अक० । सेट् । प० । हिठ्णाति । 'पुष्णाति' (५९६) वत् ।

× हिडि (हिण्ड्)=गत्यनादरयोः [९८] १ । सक० । सेट् । आ० । हिण्डते ।

हिल=भावकरणे । ६ । सक० । सेट् । प० । हिलति । ५. जिहेल । 'लिखति' (५०८) वत् ।

हिवि (हिन्व्)=प्रीणने । १ । सक०) सेट् । प० । हिन्वति । 'जिवि' धातुवत ।

हिष्क=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । आ० । आकुस्मीयः । हिष्कयते ।

× हिसि (हिन्स्)=हिंसायाम् [९९४] ७ । सक० । सेट् । प० । हिनस्ति ।

हिसि (हिंस्)=हिंसायाम् । १० । सक० । सेट् । उ० । आधृषीयः । हिंसयति-ते । हिंसति-ते ।

× हु=दानादनयोः [३८१] ३ । सक० । अनि० । प० । जुहोति ।

हुडि (हुण्ड्)=वरणमज्ञातयोः । १ । वरणे सक० । सेट् । आ० । हुण्डते । 'हिण्डति' (९८) वत् ।

हुड्ट (हुड्)=गतौ । सक० । सेट् । प० । होडति । 'शोचति' (७६) वत् ।

हुच्छी (हुच्छ्)=कौटिल्ये । कौटिल्यमपसरणमिति मैत्रेयः । १ । अक० । सेट् । प० । उपधायाश्चेति दीर्घः । हूर्च्छति । ५. जुहूर्च्छ । हूर्णः 'मूर्च्छति' (८३) वत् । हू' हुरौ हुरः ।

हुल=गतौ । हिंसावरणयोश्च । १ । सक० । सेट् । प० । होलति । ५. जुहोल । 'शोचति' (७६) वत ।

हूडृ (हूड्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । हूडति । ५. जुहूड । 'शूलति' (१५५) वत् ।

हृ=प्रसह्यकरणे । ३ । सक० । प० । छान्दसः । जिहर्ति । 'सृ' धातुवत ।

× हृञ् (हृ)=हरणे [२६१] द्विकर्म० । अनि० । उ० । ऋकारान्तः । हरति–ते । ग्राममजां हरति । अभ्यवहरति=भुङ्क्ते । प्रहरति=ताडयति । विहरति=क्रीडति । समाहरति=संक्षिपति ।

हृणीञ् =रोषणे लज्जायां च । हृणीयते ।

× हृष=तुष्टौ [४६३] ४ । अक० । सेट् । प० । हृष्यति ।

हृषु (हृष्)=अलीके । १ । अक० । सेट् । प० । हर्षति । ५. जहर्ष । जहृषतुः । हृष्ट्वा-हर्षित्वा । हृष्टः । 'वर्षति' (२०२) वत् ।

हेठ=विबाधायाम । १ । सक० । सेट् । आ० । काण्यादिः । हेठते । ५. जिहेठे । 'वेष्टति' (९४) वत । णौ चङि-अजिहेठत–अजीहेठत ।

हेड=वेष्टने । १ । सक० । सेट् । प० । घटादिः । हेडति । ५. जिहेड । 'खेलति' (१५९) वत् ।

हेडृ (हेड्)=अनादरे । १ । सक० । सेट् । आ० । ऋदित् । हेडते । ५. जिहेडे । 'देवति' (१५०) वत् ।

हेषृ (हेष्)=अव्यक्ते शब्दे । अश्वशब्द इत्यर्थः । १ । अक० । सेट् आ० । हेषते । ५. जिहेषे । 'देवति' (१५०) वत् ।

होडृ (होड्)=अनादरे । १ । सक० । सेट् । आ० । होडते । ५. जुहोडे । 'देवति' (१९०) वत् ।

होडृ (होड्)=गतौ । १ । सक० । सेट् । प० । होडति । ५. जुहोड । 'खेलति' (१५९) वत् ।

ह्नुङ् (ह्नु)=अपनयने । २ । सक० । अनि० । आ० । प्रायो निपूर्वोऽयं प्रयुज्यते । उकारान्तः । ङित् । निह्नुते । निह्नुवाते । निह्नुवते । म० निह्नुषे । निह्नुवाथे । निह्नुध्वे । उ० निह्नुवे । निह्नुवहे । निह्नुमहे । २. निह्नुताम् । उ० निह्नवै । ३. न्यह्नुत । ४. निह्नुवीत । ५. निजुह्नुते । निजुह्नुवाते । निजुह्नुविरे । ६. निह्नोता । ७. निह्नोष्यते । ८. निह्नोषीष्ट । ९. न्यह्नोष्ट । म० न्यह्नोष्ठाः । न्यह्नोढ्वम् । उ० न्यह्नोषि । **कर्मणि**—निह्नूयते । **णिचि**—निह्नावयति । ९. न्यजुह्नुवत् । **यङि**—निजोह्नूयते । **यङ्लुकि**—निजोह्नवीति–निजोह्नोति । **सनि**—निजुह्नूषते । **कृत्सु**—निह्नोतव्यम् । निह्नवनीयम् । निह्नव्यम् । आवश्यके–निह्नाव्यम् । निह्नुतः । निह्नवनम् । ह्नुत्वा । निह्नुत्य । निह्नोतुम् । निह्नवः । अपह्नवः । **श्लाघह्नुङ्स्थाशपां ज्ञीप्स्यमानः** । गोपी स्मरात्कृष्णाय निह्नुते ।

ह्मल=चलने । १ । अक० । सेट् । प० । ह्मलति । ५. जह्माल । 'गदति' (२७) वत् ।

ह्वगे (ह्वग्)=संवरणे । १ । सक० । सेट् । प० । ह्वगति । ५. जह्वाग । ९. अह्वगीत् । 'गदति' (१७) वत् ।

ह्वप=व्यक्तायां वाचि । १० । सक० । सेट् । उ० । ह्वपयति--ते ।

ह्वस=शब्दे अल्पत्वे च । १ । अक० । सेट् । प० । ह्वसति । ५. जह्वास । 'गदति' (३७) वत् । ह्वासः । ह्वस्वः । ह्वसिष्ठः । ह्वसीयान् ।

× ह्लाद्=अव्यक्ते शब्दे [२०] १ । अक० । सेट् । आ० । ह्लादते ।

× ह्री=लज्जायाम् [२८३] ३ । अक० । अनि० । जिह्रेति ।

ह्रीच्छ=लज्जायाम् । १ । अक० । सेट् । प० । ह्रीच्छति । 'क्रीडति' (११४) वत ।

ह्लगे (ह्लग्)=संवरणे 'ह्वगे' धातुवत् ।

ह्लस=शब्दे । १ । अक० । सेट् । प० । ह्लसति । 'गदति' (३७) वत् । ५. जह्लास ।

× ह्लादी (ह्लाद्)=सुखे अव्यक्ते शब्दे च [२१] १ । अक० । सेट् । आ० । ह्लादते ।

ह्लल=चलने । १ । अक० । सेट् । प० । ह्ललति । 'गदति' (३७) वत् । ५. जह्लाल ।

ह्वृ=कौटिल्ये । १ । अक० । अनिट् । प० । ह्वरति । ५ जह्वार । 'स्वरति' (१७८) वत् ।

× ह्वेञ् (ह्वे)=स्पर्धायां शब्दे च । [२१२] १ । स्पर्धायां अक० । शब्दार्थे सक० । अनि० । उ० । ह्वयति—ते ।

धातुकोशः सम्पूर्णः ।
